

МАТТАЙИ КТИБТУ УЖУВЛАН ХАБАР

Аллагъди гъаІу гъадму гъядисйирин вахтари Рим гъюку-матдиз налогар уч аІури гъахъи гъуллугъчи Маттайи чаин улубкъуб Гирами Рюгънан хиликкди гъаму Китабдиъ ктибтура. Китаб 60-ни – 65-ни йисари гъибикІуб вуди гъисаб аІура. Саб ражари, чан гъарганси, налогар уч аІури чан йишв'ин деънайи Матта Исайиз рякъюру. Гъаму вахтнахъанмина Маттайин уьмур асуллагъ дигиши шулу. Думу сарун Исайихъан, шагърар гъулар вуйибси лицури, зат хътакури гъахъундар. Матта чав дикІурайи Ужувлан хабарнаъ улупнайи гъядисйирин шагъид гъахъну. Дугъу Иса, гаф тувну, гъаму дюн'я убхъюз дүфнайи Уьрхрур вуйивал тастикъ аІури, Кюгъне Йикърариан гизаф йишвар улупура. Хъа Кюгъне Йикърариъ, Уьрхрур гъиди кІури, улихъмиди дупну айи. Му Ужувлан хабарнаъ Иса гъаму дюн'яйиъ мясляаьт дебккуз Аллагъди гъаънайи Месигъ вуди улупура. Аьршарин Адашид гъаънайи Исайи Чаз тувнайи гъюкум Аллагъдиси ишетмиши аІуийи. Мушваъ Исайин улхбар йирхъуб пайназ жара аІуз шулу:

- 1. Дагъдин туву аьгъювалар (5-6-ни кІулар);*
- 2. Исайи Чан терефкрариз туву табшуругъ (10-ни кІул);*
- 3. Аьршарин гъюкмикан тахалус (13-ни кІул);*
- 4. Чан терефкрариз лазим насигъятар (18-ни кІул);*
- 5. Фарисеярин иблисвал ва дюн'яйиин улукъру гъядисйир (23-25-ни кІулар).*

Месигь Исайин ата-бабйир

1 ¹Магъа Ибрагъимдин наслиан вуйи, Давудрин тухмиан вуйи Месигь Исайин ата-бабйир:

²Ибрагъимдиз Исакъ кІуру бай гъахъну, Исакъдиз Якъуб, Якъубдиз Ягъудана дугъан чвйир гъахъну;

³Ягъудайиз Тамар кІуру хпирикан Перецна Зерагъ гъахъну, Перецдиз Гъецрон, Гъецрондиз Арам гъахъну; ⁴Арамдиз Амминадаб, Амминадабдиз Нецрон, Нецрондиз Салман гъахъну; ⁵Салмандиз Рагъабдикан Воаз, Воаздиз Рутдикан Обед, Обеддиз Ессе гъахъну; ⁶Ессейиз Ягъудия улкейин паччагъ гъахъи Давуд гъахъну. Давудриз сифте Урияйихъ хъади гъаши хпирикан Сулейман гъахъну; ⁷Сулеймандиз Ригъаб, Ригъабдиз Абия, Абияйиз Аса гъахъну; ⁸Асайиз Юсафат, Юсафатдиз Юрам, Юрамдиз Уззия гъахъну; ⁹Уззияйиз Ятам, Ятамдиз Агъаз, Агъаздиз Гъизкия гъахъну; ¹⁰Гъизкияйиз Манассей, Манассейиз Амон, Амондиз Яшия гъахъну; ¹¹Яшияйиз (жугъдар Вавилондиз адау девриъ) Ехония гъахъну; ¹²Ехонияйиз (Вавилондиз адахъан) Шалтиэл, Шалтиэлиз Зеруббабел гъахъну; ¹³Зеруббабелиз Абиуд, Абиуддиз Элияким, Элиякимдиз Азор гъахъну; ¹⁴Азориз Садок, Садокдиз Агъим, Агъимдиз Элиуд гъахъну; ¹⁵Элиуддиз Элизар, Элизариз Маттан, Маттандиз Якъуб гъахъну; ¹⁶Якъубдиз, Месигь Иса гъапІу Мар'ямдин жилир Юсуф гъахъну. ¹⁷Гъаму саягъниинди, Ибрагъимдилан гъадабгъну Давудриина гъайиз йицІюкьуб насил, Давудрилан гъадабгъну Вавилондиз адаайиз йицІюкьуб насил ва Вавилондиз адахъан Исайиина гъайизра йицІюкьуб насил шула.

Месигь бабкан хъуб

¹⁸Месигь Иса гъамци бабкан гъахъну: Дугъан дада Мар'ям Юсуфдиз хъирснайи. Мар'ямдик швуваз гъягъайиз Гирами Рюгъналан бицІир кади шулу. ¹⁹Хъасин дугъан жилир гъахъи Юсуфдиз, учв гъялал кас вуди хъпаз лигну, Мар'ямдикан чІуру аваза ипуз даккунди, чан дирчу лишнар жиниди къяляхъ апІуз ккун шулу. ²⁰Дугъу гъамциб хиял гъапІиган, нивкІукди дугъахъна Агъайин малайик дуфну, гъамци гъапну: «Давудгъарин бай Юсуф! Мар'ям хпирди гъадагъуз гучІ мапІан, фицики Дугъак

кайи Бицир Гирами Рюгналан ву. ²¹ Мар'ямди Бай апиди ва Дугъ'ин Иса кIуру ччвур иливидива, фицики Дугъу Чан халкъ гунгъарихъан уърхиди». ²² Хъа вари гъаму ляхнар Агъайи Пайгъамбрин мелзналан гъапи исихъайи гафар кIулиз удучIвуз тамам духънайидар ву: ²³ «Магъа, шурак Бицир киршиди, Бай апиди ва Дугъ'ин Эммануил, яна „Ухъухъди Аллагъ хъа“, кIуру ччвур иливиди».

²⁴ НивкI'ан хъиргиган, Юсуфди Агъайин малайикди гъаписи апиру, дугъу Мар'ям хпирди гъадагъуру.

²⁵ Амма Мар'ямди чан сарпи Бай апиайизкъан, Юсуф дугъахъ гучIври гъахъндар; хъа Бай гъашиган, Дугъ'ин Иса кIуру ччвур иливуру.

Исайхъна гъафи аьндраp

2 ¹ Иса Гьирод паччагъдин девриъ Ягъудия уълкейиъ айи Вифлеем кIуру шагъриъ бабкан гъахънийи. Магъа, Ерусалимдиз ригъгудубчIвру терефнахъан аьндраp гъюру. ² Дурари гьерхру: «Ягъудияйин паччагъ хъуз пну бабкан гъашир нашиди? Дугъкан хабар туврайи хяд ригъгудубчIвру терефнаъ кабхъну гъябкъюнчуз, ва Дугъаз икрам апиуз гъафунча».

³ Му гафар гъеерхъган, Гьирод паччагъдик ва Ерусалимдин агъайирик гъалабулугъ кабхъру. ⁴ Думуган Гьиродди, жугъдарин вари ахъюну маллийр ва къанунчйир уч дапIну, дурарихъан, Месигъ наан бабкан духъну ккунир вуйи, – пну, гьерхру.

⁵ – Ягъудияйин Вифлеем шагъриъ, – жаваб тувру дурари, – фицики Пайгъамбрин Китабдиъ дибикIна:

⁶ «Увура, Вифлеем, Ягъудия юрднан шагърарин арайиъ сабдииндира бициб дарва, фицики ув'ан удучIвиди Йиз Израилин халкъ уърхру Ахъюр». ⁷ Думуган Гьиродди, дуфнайи аьндраpиз жиниди дих дапIну, дурарихъан хяд гъудубчIвру вахт гьерхну, дюзди агъю апиру. ⁸ Ва, дурар Вифлеемдиз рякъюъ тIаъри, гъамци кIуру: «Душну Бицирин гъякънаан вари уччвуди агъю апинай. Хъа учвуз Думу гъидихъган, узузра хабар дебккай, узхъанна, душну, Дугъаз икрам апиуз шлуганси». ⁹ Паччагъдихъ хъебехъну, дурар рякъюъ учIвру. Ва магъа завун

ригъгьудубчІвру теревнаъ чпиз гъябкъю хяд, тап БицІир айи йишв'ина дубшну дийибгъайизкъан, дураин улихъди гъябгъюру. ¹⁰ Аьяндрар, хяд гъябкъган, къадар адрубкъан шад гъахънийи. ¹¹ Ва хулаъ учІвган, дурариз БицІирна Дугъан дада Мар'ям рякъюру ва жил'ина ис духъну, Дугъаз икрам апІуру. Хъасин, чпин пешкешар адагъну, БицІириз тувру: гъизил, ладан кІуру ици ниъ хъайи ягъ ва смирна кІуру багъалу дармансиб шейъ. ¹² Ва Гъироддихъна къяляхъ махъадаканай кІури нивкІукди дябкъну, аьяндрар жара рякъюъди чпин юрдариз гъягъюру.

Египетдиз гъергну гъягъюб

¹³ Дурап гъушхъан, магъа Юсуфдиз нивкІукди малайикди дүфну кІуру: «Гъудужв, БицІирна Дугъан дада увухъди гъадагъну, Египетдиз гъергну гъарах ва узу увуз хабар апІайизкъан душваъ гъуз; фицики Гъироддиз, БицІир пуч апІбан бадали, Думу агуз ккунди а». ¹⁴ Юсуфра дишла, гъадму йишван гъудужвну, Исана Мар'ям гъадагъну, Египетдиз гъягъюру ¹⁵ ва, Гъирод кечмиш хъайизкъан, душваъ гъузру. Гъамци, Агъайи пайгъамбрин мелз-налан: «Египетдиан Узу Йиз Бализ дих гъапІунза», гъапи гафар кІулиз удучІвуз кІури, гъабхъиб вуйи.

***БицІидар терг апІбан
Гъироддин буйругъ***

¹⁶ Ва думуган Гъирод, аьяндрари чаз кучІлар гъапІуб агъю дубхъну, хъюлу ацІнийи ва дугъу Вифлеемдигъна дидин абтра-фариъ айикъан къюд йисазкъан вуйи вари жили веледар пуч апІуз чан эскрар гъаъру. Швнуд йисаъ айидар дийихну ккун-душ, Гъиродди аьяндрари гъапибдиан агъю гъапІнийи. ¹⁷ Гъамци Еремия пайгъамбрин мелзналан дупнайи гъаму гафар кІулиз удучІвнийи:

¹⁸ «Рама шагъриъ гъал абхъна ишбан, ишларин зурба фигъан; Рахил ишура чан веледарихъ, дугъаз ккебехъуз ккунди адар, гъаз гъапиш дурап сарун имдар».

Египетдиан хъадакнугъюб

¹⁹ Хъа Гъирод кечмиш гъашихъан, Египетдиъ айи Юсуфдихъна нивкІукди Аллагъдин малайик гъору ²⁰ ва гъамци кІуру: «Гъудужв, БицІирна Дугъан дада гъадагъну, дурарра хъади Израилин ругариина гъарах, фицики БицІирин аъжал ккунидар гъийихну». ²¹ Юсуф гъудужву ва, БицІирна Мар’ям гъадагъну, Израилин ругариина хъадаку.

²² Ягъудияйиъ чан адаш Гъироддин ерина дугъан бай Архелайи паччагъвал апІурайиваликан гъеобхъган, Юсуфдиз дина гъагъюз гучІ гъабхънийи. Амма хъасин чаз нивкІукди хабар дебккган, думу Галилейин ругариина гъагъюру. ²³ Ва душваз дуфну, Назарет кІуру шагъриъ бин ккебгъну. Гъамци: «Месигъдиз Назарей ччвур тувди», – кІуру пайгъамбрарин гафарра кІулиз удучІвнийи.

*Штуан апІру Ягъ’яйи
агъювалар улупуб*

3 ¹ Думу йигъари штуан апІру Ягъ’я дуфну, Ягъудияйин чюлле-риъ агъювалар улупуз хъюгъру: ² «Ичв гунгъар гардандиъ дидисну, уьмур дигиш апІинай, – кІуйи дугъу, – фицики Аллагъдин Паччагълугъ багахъ шула». ³ Гъадму Ягъ’яйикан вуйиштІан Ишая пайгъамбри гъамци дупнайиб: «ИчІи чюлиъ дих атІабгура: Агъайиз рякъ ккабалгай. Дугъаз рякъяр-жилгъйир дишдар апІинай!» ⁴ Ягъ’яйиин девейин хъайин палат алийи, юкъвнаан гъидкъин яркъу чІул идибтІнайи. Дугъан ипІру хураг елнагарна чІурдин йиччв вуйи. ⁵ Гъадмуган дугъахъна Ерусалимдиан, вари Ягъудияйиан ва Ярдан нирын аьтрафарихъан гизаф халкъ гъюйи. ⁶ Чпин гунгъариин швумал духъну, дурари чпин гунгъар гардандиъ дисуйи, ва Ягъ’яйи дурар Ярдан нириъ штуан апІуйи. ⁷ Хъа чахъна хайлин фарисийрна саддукйир штуан апІуз гъюри дяркъну, Ягъ’яйи дурариз кІуру: «БитІракан гъахъидар! Гъюз ккайи Аллагъдин хъюлхъан гьергуз шли улупунчвуз?!» ⁸ Учву, ичв гунгъар гардандиъ дидисну, уьмур дигиш апІуз шлуси, ичв ляхнариинди улупай. ⁹ Ва: „Ич аба Ибрагъим вуйич“ кІуру гафар учвуз чІяаьн ву пну, миж микиванай, гъаз гъапиш учвуз кІуразаки, Аллагъдихъан гъаму гъванариканра

Ибрагъмдиз веледар ктауз шулу. ¹⁰Гъарин къаблхь магъа екІв гъязурди хъа: гъяни йимиш туври адру гъарсаб гъар алдабТиди ва цІигъна гатІабхьиди.

¹¹Учву гунгъарихъан марцц хъпан лишан вуди, узу учву анжагъштуан апІураза, амма йиз къяляхъди Гъюрайир узутІанна Къудратлур ву, узу Дугъан шаламар гъахузкъан лайикъ дарза. Дугъу учву Гирами Рюгънахъдина цІихъди цІийи алаидичву. ¹²Дугъан хилиъ йирф хьибди, Дугъу дяхинна нахъв жара апІиди: дяхин Чан танхарифъ абхъди, хъа нахъвар гъаммишан убгру цІигъ гъяхъну ургиди».

Иса штуан апІуб

¹³Гъадму вахтна Ягъ'яйихъна штуан апІбан бадали Ярдан нирихъна Галилей уълкейиан Иса гъюру. ¹⁴Ягъ'яйиз сифте му ляхникк кІул ккивуз даккунди гъабхънийи: «Уву узу штуан апІуб лазим ву, хъа Уву узухъна гъюрава!»

¹⁵Амма Исайи дугъаз жаваб вуди гъапи: «Гъит му ражну гъамци ибшри, фицики Аллагъди улупнайиб ухъу вари кІули гъабхуб лазим ву». Ва гъадмуган Ягъ'я Иса штуан апІуз рази гъахьи.

¹⁶Штуан гъапІубси, Иса ниркан кудучІувуру, магъа сабпну Дугъаз завар ачмиш гъаши, Дугъаз луфси ис шулайи Гирами Рюгъ Чайна гъюри гъябкъю. ¹⁷Ва зав'ан дих шулу: «Му Йиз масан Бай вуйиз, Узу Дугъ'ин гизаф рази вуза!»

Иса ахтармиш апІуб

4 ¹Мидин къяляхъ Гирами Рюгъну, Иса рякъ'ан адауз иблис чалишмиш хъуз кІури, Иса ичІи чюлиз гъухнийи. ²Душваб Думу ягъЧІвур йигъанна ягъЧІвур йишвандин арайиъ уъл дирипІри гъузну, аьхирки Исайиз гаш гъабхънийи. ³Думуган иблисди, Дугъахъна дүфну, Дугъаз гъамци кІуру: «Эгер Уву Аллагъдин Бай вуш, гъаму гъванарикан уълер хъуз гъит».

⁴Жаваб вуди Исайи гъапи: «Гирами китабарифъ дибикІнаки: „Инсан ялгъуз уъл'инди ваъ, хъа Аллагъдин ушвниан удубЧІвуррайи гъарсаб гафниинди яшамиш хъиди“».

⁵Думуган иблисди Иса гирами вуйи Ерусалим шагъриз хъади гъягъюру, Аллагъдин хулан вартІан ягълишв'ин дерккру ⁶ва Дугъаз кІуру: «Эгер Уву Аллагъдин Бай вуш, гъамлин исина урс,

фицики дибикина: „Аллагъди Чан малайикариз Яв гъайгъушнаъ хъуз амур апики ва, Яв ликкъан гъвандихъ йивуз гъидритруганси, Уву чпин хилариина гъадагъиди“».

⁷ Исайи кІуру дугъаз: «Гирами китабарин жара йишваъ гъамцира дибикина: „Яв Агъа Аллагъ ахтармиш мапІан“». ⁸ Думуган иблисди Иса хъанара саб лап ягъал дагъдиина гъахуру, дилин Дугъаз дюн'яйин вари паччагълугъар, дурарин ад улупуру ⁹ ва Дугъаз кІуру: «Эгер Уву, ис алахъну, узуз икрам гъапиш, гъамрар вари Увуз тувдизавуз».

¹⁰ Думуган Исайи кІуру дугъаз: «Фана йибхъ Узхъан, иблис! Гирами китабарий дибикина: „Яв Агъа Аллагъдиз икрам апин ва сар ДугъазтІан гъуллугъ мапІан!“»

¹¹ Думуган иблис Исайихъан гъудубчІвну гъябгъюру ва магъа малайикар, дуфну, Исайин гъайгъушнаъ дийигъуру.

Иса Кафернагъумдиъ

¹² Хъа Ягъ'я дустагъ дапІнайиваликан гъебхъиган, Иса Галилей улкейиз гъягъюру. ¹³ Думу, Назаретдиан удучІвну, Забулун ва Нафталим кІуру юрдарин аътрафариъ айи Галилей гъюлин гъирагъдихъ хъайи Кафернагъумдиъ дергру. ¹⁴ Мици гъаддиз гъабхънийики, Ишая пайгъамбрин мелзналан гъамци дупнайиб улубкъну ккундийи: ¹⁵ «Ярдан нирин гъюлихъинди терефнаъ айи Забулун юрд ва Нафталим юрд! Галилей улке, аллагъсузарин макан! ¹⁶ Мушваъ мучІувалиъ айи халкъдиз зурба акувал гъябкъну ва аъжалин сирникк ккайидариз нур удубчІвну!»

¹⁷ Думу вахтналанмина Исайи, агъювалар улупури, гъамци кІуз хъюгъру: «Ичв гунгъар гардандиъ дидисну, уьмур дигиш апинай, фицики Аллагъдин Паччагълугъ багахъ дубхъна».

¹⁸ Иса Галилей гъюлхъантина гъягъюрайиган, Дугъаз чвийр вуйи къюр кас гъяркънийи: Петри лакІам хъайи Симон ва дугъан чве Андрей. Дурар балугъчйир вуйи, ва думу вахтна дурари гъюликк чул ккипрайи. ¹⁹ «Узухъди гъчай, – кІуру Дугъу дурариз, – Узу учвкан инсанарин юкІвар дисру балугъчйир ктаурза». ²⁰ Дурар гъадмусяаът, чпин чулар дирчну, Гъадгъахъди гъягъюру.

²¹ Гъадлин тинаси гъушган, Исайиз хъанара жара къюр чве рякъюру: Зеведейин бай Якубна дугъан чве Югъан. Дурари чпин

адаш Зеведейихъди люткейиъ чулар рас апІурайи. Исайи дура-
ризра дих гъапІу ²² ва дуларра гъадмусяаьт, люткена чпин адаш
гъитну, Исайихъди гъягъюру.

Иса халкъдин гъуллугънаъ

²³ Исайи, вари Галилей уьлке вуйибси лицури, жугъдарин мис-
тариъ аьгъювалар улупури, Аллагъдин Паччагълугъдикан хабар
туври, гъарсаб уьзрихъан халкъ сагъ апІури гъахъну.

²⁴ Дугъан ад вари Сирия вилайт вуйиси абхънийи, Исайихъна
гъар жюрейин уьзрар кайидар хуз хъюгъру: жинар кайидар,
гъарза шлудар, паралич кайидар, – ва Дугъу дулар сагъ апІуйи.

²⁵ Галилей уьлкейиан, ЙицІубшагъриан, Ерусалимдиан, Ягъу-
дияйиан ва Ярдандин аьтрафарихъан гъюри, гизаф халкъ Дугъан
къяляхъди лицури гъахъну.

*Исайи дагъдиин
аьгъювалар улунуб*

5 ¹Уч духънайи халкъ дябкъну, Иса дагъдиина удучІуру; ва,
деъган, Дугъахъна Дугъан ученикар гъюру. ²Дугъу дулариз
гъамци аьгъювалар улупуз хъюгъру:

³ – Бахтаварар ву Аллагъдин улихъ касиб вуйидар, фицики Аьр-
шарин Паччагълугъ гъадраринуб ву.

⁴ Бахтаварар ву дерд зигрудар, фицики дулар Аллагъди ккарциди.

⁵ Фурс ктрудар бахтаварар ву, фицики дулариз ирс вуди жил
рубкъиди.

⁶ Агъайин гъякъвалихъ дахаргнайидар бахтаварар ву, фицики
Аллагъди дулар тухъ апІиди.

⁷ Бахтаварар ву рягъимлудар, фицики дуларилан хил алдабгъиди.

⁸ Бахтаварар ву юкІв марццидар, фицики дулариз Аллагъ ря-
къиди.

⁹ Ислягъвал гъабхрудар бахтаварар ву, фицики дулариз Аллагъ-
дин веледар пиди.

¹⁰ Бахтаварар ву Аллагъдин гаф тамам апІурайиган утІуккура-
йидар, фицики Аьршарин Паччагълугъ гъадраринуб ву.

¹¹ Бахтаварар вучва учву, гъаз гъапиш, Йиз ученикар хъпаз
лигну, учву беябур апІура, учвухъ хъергра ва учвлан футнийир
апІура.

¹² Гъаци беабур апІури гъахъну учву хъайиз гъахъи пайгъамбарра. Рази йихъай ва шадвал ачмиш апІинай, фицики аършариъ учвуз айи пешкеш зурбаб ву.

Жилин кыл

¹³ Учву жилин кыл вучва. Амма кылан кылзишин гъудуб-гиш, думу фти кылзи апІиди? Думу сарун фтизкІа ярамиш шулдар: думу сарун, инсанарин ликариккан апІруси, гатІабхъиди. ¹⁴ Учву дюн'яйин акв вучва. Дагъдиин али шагъур дярбкъди гъубзидар. ¹⁵ Ва чирагъ кабхъиган, думу гъабран кІанакк ккидривур, хъа, диди хулаъ вардариз акв тувруганси, чан йишв'ин дивур.

¹⁶ Гъит гъаци ичв аквну инсанарин арайиъ акв туври, ичв уждар ляхнар дурариз рякъруганси ва дурари Аършарин ичв Адаш адлу апІбан бадали.

¹⁷ Хиял мапІанайки, Узу Къанун вая пайгъамбар батІул апІуз Дуфнайир ву кІури. БатІул апІуз ваъ, хъа дурари кІурайиб кІулиз адабгъуз Дуфнайир вуза. ¹⁸ Фицики дюзди кІуразачвуз, гелелиг заварна жилар имиди, дибикІнайиб вари тамам дархъикъан гагъди, Къанундиан гъич саб гъярфкъан, ясана саб цІаркъан дубгидар. ¹⁹ Гъаци вуйиган, му гафарикан фукІа тамам дарапІрур ва гъаци жара адмийирихъдира апІуз гъитрур Аършарин Паччагълугъдиъ вартІан бицІир вуди гъисаб апІиди. Хъа шли думу гафар тамам гъапІиш ва жара касарихъра гъаци апІуз гъитиш, думу Аършарин Паччагълугъдиъ вартІан зурба кас хъиди. ²⁰ КІуразачвузки, эгер учву Аллагъдин табшуругъар къанунчйирина фарисйиритІан ужуди тамам дарапІди гъашиш, учву Аършарин Паччагълугъдиъ учІвидарчва.

Ажугълуваликан

²¹ Учвуз агъячвузки, ихъ ата-бабйириз фу дупнаш: «Адми йивну миликІан; хъа шли гъакІиш, дугъу суддин улихъ жаваб тувди». ²² Хъа Узу учвуз кІуразаки, шли чан багахълу хъюлакк гъидисиш, думу чан суд апІбакк ккуркъди, ва шли чан гъардшиз «усал кас» гъапиш, думу Заан диванханайиъ чан суд апІбакк ккуркъди, хъа шли жарариз «ахмакъ» гъапиш, думу жегъеннедин цІигъ гъитбакк ккуркъди.

²³ Гъаци вуйиган, эгер уву Аллагъдиз яв багъиш Аллагъдин Хулаз хури айиган, яв гъардшиз увкан гиран кайивал кІваин гъабхъиш, ²⁴ гъурбан апІру йишвахъ яв багъиш гъибтну, душну, сифте яв гъардшихъди мясляаътар апІин, хъасин, дүфну, яв багъиш гъурбан апІин.

²⁵ Эгер шлиз увухъди суд апІуз ккунди аш, шлукъан ухди, суддиз рякъюъ имиди, мясляаътар апІин. Даршиш дугъу уву судьяйихъна, хъа судьяйи гъаравлихъна тувди ва дустагъдиъ итдиву.

²⁶ Гъякъди кІуразавуз: аххиримжи кепкиина гъайиз яв вари бурж ктипайизкъан, душв'ан удучІвидарва.

Къяппаваликан

²⁷ Учвуз гъеобхънийчвузки: «Къяппавал мапІан», – кІури. ²⁸ Хъа Узу учвуз кІуразаки: фуж жара дишагълийихъинди тмягъниинди лигураш, дугъу сарун чан кІваъ дугъахъди къяппавал гъапІну.

²⁹ Эгерки яв арччулну ули уву гунгъихъна гъахураш, думу адабгъ ва гатІабхъ тина, фицики бедендин саб гъендемдихъан шуб ужу вувуз, яв вари беден жегъеннемдиъ ипайиз. ³⁰ Ва эгер яв арччул хили уву гунгъихъна гъахураш, хъадабтІ думу ва гатІабхъ тина, фицики бедендин саб гъендемдихъан шуб ужу вувуз, яв вари беден жегъеннемдиъ ипайиз.

Хпир гъидитбакан

³¹ Дупна гъацира: «Эгер фуж чан хпирихъан жара шулаш, дугъу хпирихъна жара хъпан кагъаз туври». ³² Хъа Узу кІуразачвузки: шли, чан хпир, дугъу къяппавал дарапІди, гъидитиш, дугъу думу хпир къяппавалихъ хъаъра; ва шли гъидитнайир чаз дитиш, дугъура къяппавал апІура.

Ху апІбакан

³³ Хъана, аьгъячвузки, ичв абйир-бабариз фу дупнаш: «Уву гъапІу ху чІур дарапІди, Агъайин улихъ тамам апІин». ³⁴ Хъа Узу кІуразачвузки: затра ху мапІанай: я аьршариинди, гъаз гъапиш аьршар Аллагъдин тахт ву; ³⁵ я жилариинди, гъаз гъапиш жилар Аллагъдин ликарикк йишв ву; я Ерусалимдиинди, гъаз гъапиш думу Къудратлу Паччагъдин шагъур ву; ³⁶ ясана жвуван кІул'индира ху мапІанай, гъаз гъапиш гъич саб чІаркъан я кІару, я лизи

апІуз хьибдарчвухъан. ³⁷ Эгер увуз «ав» пуз ккунди аш, гъаци «ав» йип; «ваъ» пуз ккунди аш, гъаци «ваъ» йип. Хъа митІлан артухъ вуйиб иблисдихъан ву.

³⁸ Учвуз гъебхъунчвуз, дупна: «Уву шлинкІа ул идипиш, яв улра идипну ккун, ва уву шлинкІа силиб идипиш, яв силибра идипну ккун». ³⁹ Хъа Узу кІуразачвузки: писвализ писвал мапІан. Яв арччул гарцІликкан бачІ ккадатуриз тмунубра ккив. ⁴⁰ Ва фуж, увухъди суддиз удучІвну, яв кІанккан ккабхъру ккуртт ккидибтуз ккаш, дугъаз яв заьлан алабхъру палатра тув. ⁴¹ Ва шли уву чахъди саб манзил гъягъюз мажбур апІуруш, дугъахъди къюб манзилра гъарах. ⁴² Увкан тІалаб апІурайириз тув, ва увкан буржназ ккун апІурайирихъан маш магъабгъан.

Душнархъна вуйи ккунивал

⁴³ Учвуз гъебхъунчвуз, дупна: «Багахъ хъайир ккун апІин, хъа душман – даккун». ⁴⁴ Хъа Узу кІуразачвузки: ичв душмар ккун апІинай, ва ичв къяляхъ хъахънайидарихъанди ккарагай. ⁴⁵ Мид²-инди учву Аьршарин ичв Адашдин баяр хъидичва, гъаз гъапиш Дугъу гъам пис касар, гъамсана гъянидар Чан ригъдихъди тямин апІура ва мархъра гъам гъякълудариина, гъамсана нягъякъ вуйидариина гъапІра. ⁴⁶ Фицики анжагъ учву ккунидартІан ккун апІдарш, учвуз фтин бадали пешкеш хъибди? Налук гъабгъурайидарира гъаци апІурадаринхъа? ⁴⁷ Хъа нагагъ учву анжагъ ичв гъардшартІан тебрик апІури шулдаш, имбудари апІурайибтІан артухъ учву фу апІурачвахъа? Гъаци апІури шулдаринхъа аллагъсузарира? ⁴⁸ Гъаци вуйиган, ичв Аьршарин Адашси, тамамлудар йихъай.

Касибариз къюмек тувуб

6 ¹ Лигай-гъа, учву апІру уж'вал варидарин улихъ рябкъруганси мапІанай: даршиш Аьршарин ичв Адашдин терефнаан учвуз пешкеш хъибдар.

² Гъаддиз, гъар фила-вушра учву касибариз уж'вал апІруган, къюб маш гъяйидари чпин тярифар апІри дупну, мистариъна къюйириъ апІруганси, гъарйир мапІанай. Гъякъди кІуразачвуз, дурарихъна сарун чпин рубкъру пай вари дурубкъна. ³ Уву уж'вал

апІруган, яв арччул хили гьапІраш, гагул хилиз аьгью дарибшри. ⁴Яв уж'вал жиниди ибшри. Жиниди апІурайибра рябкъру Яв Адашди думуган увуз пешкеш тувди.

Адашдиз ккарагуб

⁵Хъа учву ккарагруган, варидариз рякърѝ кІури, мистариьна кючйириь ккарагуз ккуни кьуб маш гьяйидарси махъанай. Гьякьди кІуразачвуз, дурарихъна чпин рубкъруб гьурубкьну. ⁶Уву ккарагруган, яв хулаь учІв ва, раккин хъябкьну, душваь шлизкІа дярякъру яв Адашдиз ккараг. Ва жиниди апІурайибра рябкъру яв Адашди увуз пешкеш тувди. ⁷Ккарагруган, аллагьсузариси, артухъ гафар мапІанай. Дурари фикир апІураки, чпи гизаф гафар апІури гъахьѝш, дурар ерхьиди. ⁸Гъаци дурариз ухшар махъанай, фицики ичв Адашдиз учву ккарагайиз улихъна учвуз фу ккундушра аьгья. ⁹Гъаддиз гьамци ккарагай:

«Я аьршариь айи ич Адаш!

Яв ччвур гирами ибшри.

¹⁰ Яв Паччагьлугъ улубкърѝ.

Яв гаф аьршариьси жилиинра тамам ибшри.

¹¹ Учуз лазим вуйи уьл гьийиз ча.

¹² Учук кайи бурж учуз гьялал апІин,
ва учура жарадарик кайи ич буржар
дурариз гьялал апІурча.

¹³ Учү тьямягъариь мааан, писвалихъан уьрх».

¹⁴Эгер учву инсанарилан хил алдабгъѝш, Аьршарин ичв Адашдира учвлан хил алдабгъѝди.

¹⁵Хъа эгер учву инсанарилан хил алдадабгъѝш, думуган ичв Адашдира ичв гунгъарилан хил алдабгъѝдар.

Ушв бисбакан

¹⁶Учву ушв бисруган, кьуб маш гьяйидар фици пашманвалиь кІул ипну лицураш, гъаци учвурѝ машар пашман дапІну милицанай. Фицики дурари, чпи ушв бисурайиб улупуз кІури, чпин машар язухъ гьюру гьялнаь дерккра. Гьякьди кІуразачвуз, дурарихъна рубкъруб дурубкьна.

¹⁷Хъа уву кІуруш, ушв бисруган, кушар журх, машар жикІ,
¹⁸уву ушв бисурайиб инсанариз ваь, хъа дярякьди увухъ хъайи

яв Адашдиз аьгью шлуганси апІин. Гьадмуган жиниди апІурайиб вари рябкьюрайи яв Адашди пешкеш тувдивуз.

¹⁹ Жилиин девлет уч мапІанай, мушваъ думу сурарина мюркью ипІуру ва угърыйири, хулаъ учІвну, гьитІибкІуру.

²⁰ Аьршариин девлет уч апІинай, душваъ думу сурарина мюркью ипІидар ва, угърыйири, архъну, гьитІибкІидар, ²¹ Гьаз гьапиш яв девлет наан аш, яв юкІвра гьадушваъ хьибди.

²² Бедендин чирагъ ул ву. Гьаддиз, эгер яв ул марцциди вуш, яв вари беденра акуди хьибди.

²³ Хъа эгер яв улар чІур духънаш, уву вари мучІушнаъ хьидива. Гьаци вуйиган, эгер увуъ айи акв мучІушин вуш, думуган мучІушин фициб шул!

²⁴ Сарихъанра кьюр агъайиз сабси гьуллугъ апІуз шулдар, фицики дугъаз санур даккун, хъа тмунур ккун хьиди; вая сариз ужуди гьуллугъ апІиди, хъа тмунуриз – чІуруди. Аллагъдизра, девлетназра сатІиди гьуллугъ апІуз хьибдарчвухъан.

²⁵ Гьаци вуйиган, кІуразачвуз: ичв гъян бадали фу ипІуруш, фу убхъуруш, ва ичв жан бадали фу алабхъуруш, гьаддин гъайгъушнаъ махъанай. Фицики уьмур – ипІрубтІан, хъа беден палаттІан заан ву.

²⁶ Завуъ айи жакъвариз лигай: дурари я убзури, я ккадабцІури шулдар, я амбарханйириз тахил уч апІдар. Хъа Аьршарин ичв Адашди дурар тухъ апІура. Хъа учву дурартІан хайлин артухъ дарнучвахъа?

²⁷ Хъа учвкан фуж фукъан хьюгъишра, шилхъан чан уьмур сабсаьтназкъан ярхи апІуз шул?

²⁸ Палатдин гьякънаанра гьаз гъайгъу качвухъа? Чюлиъ айи лизи кюкйир фици ахью шулаш, лигай: дурари я зегъмет зигурадар, я парча убхурадар. ²⁹ КІуразачвузки, Сулейман паччагъди чан лап ад айи вахтнара дурарихъ гьарсабдихъ хъайисдар палтар алахъури гъахъундар. ³⁰ Хъа гъи ади, закур цІигъ убгурайи чюлин укІ Аллагъди гьаци уччвуди балгурайиган, Дугъу учв'ин дицитІан уччвуди палат алабхъидаринхъа, цІибтІан хътругърудар! ³¹ Гьаддиз, «учу фу ипІуйкІан», «фу убхъуйкІан» вая «фу алабхъуйкІан» кІури, гъайгъушнаъ махъанай. ³² Гьаз гьапиш гьамрар вари аллагъсузари агрудар ву, хъа учвуз гьамрар вари лазим вуйиб Аьршарин ичв Адашдиз аьгья. ³³ Сифтена-сифте учву Аллагъдин

Паччагълугъдихъ хьергай ва Дугъу кІурайиб вари тамам апІбахъ йихъай. Гъаци гъапІиш, имбуб вари Дугъу тувдичвуз. ³⁴Гъаци вуйиган, закурин йигъан гъайгъушнаъ махъанай, закурин йигъаз чан гъайгъушнар а. Гъарсаб йигъаз чан гъайгъушнар чІааьн ву.

Жарадарин суд мапІанай

7 ¹Жарадарин суд мапІанай, ичвра апІидар, ²фицики учву жарадарин фициб суд гъапІиш, ичвра гъациб суд апІиди. Жарадарин тахсрар учву фициб уьлчмейинди ерцураш, ичв тахсрара гъациб уьлчмейинди ерциди.

³Увуз яв улиъ айи хамхар гъидрибгъди, яв гъардшин улиъ айи чІюрх фици рябкъюравуз? ⁴Ваяки яв гъардшиз: «Яв улиъ айи чІюрх адабгъуза» – фици пидива, хъа яв улиъ хамхар ади?

⁵Эй къюб маш гъайир! Сифте яв улиъ айи хамхар адабгъ, ва гъадмуган, яв гъардшин ул'ан чІюрх фици адабгъуруш, рябкъидивуз.

⁶ФукІа гирамиб хуйириз миккипан, даршиш дурар, илдицну ув'ин алархъиди. Яв гавагъирар силарин улихъинди магатІахъан, даршиш силари дурар ликариккан апІиди.

Ча йипай, тувдичвуз

⁷Ча йипай – тувдичвуз; абгай – бихъидичвуз; раккник кучай – абцдичвуз. ⁸Фицики гъарсар ча кІурайириз тувди; абгурайириз бихъиди; кучрайириз абцди. ⁹Ичв арайиъ, уьл ча гъапиган, чан бализ гъван туврур айинхъа? ¹⁰Вая балугъ ча гъапиган, битІ туврур айинхъа?

¹¹Гъаци вуйиган, учву пис адмиир вушра, учвхъан ичв веледариз ужуб тувуз удукъруган, аьршариин али Адашдихъан хъанара ужуди Чахъан ча кІурудариз багъишар тувуз хъибди.

¹²Инсанар учвухъди фици духъну учвуз ккундуш, учвура дура-рихъди гъаци йихъай. Фицики Къанундин ва Пайгъамбрарин Китабарин мяна гъамдиъ а.

Ккуру урнар

¹³Завариз арццнайи ккуру урнарианди учІвай. Фицики яркъу урнарна дабкІнайи рякъ аьжалихъна гъахрудар ву, ва гизафдар гъадлинтина гъагъюра.

¹⁴ Гъаз гъапиш ккудудубкІру уъмриз гъахру урнар ккурудар ву, дина гъабгъюрайи жилгъара читинуб ву. Ва цІидаризтІан думу бихъурадар.

Гъар йимишдиз лигну аьгъю шулу

¹⁵ Къюб маш гъяйи пайгъамбрихъан ихтият йихъай. Учвухъна дурар марччлин гъидикъ алди гъюра, айтІан кІуруш дурар вягъши жанаврар ву. ¹⁶ Дурар чпи туврайи бегъерниинди аьгъю хъидичвуз. Зазарилан тІумутІ вая пялкъярилан инжир уч апІуз шулин? ¹⁷ Гъарсаб гъяни гъари гъяни йимиш, хъа чІуру гъари чІуру йимиш хуру. ¹⁸ Гъяни гъархъан чІуру йимишар, я чІуру гъархъан гъяни йимишар тувуз шулдар. ¹⁹ Гъяни бегъер дархру гъарсаб гъар алдабтІну, цІигъ гъипри шулу. ²⁰ Дурар йимишариз лигну аьгъю хъидичвуз.

***Алагъдин Паччагълугъдиъ
фуж учІвди?***

²¹ Узуз «я Агъа, я Агъа» кІурур, фуж вушра, Аършарин Паччагълугъдиъ учІвидар, хъа зиин али Аършарин Йиз Адашди гъапиб тамам апІурр учІвди.

²² Узуз думу йигъан гизафдари пиди: «Я Агъа! Я Агъа! Яв ччвурнахъан учу аьндарвалар улупури гъахъундайин? Яв ччвурниинди учу инсанарикан жинар ктаури гъахъундайин? Яв ччвурнахъди учу гизаф аьламатнан ляхнар гъапІундаринхъа?»

²³ Ва думуган дурариз жаваб тувдиза: «Узуз учву саб вахтнара аьгъюдар дарзуз. Узхъан дург йихъай учву, писвал апІурайидар!»

Къюб шибритІ

²⁴ Гъамци, Узухъ хъебехъну, Йиз гафар тамам апІру гъарсар кас чан хулар гъвандин шибритІин диврайи фагъумлу касдиз ухшар ву. ²⁵ Мархъра гъубгъну, селлерра гъафну, микІарра хъивну ва гъамрар вари гъадму хулариина диш гъахъну, амма хулар гъадаргъундар, фицики дурар гъвандин дивнайидар ву.

²⁶ Хъа Йиз гъаму гафар ерхъури, дурар тамам дарапІрайи гъарсар кас чан хулар гъумриин диву фагъумсуз касдиз ухшар ву. ²⁷ Мархъ гъубгъну, селлер гъафну, микІар хъивну, вари гъамрар гъадму хулариина диш гъахъну, ва хулар гъадаргъну, хъа дурарин даргъувалра зурба хъухърумар хъайиб гъабхъну.

²⁸ Исайи, вари гьаму гафар дупну, ккудубкІган, мушвахъ хьа-йикъан халкъ Дугъан улупбариин мюгьтал гьахьну, ²⁹ фицики Исайи дурариз, къанунчйириси ваъ, хьа гьюкум хлиъ айириси аьгьювалар улупури гьахьну.

Жузам кайир сагъ апІуб

8 ¹ Иса дагъдилан улдучІвиган, Дугъан къяляхъди аьхючІвеъ халкъ гьюри гьахьну. ² Магъа хамран аьзар кайи сари, дуфну, Исайиз икрам дапІну, гьапи: «Я Агъа! Увуз ккун гьабшиш, йиз хам марщ апІуз шулвухъан».

³ Исайи, хил гьачІабккну, дугъак кубкІну:

– Ккундузуз, марщ йихъ, – кІуру, ва дугъан хам дишлади марщ шулу. ⁴ Хъа Исайи дугъаз кІуру:

– Лиг гьа, мидкан саризра макІан, хьа маллайихъна душну, жвув улуп, халкъдиз уву марщ хьпан шагьидвал вуди, Муса пайгьамбри дупнайиганси, гьурбан апІуз ужуб гьайибх.

Исайи юзбашийин гьуллугъчи сагъ апІуб

⁵ Иса Кафернагьумдиъ учІвиган, Дугъахъна римлуйирин юзбаши дуфну, гьамци тІалаб апІуру:

⁶ – Я Агъа! Йиз гьуллугъчи, паралич уьзри хулаъ ахниъ итну, гизаф аьзабнакк кка.

⁷ Исайи дугъаз кІуру:

– Узу дуфну думу сагъ апІидиза.

⁸ Юзбашийи жаваб вуди гьапи:

– Я Агъа! Уву йиз хулаъ учІвбаз узу лайикъ дарза, анжагъ Уву саб гаф йип, ва йиз гьуллугъчи сагъ хьиди. ⁹ Фицики узура жарарин хликк ккайир вуза, ва узуз мютІюгъ вуйи эскрарра азуз. Дурарикан сариз узу «гъарах» кІурза – думу гьягьюру, тмунуриз «гъач» кІурза – гьюру, йиз гьуллугъчийиз «гьамци апІин» кІурза, дугъу тамам апІуру.

¹⁰ Му гафар гьеерхьиган, Иса мюгьтал шулу, Дугъу Чан къяляхъди гьюрайидариз кІуру:

– Гьякъди кІуразачвузки, Израилиъра Аллагъдихъ гьамкъан хьугърайи кас гьяркъюндарзуз. ¹¹ КІуразачвузки, гизафдар, ригъгудубчІвруна алабхъру терефарихъан дуфну, Аьршарин Паччагьлугъдиъ ихъ ата-бабйир вуйи Ибрагьимдин, Исакъдин ва

Якъубдин гъвалахъ гъюн йивну дахъди. ¹² Хъа Паччагълугъдиз улупнайидар чІатинди мучІушназ утІурккиди: душваъ зурба ишубна суза хъибди.

¹³ Хъа Исайи юзбашийиз гъапи:

– Гъарах, яв хъугънайивалиинди увуз хъибди.

Дугъан гьуллугъчи гъадмусааъ сагъ гъахънийи.

Исайи гизафдар сагъ апІуб

¹⁴ Иса Петрин хулаз гъафиган, Дугъаз цІа алди дахънайи дугъан сижарбаб рякъюру. ¹⁵ Иса дугъан хилик куркІу, дугъ’ин али цІа улдубчІву, ва сижарбаб, гьудужвну, Дугъан гъайгъушнаъ учІву.

¹⁶ Хябяхъ гъабшиган, Исайихъна жинар кучІвнайи хайлин адмийир хъади гъафнийи. Дугъу Чан гафниинди дурарикан жинар ктаънийи ва вари ищрудар сагъ гъапІнийи. ¹⁷ Му ляхнар Ишая пайгъамбрин мелзалан дупнайи: «Дугъу ихъ узрар Чаина гъадагъну ва ухъу сагъ гъапІну», – кІуру гафар кІулиз удучІвбаз гъашидар вуйи.

Исайихъди хъуб читин ву

¹⁸ Чан гъваларихъ гизаф халкъ уч духънади дябкъну, Исайи ученикариз люткейиъди гъюлин тмуну гъирагъдихъна гъягъюз амур гъапІнийи. ¹⁹ Гъадмуган сар къанунчийи, дугъан багахъна дуфну, гъапнийи:

– Мялим! Уву наана гъушишра, узу Увухъди гъидиза.

²⁰ Исайи дугъаз кІуру:

– Сулариз мугъарйир, завун ничхрариз мукъар а, хъа Инсаниятдин Бализ кІул дивну дахъру йишв адар.

²¹ Ученикарикан сари Исайиз гъапи:

– Я Агъа! Узухъди сифте, душну, дукІнайи йиз адаш кивуз гъит.

²² Хъа Исайи дугъаз кІуру:

– Узухъди гъач, хъа дийихнайидари чпин гъийихдар киври.

Исайи тІурфан яваш апІуб

²³ Иса люткейиъ эъган, Дугъан къяляхъди ученикаarra эънийи. ²⁴ Саб дупну гъюл’ин гъациб тІурфан гъитІибккнийики, лепйири дурарин лютке ккапІуз саб цІибтІан имдаи. Хъа Иса даахнади гъахънийи. ²⁵ Думуган ученикари, дуфну, Иса хъиргну, Дугъаз кІуру:

– Я Агъа! Ухъуз саб чара апІин, ихъ аъжал багахъ дубхъна.

²⁶ Исайи дурариз гъапи:

– Фицдар гучІбяхяр дарнучва, хътругърудар!

Хъасин, гъудужвну, Дугъу микІлазна лепйириз яваш хъуз амур апІуру. Дураp лал шулу. Зурба архаинвал абхъру. ²⁷ Дугъахъди хъайидари, мид’ин мюгътал духъну, кІуйи:

– Му мицир фуж вуйкІан – микІарра, гъюлра Чаз мютІюгъ шлур?

Исайи жинар кайи кьор кас сагъ апІуб

²⁸ Иса гъюлин тмуну гъирагъдихъ хъайи Гадарин кІуру юрдназ гъафиган, Дугъан улихъна накъварин хъарар-дюрхъяриан кьор жинар кайидар утІурчвтуру. Дураp гъадмукъан вягъшидар вуйи-ки, гъадму рякъюъди сарихъанра гъягъюз шули гъабхъундаи.

²⁹ Ва сабпну дураpи чІигъар апІуз хъюгъю:

– Яв учухъди фу вуяв, Аллагъдин Бай?! Вахт хъайизра учуз жаза тувуз дуфнана?

³⁰ Дураpихъан ярхладиси чІурдиин силарин ахъю лиж дарабгъ-найи. ³¹ Ва жинари Исайикан тІалаб апІуру:

– Учү утІуккурайихъамина гъатму силариъ учІвүзкъан гъит.

³² – Гъарахай, – гъапи Исайи.

Дураpра, адмийириан удучІвну, силариъ учІвру. Гъадмүсяаът вари силар гъарзлансина гъюлизди урсру, ва вари штукк ккахъну йихуру. ³³ Хъа силарин габнар жаргъну душну, шагъриъ гъаму чпиз гъябкъюбдикан: фици жинар кайидар сагъ гъапІнуш – ва-рибдикан ктибтуру.

³⁴ Гъадмуган шагърин вари агъалйир Исайин улихъна удучІвру ва, Думу гъяркъган, чпин юрдариан удучІвну гъарах кІури, миннатар апІуру.

Исайи паралич кайир сагъ апІуб

9 ¹ Гъаддихъан Иса, люткейиъ эъну, тмуну гъирагъдихъ хъайи Чан шагъриз гъюру.

² Ва магъа Дугъахъна, паралич дубхъну, сар ахниъ ахънайир хъади гъафи. Исайи, дураpин зурба хъугъвал дябкъну, паралич кайириз гъапи:

– ЮкІв ижми апІин, Йиз бай! Яв гунгъарилан хил алдабгъураза.

³ Мушв'ин сакьюдар къанунчйири чиб-чпикди гъапи: «Мугъу Аллагъдиз къаршу гафар кІура».

⁴ Дурарин фикрар аьгъяди, Исайи гъапи:

– Гъаз усал фикрар ичв юкІвариъ тІаърачва? ⁵ Фу рягъят ву: «Яв гунгъарилан хил алдабгъураза» пуб, вая «гъудужвну лиц» пуб? ⁶ Инсаниятдин Бализ жилиин гунгъарилан хил алдабгъуз гъюкум айиб учвуз аьгъю хъпан бадали, магъа лигай.

Хъа Дугъу паралич кайириз: «Гъудужв кІуразавуз, гъадабгъну яв ахин, яв хулаз гъарах», – кІуру.

⁷ Ва думу, гъудужвну, чан хулаз гъягъюру.

⁸ Му гъябкъю халкъ мюгътал гъахъи, ва дурари адмиириз мициб гъюкум туву Аллагъдин тярифар апІуз хъюгъю.

Исайи Матта ктагъуб

⁹ Ва гъадлинтин гъягъюрайиган, Исайиз налукар уч апІушвахъ деънайи Матта кІуру сар кас рякъюру ва дугъаз кІуру:

– Узухъди гъач.

Маттара, гъудужвну, Дугъахъди гъягъюру.

¹⁰ Хъасин, Иса Дугъан хулаъ суфраийхъ гутайиз гъюн йивну дахънайиган, хайлин налукар уч апІрударна гунагъкрар дуфну, Дугъахъди ва Дугъан ученикарихъди деъру. ¹¹ Му аьгъвалат дябкънуну, фарисйири Исайин ученикариз кІуру:

– Ичв Мялимди налукар уч апІурайидарихъдина гунагъкра-рихъди гъаз ипІура?

¹² Му гъебхъган, Исайи гъапи:

– Духтир сагъидариз ваъ, хъа аьзарлуйириз лазим ву. ¹³ Учву сабан «Гъурбан апІуб ваъ, хъа рягъм апІуб ккун апІураза», – кІуру гафарин мяна аннамиш апІинай. Узу марци касар ваъ, хъа гунагъкрар дюз рякъ'ина хуз Дуфнайир вуза.

¹⁴ Хъасин, Исайихъна дуфну, Ягъ'яйин ученикари гьерхру:

– Учунa фарисйири кми-кмиди ушвар дисури шулча, хъа Яв ученикари гъаз ушвар дисурадар?

¹⁵ Исайи дурариз кІуру:

– Швушв хурайир чпихъди хъимбукъан гагъди, сумчрин хялар гъич пашман даршлуб аьгъданчвухъа! Хъа дурарихъан швушв хурайир гужназ гъадагъру вахт гъибди, ари гъадмуган дурари ушвар дисиди.

¹⁶ Гъич сарира йирси палатдик цІийи цІил ктривур, фицики, цІийиди киву цІил кубчІвган, хъана ахю урхъ адабхъди.

¹⁷ Таза чяхирра йирси иржариъ убзри шулдар. Дици гъапІиш, иржарикан урхъар ктахъиди: чяхирра удубзиди, иржарра пуч хъиди. Хъа таза чяхир цІийи иржариъ убзру аьдат ву, думуган чяхирра, иржарра сагъди гъузди.

***Риш чІиви апІуб
ва кетІерцнаиур сагъ апІуб***

¹⁸ Исайи гъамци кІурайи вахтна, Дугъахъна магъа сар гъяким дуфну, Дугъаз икрам дапІну, кІуру:

– Гъамусяаьт йиз риш йикІру гъялнаъ айиз. Уву дуфну, дугъ’ин Яв хил иливиш, думу чІивиди гъузди.

¹⁹ Иса, гъудужвну, дугъахъди гъягъюру. Дурарихъди ученикара гъягъюру.

²⁰ Му вахтна йицІикъюд йисандин арайиъ ифи хъибтри шлу уьзур кайи сар дишагълийи, къялхъянди дуфну, Исайин ккуртт-дин канчІлик хил кучру. ²¹ Фицики дугъу чав-чакди гъамци фикир гъапІнийи: «Эгер узу Дугъан палатдик анжагъ хил кубчІиш, узу сагъ хъидиза».

²² Иса къяляхъ илтІикІуру ва, думу дяркъну, кІуру:

– Яв юкІв ижми апІин, Йиз риш! Яв хъугъували уву сагъ гъапІунву.

Ва дишагъли сабпну сагъ гъахънийи.

²³ Хъасин Иса гъякимдин хулаз гъушу. Душваъ учІвган, саламдин мукъмар йивурайидар ва ишларин гъугъ ипнайидар дяркъну, Исайи гъапи:

²⁴ – Гъамлин удучІвай; риш дукІнадар, хъа даахна.

Дурар Дугъ’ин аьлхъюз хъюгъю.

²⁵ Халкъ удучІвган, Дугъу, риш айи хулаъ учІвну, дугъан хил гъибису, ва риш гъудужву.

²⁶ Ва мидкан вари юрд вуйиси аваза гъарабгъу.

Къюр кур кас сагъ апІуб

²⁷ Иса гъадушв’ан гъягъюрайиган, «Ич язухъ апІина, я Давудгъярин Бай!» – кІури, Дугъан къяляхъди къюр кур кас гъюз хъюгъю. ²⁸ Хъа думу хулаъ учІвган, кур вуйидар Дугъан багахъна гъафи.

Исайи дурариз кІуру: «Узхъан учву сагъ апІуз шулу пну, хъугъ-ранчва?» Дурари: «Ав, я Агъа!» – гъапи. ²⁹ Гъадмуган Исайи, дурарин уларик хил кучну, гъапи:

– Ичв хъугънайивализ гъилигси ибшричвуз.

³⁰ Ва дурариз рябкъюз хъюгъю. Хъа Исайи дурариз ижмишна-ан гъадагъа дебккру:

– Лигай гъа, мидкан саризра агъю дарибшри.

³¹ Хъа дурари, кІуруш, чІатинди удучІвган, думу вари юрд вуйибси, Дугъан аваза рабгъуру.

Исайи чІал дибиснайир сагъ апІуб

³² Уларихъ акв гъибшдар удучІвубси, магъа Дугъахъна жинар кучІвнайивалиан чІал дибиснайир хъади гъафи.

³³ Жинар ктаубси, чІал дибиснайир улхуз хъюгъю. Ва: «Израилиъ мициб ляхин саб вахтнара гъабхъиб дар!» – кІури, халкъ мюгътал гъахъи.

³⁴ Хъа фарисйири кІуйи:

– Исайи жинар дурарин ахъюрихъан вуйи къувватниинди ктаура.

Исайиз халкъдин язухъ хуб

³⁵ Иса, жугъдарин мистариъ агъювалар улупури, Аллагъдин Паччагълугъдикан Ужувлан хабар рабгъури ва гъар жорейин узъ-рарна ищрушнара кайидар сагъ апІури, шагърарна гъулар вуйиси лицури гъахъну. ³⁶ Халкъарин дестйир гъаркъган, Исайиз дурарин язухъ шулу, гъаз гъапиш дурар марччлихъан хътру марччарси, улдугну, кюмексузди айи. ³⁷ Гъадмуган Чан ученикариз кІуру:

– Иган гизаф а, хъа убгрудар цІиб. ³⁸ Гъаддиз игнин Агъайиз, Чан игниз убгрудар гъаъ, кІури, ккарагай.

Исайин йицІикъюр вакил

10 ¹ Мидин къяляхъ саб ражари, Чан йицІикъюр ученикдиз Чахъна дих дапІну, инсанарикан жинар ктауз ва гъарсаб узур ва гъарсаб ищрушин сагъ апІуз кІури, Исайи дурариз жинарин зиин гъюкум тувру. ² Магъа йицІикъюр ученикдин ччвурар: сарпир Петр кІури шлу Симон ва дугъан чве Андрей, Зеведейин бай Якубна дугъан чве Югъан, ³ Филип ва Варфоломей,

Фома ва налукар уч апІру Матта, Алфейин бай Якьуб ва Фадей, ⁴Шимон Кананит ва къандиси Иса масу туву Искаротиот лакІам хъайи Ягьуда.

ЙицІикъюр ученикдиз табшуругъ

⁵Гьаму йицІикъюр кас Исайи, гьамциб насигьят тувну, гьаъру:
 – Жугьдар дарудар яшамиш шулайи йишвариз мягьянай ва Самарияин саб шагьригькъан муучІванай; ⁶хъа улдугну чарв-йирси айи Израил халкъдихьна гьарахай, ⁷ва варишварий лицири, аьгьювалар улупури, Аьршарин Паччагьлугъ улубкъура кІури, хабар тувай. ⁸Иццурайидар сагъ апІинай, гьийихдар чІиви апІинай, жузам кайидар марцц апІинай, жинар кучІвнайидарикан кадаай; чІанади гьадабгьуб, чІанади тувай. ⁹⁻¹⁰Къял’ан идибтІру чІулиь ивну, жвувахьди гьизилин, арсран, ясана йифрин пул, я тавра, я къюб жар палат, я ликариин алахьрудар, ясана чумакъ рякъюз магьадабгьанай. Фицики лихрур ипІрубдиз лайикьлу ву. ¹¹Учву фуну шагьрий вая гьулаъ учІвишра, душваъ лайикьлу вуйи касдихь дергай ва, дилин удучІвну гьягьийиз, гьадгьан хулаъ гьузай. ¹²Хъа хулаъ учІвруган, хулан эйсийиз гьамци салам тувай: «Яв хулаъ мясляаьт ибшрияв». ¹³Эгер думу хал лайикьлу вуш, душваъ мясляаьт убчІвди. Эгерки думу хал лайикьлу даршиш, ичв мясляаьт учвухьна къяляхъ хътабкиди. ¹⁴Хъа эгер шли учву къабул дарапІиш ва учвухъ хъпехъиш, дугьан хул’ан вая гьадму шагьриан удучІвурайиган, ичв ликарик кайи биширугра кмиди кадабхъай. ¹⁵Гьякъди кІуразачвуз: гьиямат йигьан, Содомна Гоморра шагьрариз гьадму шагьризтІан ужу хьибди.

Улукьуз ккимбу хъергар

¹⁶Магьа Узу учву жанаврарихьна гьаьрайи марччарси гьаьраза: битІарси фагьумлудар ва луфарси аьмал кадрудар йихъай. ¹⁷Адми-йирихьан ихтияг апІинай, фицики дурари учву судариз гьахиди ва чпин мистарий урччвиди. ¹⁸Ва, учву Йиз ученикар ву кІури, гьякимдрарихьна ва паччгьарихьна гьахиди, дураринна аллагьсузарин улихъ Узкан шагьидвал апІбан бадали. ¹⁹Учву гьидисган, учву фу ва фици кІуруш, дидин гьайгьушнаъ махьанай, фицики гьадму арайиь, учву фу дупну ккундуш, учвуз дишлади ачмиш апІиди, ²⁰фицики думу учву ваъ, хъа учвуъ айи ичв Адашдин Рюгьну пиди.

²¹ Чвуччву чве йикІуз масу тувди, хъа адашди — бай. Веледари, абйир-бабариз къаршу удучІвну, дурар йихиди.

²² Йиз ученикар хъпаз лигну, учву варидариз даккун хъиди. Хъа шли абхиризкъан аьгъ гъапІиш, думу дюрхну хъиди.

²³ Саб шагъриан учву утІуккруган, жара шагъриз жаргъай. Фицики дюзди кІуразачвуз: учву Израилин вари шагърар-гъуларилан илдицну ккудубкІайиз, Инсаниятдин Бай гъиди.

²⁴ Ученик чан мялимІан заан дар, ва гъич сар гъуллугъчира чан агъатІан заан дар. ²⁵ Ученик — чан мялимсир, хъа гъуллугъчи чан агъасир гъахъиш, рази духъну ккун.

Шилхъан гучІ дапІну ккунду

²⁶ Гъаци вуйиган, адмийихъан гучІ мапІанай: учв ачухъ даршлу гъич саб гъитІибкІуб адар ва ашкар даршлу гъич саб жиниб адар. ²⁷ Узу учвuz мучІушнаъ кІурайиб аквнахъ йипай, ва Узу ичв ибахъ гъапиб гъваълан атІабгну йипай. ²⁸ Беден йибкІурударихъан гучІ мапІанай, фицики дурарихъан рюгъ йикІуз шулдар; хъа ичв беденра дубкІну, жегъеннемдиъ ичв рюгъра пуч апІуз Удукърурихъан гучІ апІинай.

²⁹ Саб кепкихъ къюб гъуланжакъв масу тувдаринхъа? Ичв Адашдиз даккунди дурарикан гъич сабра жил’ина абхъидар. ³⁰ Ичв кІул’ин али чІарарра кмиди Дугъу гъисаб дапІна. ³¹ Гъаддиз гучІ мапІанай: гизаф гъуланжакъвартІан учву заан вучва.

Месигъдин аьгъювалар

³² Гъаддиз Узу адмийирин улихъ къабул гъапІу гъарсар кас Узура Йиз Адашдин улихъ къабул апІидиза. ³³ Хъа шли Узу адмийирин улихъ къабул дарапІиш, думу Узура Йиз Адашдин улихъ къабул апІидарза.

Узуз лайикълу вуйир

³⁴ Учву фикир мапІанайки, Узу жилиина мясляаьт хуз Дуфнайир ву кІури; Узу мясляаьт хъади ваъ, хъа дяви хъади Дуфнайир вуза. ³⁵ Фицики Узу адашдихъан — бай, дадайихъан — риш, си-жарихъан — швушв жара апІуз дуфназа. ³⁶ Ичв хизандиъ айидар учвuz вартІан пис душмнар хъиди.

³⁷ УзутІан чан адаш вая дада артухъ ккун гьапІур Узуз лайикъ-лу вуйир дар; ва УзутІан чан бай вая риш артухъ ккун гьапІур Узуз лайикълу дар. ³⁸ Хъа фуж, хач чан къял'ин алди*, Йиз къя-ляхъди дарфиш, гьадмура Узуз лайикълу дар. ³⁹ Шли чан уьмур уьбхюз чарйир гьизигиш, дугъан думу дубгди, хъа Узу бадали чан уьмур пуч гьапІуриз ккудудубкІру уьмур хьибди.

Пешкеш

⁴⁰ Учву къабул апІури Узу къабул апІура, хъа Узу къабул апІури Узу му дюн'яйиз Гъаур къабул апІура. ⁴¹ Пайгъамбар, думу пай-гъамбар хъпаз лигну, къабул апІурииз пайгъамбризсиб пешкеш хьибди, ва дугъри кас, думу дугърир хъпаз лигну, къабул апІурииз, дугъри касдиз туврубсиб пешкеш хьибди. ⁴² Хъа шли, Йиз ученик хъпаз лигну, гъаму бицІисдарикан сарнуриз саб кІифкъан мичІли шид тuviш, гъякъди кІуразачвуз, дугъаз чан пешкеш хьибди.

Штуан апІру Ягъ'яйин илчйир

11 ¹ Чан йицІикъюр ученикдиз табшуругъар тувну ккудукІиган, Иса, дилин удучІвну, Галилей уьлкейин шагърариз аьгъю-валар улупуз гъягъюру.

²⁻³ Дустагъдиъ айи Ягъ'яйи, Месигъ Исайин ляхнарикан гъе-ебхъган, чан ученикарикан къюр дугъаз гъамци пуз гъау: «Гъюз ккайи Месигъ Уву вуна, даршиш жарариз ккилигуча?»

⁴ Исайи дурариз жаваб туву:

– Учвуз рябкъюрайиб ва ебхъурайиб вари, душну, Ягъ'яйиз кидибтай: ⁵ кур вуйидариз рябкъюра, ликудар лицура, хамран уьзур кайидарин хам марщ шула, кар вуйидариз ебхъура, гъа-чІидар чІиви шула ва касибариз Ужувлан хабар рабгъура.

⁶ Шли Уз'ина вуйи хъугъвал дубградарш, думу бахтавар ву.

Месигъди Ягъ'яйин гъякънаан шагъидвал апІура

⁷ Дурар гъушу вахтна Исайи халкъдиз Ягъ'яйикан пуз хъюгъну: – Ягъ'яйихъна ичІи чюлиз фтиз лигуз гъушнийчва? МикІлу тІубччвурайи чІеъдиз лигуз гъушнинчвахъа? ⁸ Шлиз лигуз гъу-шунчва дина? Багъа палтар али касдиз? Багъалу палтар алидар

* 10:38 Яна чаин улукъру аьзабар аьгъ апІур.

паччгъарин дараматарий ади шулу. ⁹ Дици даш, шлиз лигуз гъушунчва учву? Пайгъамбриз лигуз? Ав, кІуразачвуз, пайгъамбар-Іан ахъюриз лигуз гъушунчва.

¹⁰ Гъадму Ягъ'яйикан ву гъамци дибикІнайиб: «Магъа, Яв улихъди Узу Йиз кас гъаъраза: дугъу Яв улихъ Яв рякъ ккабалгиди».

¹¹ Дюзди кІуразачвуз: жиларин зиин дишагълийикан гъахъидарик штуан апІру Ягъ'ятІан зурба кас гъахъундар, хъа Аършарин Паччагълугъдиъ айидарикан варитІан бицир думутІан зурба ву.

¹² Штуан апІру Ягъ'яйин вахтарихъанмина гъамусдиз Аършарин Паччагълугъ, саспидар дидиъ гужниинди учІвуз чалишмиш шулашра, мюгъкамди артмиш шула.

¹³ Фицики Ягъ'я гъяйиз вари пайгъамбрари ва Мусайин къанунди мидкан улихъ ккимиди дупна.

¹⁴ Учвуз ккундуш, Гирами китабарий дупнайиси, дуфну ккуни Ил'яс пайгъамбар Ягъ'я ву.

¹⁵ Ебхъуз ибар кайидариз гъит ебхъри!

¹⁶ Хъа гъаму заманайин насил шлихъ тевза?

¹⁷ Дурар, чиб-чпиз чІигъар апІури, раццарий гъамци кІури деънайи бицидариз ухшар ву: «Учу учвуз швутІрамар йивури гъахъунча, хъа учву ялхъвнаркъан гъапІундарчва; учу учвуз ишлар апІури гъахъунча, хъа учву ишузкъан гъишундарчва».

¹⁸ Ягъ'я гъафну, дугъу ипІурдаи ва убхъурдаи, дурари дугъаз «Дугъаъ жин а» кІуйи.

¹⁹ Инсаниятдин Бай гъафну, Дугъу ипІуру ва убхъуру, ва дурари Дугъаз: «Лигай, магъа уъж ва пияниска, налукар гъюдохрударинна гунагъкрарин дуст», кІура. Аькъюллувал ляхнариинди улупну ккун.

Хътругъру шагърар

²⁰ Хъасин Исайи вартІан гизаф Чав аьламатар улупу шагърариз тягънийир йивуз хъюгънийи, гъаз гъапиш дурари чпин гунгъар гардандиъ гъидисундайи.

²¹ — Гъял пис хъибдияв, Хоразин! Гъял пис хъибдияв, Вифсайда! Учвуз Узу улупу гъяйбатар Тириз ва Сайдаииз гъяркънийиш, дурарин агъалйири ухдитІан, чпихъ ясанан палтар хъахъну ва кІул'ин рюкъ алабхъну, тахсрар чпин гардандиъ дисидийи.

²²Амма кІуразачвузки: суддин йигъан учвузІан Тиризна Сай-дайиз рягъятди хьибди!

²³Хъа увура, Кафернагъум, аършаризкъан за хьибдиза кІурай-на? Ваъ, гурбагуриъ абхъдиву, фицики учвухъ улупу аьлапатнан ляхнар Узу Содомдиъ улупнийиш, думу гъамусра сагъ-саламатди гъубздийи.

²⁴Гъаддиз кІуразачвузки, гъиямат йигъан учвузІан Содомдин агъалйириз рягъятди хьибди.

Узухъна гъачай, эргвал йивидичва

²⁵Хъасин Исайи гъапи: «Адаш, заваринна жиларин Агъа! Аьндрарихъанна аькьюллударихъан гъитІибкІнайиб бицІи касариз ачухъ апІбаз Увуз чухсагъул!

²⁶Ав, Адаш, Увуз думу Яв ужувлан ният гъаци дубхъну ккун-дувуз.

²⁷Йиз Адашди Узуз вари тувну. Адашдилан гъайри, Бай фуж вуш, саризра аьгъдар, ва БализтІан гъайри, Адаш саризра аьгъдар. Хъа Бали шлиз ачмиш гъаПиш, гъадгъаз Адаш аьгъю хьиди.

²⁸Эргну хъадахънайидар вари Узухъна гъачай, ва Узу учвуз рягъятвал тувдиза.

²⁹Узу гъюдлир ва фурс ктрур вуза. Йиз табшуругъарин юркакагъ учв'ин иливай ва Узхъан вари дубгъай – архаинвал хьибдичвуз.

³⁰Гъаз гъапиш Узу учвухъна тувру юркакагъ – уж'вал ву, ва Узу учв'ин иливру гъагъра пучІуб ву».

Султ йигъкан гъюжат

12¹Саб султ йигъан Иса дяхин дубзнайи хутІлиантина гъа-гъюру. Гаш дубхънайи Дугъан ученикари, дяхнин кІулар улдугІну, китІишну, итІуз хъюгъру. ²Му гъабкъю фарисйири Исайиз гъапи:

– Магъа Яв ученикари султ йигъан Къанунди гъадагъа дапІ-найи ляхин апІура.

³Хъа Исайи дурариз кІуру:

– Чазна чахъди хъайидариз гаш гъабхъи вахтна Давудри гъаПинуш, Гирами китабарин гъурхундарнучва? ⁴Фици думу Аллагъдин хулаъ учІвнуш ва дугъуна дугъахъди хъайидари я чаз, я чан юлдшариз итІуз гъадагъа вуйи, хъа анжагъ маллийризтІан

итІуз ихтияр адру Аллагъдиз бахш дапІнайи уылер фици гытІ-
нуш, гьурхундарнучва? ⁵ Ясана учву, Аллагъдин хулаъ маллйири
султ йигъандин къайда чІур апІурашра, дураар тахсиркран гысаб
дарапІбакан Къанундиъ гьурхундарнучва? ⁶ КІуразачвузки: му-
швахъ Аллагъдин халтІанра зиина Вуйир хъа. ⁷ Эгер учвуз: «Гьур-
бан апІуб ваъ, хъа рягъим апІуб ккундузуз», кІуру гафарин мяна
аьгъяйиш, учву тахсир ктрудар тахсиркар ву, пидайчва, ⁸ фицики
Инсаниятдин Бай султ йигъ'инра Агъа ву.

Хил деебцнайи кас сагъ апІуб

⁹ Хъасин Думу жугъдарин мистаз гъягъюру. ¹⁰ Душваъ хил де-
ебцнайи сар кас айи. Исайик саб тахсир кипбан бадали, малл-
йири Дугъхъан гьерхру:

– Мусайин Къанундинди султ йигъан ищурайир сагъ апІуз
хай шулин?

¹¹ Исайи дураариз гъамци жаваб туву:

– Учвкан сарира султ йигъан ичІаъ абхъу чан чарва ададабгъ-
ди гыбтрин? ¹² Хъа чарватІан инсан гизаф багъа даринхъа? Гъа-
ци вуйиган, султ йигъанра уж'вал апІуз хай шулу.

¹³ Хъасин Исайи хил деебцнайириз кІуру:

– Яв хил гъачІабкк.

Дугъу хил гъачІабккуру, ва гъадмусяаът думу гъатмуну хилси
сагъ шулу. ¹⁴ Душв'ан фарисйири, чІатинди удучІвну, Иса фици
пуч апІуруш, йикърар йитІуру.

Магъа йиз гьуллугъчи

¹⁵ Хъа Исайиз мидкан аьгъю шулу ва дишла удучІвну гъягъюру.
Дугъан къяляхъди гизафдар гъягъюру, ва Дугъу ищурайидар
вари сагъ апІуру. ¹⁶ Ва Чакан шлизкІа жарадариз пуб гъадагъа
апІуру. ¹⁷ Му вари мици, Аллагъди Ишая пайгъамбрин мелзна-
лан гъамци гъапиб кІулиз удучІвбан бадали гъабхънийи:

¹⁸ «Магъа Узу кадагънайи Йиз Гьуллугъчи.

Узуз Ккунир. Дугъ'ин Йиз юкІв рази ву.

Дугъахъна Йиз Рюгъра гъаъраза.

Ва Дугъу вари жугъуд дару халкъариз,
гъякъвалин вахт улубкъна кІури, хабар тувди.

¹⁹ Думу я гьюжатназ удучІврур дар,

- я чИгъар апІрур дар,
 ва кючйириъ саризра Дугъан сес ебхъидар.
 20 Дугъу, улубкъну ккунн гъякъвал
 гъалибвалихъна дархидикъан гагъди,
 дюбгъну кебхнайи чЕъ ктубтІидар
 ва хъудубгурайи гъахма ктІубшвидар.
 21 Ва вари миллетари Дугъахъ йирфар
 хъирчну хъибди».

Иса ва иблис

22 Дидин къяляхъ Исайихъна, жинар кади, дярѣбкъру ва чІал
 дибиснайи сар кас хуру, Дугъу думу кас сагъ апІуру, гъаци думу
 чІалниинара гъюру ва дугъан улариз рябкъюзра хъюгъру.

23 Му ляхниин вари халкъ аъжайиб шулу ва дурари гъамци
 кІуру: «Гъаяман гъаму Давудгъарин Бай вушул гъа?»

24 Хъа мидкан деебхъну, фарисйири кІуру:

— Дугъу жинар жараси ваъ, хъа жинарин ахъюр вуйи Велзеву-
 лин къувватниинди ктаура.

25 Амма Исайи, дурадин фикрар агъяди, гъамци гъапи:

— Чан айитІ душманвал ади, пай гъабши гъарсаб паччагълугъ
 ичІи шул, арайиъ душманвал айи я саб шагъур, я саб хизан гъуд-
 рубзур. 26 Эгер шейтІни шейтІан ктаураш, думу чав чаз къаршу
 дубхъна: дидин паччагълугъ фици сагъди гъубздихъа? 27 Ва эгер
 Узу жинар Велзевулин къувватну ктаураш, ичв адмийири ду-
 рар шлин кюмекниинди ктаура? Магъа гъамди учву гъякъ да-
 рувал улупура. 28 Дугъриданна, Узу жинар Гирами Рюгъниинди
 ктаураш, ичв арайиз Аллагъдин Паччагълугъвал магъа хъубкъна.

29 Гъаци дарш сарихъанра, гуж кайирин хулаз дуфну, душв тІа-
 раш апІуз хъибдар — эгер эйси йитІну адарш; гъийитІган, хал
 тІараш апІуз шул. 30 Фуж Узухъди дарш, думу Узуз къаршу ву ва
 шли Узухъди уч апІурадаш, дугъу зяя апІура.

31 Гъаддиз кІуразачвуз: адмийирин гъарсаб гунгъилан ва Ал-
 лагъдиз къаршу гафналан хил алдабгъиди, хъа Гирами Рюгъназ
 къаршу гафналан хил алдабгъидар. 32 Эгер шли Инсаниятдин Ба-
 лиз къаршуди чІуру гаф гъапиш, дугълан хил алдабгъиди, хъа
 шли Гирами Рюгъназ гъапиш, дугълан я гъамус, ясана гъюз им-
 бу уъмриъ хил алдабгъидар.

Гьар ва дидин бегьер

³³Учву гьарра ва дидин йимишра гьяниб ву йипай, ясана гьарра ва дидин йимишра чІуруб ву йипай; гьар йимишдиз лигну аьгью шулу.

³⁴Эй битІракан гьахьидар! Учвхъан, пис юкІвар ади, ужуб гаф пуз фици хьибдичвухъан?! Фицики инсандин мелз, чан юкІв фти абцІнаш, гьаддикан улхури шулу. ³⁵Ужур касди чан хазнайиан ужуб, хъа чІуру касди чан хазнайиан чІуруб адабгьуру. ³⁶КІуразачвузки, инсанари чпин гьарсаб гьавайи гафнан жаваб гьиямат йигъан тувди. ³⁷Фицики, яв гафариз дилигну, уву гьякь вая нягьякь апІиди.

*Исайикан аьламат улупуб
ккун апІуб*

³⁸Гьадмуган кьанунчйириканна фарисйирикан бязидари Исаийиз кІуру:

– Мялим! Учуз уву АллагьдихъантІан даршлу саб аьламат улупну ккундучуз.

³⁹Хъа Исайи дурариз жаваб вуди гьапи:

– Хьтругьру ва аьрбатан гьамусдин адмийири аьламатнан лишнар улупуб ккун апІура, хъа дурариз, Юнус пайгьамбрин кІул’ина гьафи аьламатналан гьайри, жара аьламат рябкьидар. ⁴⁰Юнус пайгьамбар фици шубуд йигъанна шубуд йишван зурба балугьин фуниъ ади гьахьнуш, гьаци Инсаниятдин Байра шубуд йигъанна шубуд йишван жилин айтІ хьиди. ⁴¹Гьиямат йигъан суд апІру вахтна Ниневия шагьрин агьалйир гьамусдин адмийирин гунгьарин шагьидарди гьудужвиди, фицики дурари Юнусди улупу аьгьюваларихъ хьебехъну, гунгьар гардандиъ гьидисну; хъа мушвахъ ЮнустІанна зурба Вуйир хъа.

⁴²Гьиямат йигъан суд апІру вахтна кьиблайин паччагь-ханумди, гьамусдин адмийириз кьаршу гьудужвну, дурар тахсиркар апІиди, фицики думу дюн’яйин тму кІулиан Сулеймандин фагьумлувалихъ хьпехъуз гьафнийи; хъа магьа мушвахъ СулеймантІан зурба Вуйир хъа.

Жин къяляхъ хътабкуб

⁴³ Чиркин рюгъ, инсандиан удубчІвиган, шид адрушвариъ либ-
цури, чаз архаинвал абгури шулу, дибрихъиган, ⁴⁴ кІуру: «Узу утІуб-
кку йиз хулаз хътабкидиза». Хътабкубдиз хал ичІиди, ичІибкнади
ва марщ дапІнади рябкъюру. ⁴⁵ Гъадмуган диди, дубшну, хъана
ургубсан жин чахъди хуру, дурар дугъаъ учІвну яшамиш шулу,
ва думу касдиз улихъдитІан гъамус артухъ пис шулу. Гъациб
хъибди гъамусдин хътругъру адмийиризра.

Исайин дада ва чвйир

⁴⁶ Исайи халкъдиз гъаму гафар кІури имиди, магъа Исайин
дадана чвйир дуфну, Дугъахъди гаф-чІал апІуз ккунди, чІат ду-
гъужвнади шулу. ⁴⁷ Ва сар шли-вуш Дугъаз кІуру:

– Магъа Яв дадана чвйир, Увухъди гаф-чІал апІуз ккунди,
чІат дийигъна.

⁴⁸ Чаз гъамци гъапириз Исайи кІуру:

– Йиз дада фуж ву ва Йиз чвйир фужар ву?

⁴⁹ Хъа Чан ученикарихъинди хил гъачІабккку, кІуру:

– Магъа Йиз дада ва Йиз чвйир, ⁵⁰ фицики Аършарин Йиз
Адашдин гаф тамам апІур Йиз чвера, чира, дадара вуйиз.

Тум убзрурикан тахалус

13 ¹ Гъадму йигъан хул’ан удучІву Иса Галилей гъюлихъна
душну деъру. ² Дугълан гизаф халкъ илтІибшניים, ва гъад-
диз Думу люткейиъ эънийи, хъа халкъ гъюлин гъирагъдихъ
гъубзнийи. ³ Исайи дурариз, абгъювалар улупури тахалусариин-
ди гизафдарикан гъапнийи. Дугъу кІуру:

– Сар нежбер тум убзуз удучІвуру. ⁴ Убзурайиган, гъацІар уд-
рар рякъюхъ дахъру – дурар, жакъвар дуфну, удуру. ⁵ Сакъюдар
удрар гъван ккайи, руг цІибтІан алдру йишв’ина дахъру, ва дурар
ухди ктучІвуру, гъаз гъапиш ругдин гъат чІиллиб вуйи. ⁶ Ригъ
гъапІган, дурар чурхуру, ва, ччивар зяифди хъпаз лигну, ерщуру.
⁷ ГъацІар удрар зазарин тумрягъ гъяхъру, ва абъю гъахъи зазари
дурар ккаъру. ⁸ Хъа садар удрар авадан ругдик кахъру, дурари бе-
гъер хуру: фундари – варж, фундари – йирхъцІур, хъа фундари –
сумчІур ражари артухъ. ⁹ Шлин ибариз ебхъураш, гъит ебхъри.

Тахалусарин мяна

¹⁰ Багахъ духъну, ученикари Дугъхъан гьерхру:

— Уву халкъдиз тахалусариинди гъаз кІурава?

¹¹ Дугъу дурариз жаваб вуди кІуру:

— Гъаз гъапиш учвуз Аършарин Паччагълугъдин сирар агъю хуб тувначвуз, хъа имбудариз тувнадар. ¹² Фицики шлиз аш, дугъаз хъана тувди ва артухъра хъибди, хъа шлиз адарш, айибра тадабгъиди. ¹³ Гъаддиз дурариз тахалусариинди кІураза, дурариз, лигурашра, рябкъюрадар, хъпехъурашра, ебхъурадар ва гъаври ахърадар. ¹⁴ Ишая пайгъамбри магъа гъамци дупнайиб дурариин улубкъура:

«Учвуз ебхъуз гъеебхъунчвуз,
хъа гъавриъ ахъидарчву,
учвуз рябкъюз гъябкъюнчвуз,
хъа мучІуди гъуздичва.

¹⁵ Гъаз гъапиш му инсанарин юкІвар хъунти духъна.
Дурарин ибариз читиндитІан ебхъури имдар.
Дурариз, улар ульчІюкънамиди, фукІара рябкъидар.
Гъаци дубхънаки, дурариз рябкъюзра
рябкъюри имдар.
Ебхъузра ебхъури амдар,
ва хъунти юкІвар гъавриъ ахърадар,
ва, чпи сагъ апІбан бадали,
Аллагъдихъинди илтІикІидар».

¹⁶ Учву, улариз рябкъюрайидар ва ибариз ебхъурайидар, бахтаврар вучва! ¹⁷ Фицики дюзди кІуразачвуз: гизаф пайгъамбраризна марци касариз учвуз рябкъюрайиб рябкъюз ккундийи, хъа гъябкъюндар, ва учвуз ебхъурайиб ебхъуз ккундийи, хъа гъеебхъундар.

Тахалусдин мяна

¹⁸ Магъа тум убзрурикан вуйи тахалусдин мяна: ¹⁹ Аършарин Паччагълугъдикан гаф гъеебхъиган, дидин гъаври даршулайи гъарсар касдихъна иблис гъюру ва дугъан кІваъ дубзнайиб гъитІибкІуру: рякъ'ина ахъу ударар магъа гъадму ву. ²⁰ Гъван ккайи йишв'ина ахъу ударари, Аллагъдин гаф деебхъну, дишла шадди къабул апІрур вуйиб улупура. ²¹ Хъа дугъакк ччив ккадар, гъаддиз

думу цѣиб вахтназтѣан дар. Аллагѣдин гаф себег вуди чахъ хъерг-руган, ясана саб хатѣа-бала гѣядябхъруган, думу гѣадму сѣаѣт гаф-нахъан гѣудучѣвурѣ. ²² Зазар-варжѣиригѣ дахъу удрари Аллагѣдин гаф дѣебхъну, гѣар ѣигѣандин гѣайгѣушнари ва дѣвлетназ вуйи нефснѣу ккагѣнайи кас улупѣра. Мицир касдиѣ гафнѣу бегѣер тув-дар. ²³ Авадан ругдик кахъу удрари, Аллагѣдин гаф дѣебхъну, дидин гѣавриѣ ахъру кас улупѣра. Ари гѣадму варж, ѣирхъцѣур, вая сумчѣур ражари артухъ бегѣер туврайи удрариз ухшар ву.

Ачѣал

²⁴ Исайи халкѣдиз сабсана тахалус ктибтуру:

— Аършарин Паччагѣлугѣ магѣа гѣамдиз барабар ву: сар касди чан хутѣлиѣ марцци тум убзѣру. ²⁵ Адмийир даахнайиган, дугъан хайир даккни кас дуфнѣу, дубзнайи хутѣлиѣ ачѣлин тум дабгѣуру. ²⁶ Чар ктѣубчѣвурѣ. Дяхни кѣул апѣуз хъюгѣган, адмийириз душвягѣ ачѣалра ктѣубчѣвурѣ рябкѣюру. ²⁷ Ва хулан эйсийихъна дуфнѣу, дугъан лукѣари кѣуру: «Учу яв хутѣлиѣ гѣубзѣуб марцци тум вуйич, аьхир. Душваѣ ачѣал наьнан арайиз гѣафнѣу?» ²⁸ Дугѣу дурариз кѣуру: «Думу ѣиз хайир даккни касди гѣапѣуб ву». Хъа лукѣари кѣуру: «Увѣз ккундуш, душнѣу ачѣал апѣуча?» ²⁹ Дугѣу кѣуру: «Ваѣ, ачѣал апѣруган, дяхинра учѣюбгѣиди. ³⁰ Иган хъубкѣа-ѣиз, дяхнихъди ачѣалра гѣибгѣай. Иган хъубкѣган, узѣ иган убг-рудариз пидиза: сифте ачѣал дапѣну, цѣигѣ ургбан бадали, дурар гѣварч-гѣварчди ѣитѣай, хъа дяхин ѣиз танхаризди уч апѣинай».

Дилкан тахалус

³¹ Исайи дурариз хъана жара тахалус ктибтуру:

— Аършарин Паччагѣлугѣ магѣа гѣамдиз ухшар ву: сар касди бистниѣ бицѣи дил кивру. ³² Дил, учв варитѣан бицѣиб вушра, хъубкѣган, думу, бистниѣ варитѣан аьхюб дубхъну, гѣарси шулу, гѣаци вуйиган дидигъна завун ничхрар гѣюру ва дидин циркларигѣ мукъар апѣуру.

Дуникан тахалус

³³ Исайи дурариз хъана жара тахалус ктибтуру:

— Аършарин Паччагѣлугѣ, дишагѣлийи, гѣадабгънѣу, шубуб сѣѣ хюйик капѣну, хамир вари утуз гѣибтѣу дуниз ухшар ву.

³⁴ Гьамрар вари Исайи халкъдиз, тахалусар хури, ктитурѝ гьахьну, ва, тахалус дархиди, фукIара кIури гьахьндар. ³⁵ Исайи тахалусариинди пуб пайгьамбрин мелзналан улдучIву гьаму гафар кIулиз удучIвбаз вуйи:

«Узу улхруган, тахалусариинди улхидиза,
ва дюн'я ккебгьхьанмина вуйи сирар
тахалусариинди кдитидиза».

АчIликан вуйи тахалусдин мяна

³⁶ Хьасин уч духьнайи халкъдихьан гьудучIвну, Иса хулаз гьюру. Дугьан ученикарра Дугьахьди гьюру, ва хулаь чпитIан амдру вахтна дурари Дугькан тIалаб апIуру:

– Учу хутIлиь ктубчIву ачIликан вуйи тахалусдин гьаврикк ккаь сарун. ³⁷ Ва Дугьу жаваб вуди гьапи:

– Марци тум убзурайир Инсаниятдин Бай ву. ³⁸ ХутIил дюн'я ву, марци удар Аллагьдин Паччагьлугьдиь айи касар ву; хьа ачIал иблисдин баяр ву. ³⁹ Дурар гьурзу душман иблис ву, иган убгувал гьиямат йигь ву, хьа иган убгрудар малайикар ву. ⁴⁰ Гьа-ци вуйиган, фици ачIал дапIну, укI цIигь убгуруш, гьа-ци хьибди аьхирзамандин вахт улубкьиган: ⁴¹ Инсаниятдин Бали Чан малайикар гьаьди, дурари Дугьан Паччагьлугьдиь айи вари гунагь-кранна кьанунсуз ляхнар апIурайидар гьядягьну, уч апIиди ⁴² ва дурар жегьеннемдин цIигьна гатIахьиди; душваь зурба ишуб, суза-фигьан абхьди. ⁴³ Гьадму вахтна дугьри касари чпин Адашдин Паччагьлугьдиь ригьдиси нур тувди. Ебхьуз ибар кайидариз гьит ебхьри.

***Жиликк ккивнайи хазнайикан
тахалус***

⁴⁴ Аьршарин Паччагьлугь магьа гьамдиз барабар ву: сар касди, хутIлиь жиликк хазна гьибихьган, думу чан айиси ккивру. Дугьу, кьадар адрукьан шад духьну, чаз айи-адруб вари масу тувну, гьадму хутIил чазди гьадабгьуру.

Гавагьрикан тахалус

⁴⁵ Аьршарин Паччагьлугь магьа гьамдизра ухшар ву: Сар ал-верчийи багьалу гавагьриар агури шулу. ⁴⁶ Саб ражари дугьаз

уларин акв гъабхрубсиб успагъи гавагъир масу туври рябкъюру, ва дугъу, душну, чаз айи-адруб вари масу тувну, гъадму гавагъир гъадабгъуру.

Чуликан тахалус

⁴⁷ Аършарин Паччагълугъ магъа гъамдизра ухшар ву: балугъчйири гъюликк чул ккипру ва гъар жюрейин балугъар дисуру. ⁴⁸ Чул абцІган, думу гъирагъдихъна ктабгъуру, ва, дидин гъвалахъ деъну, ужудар гъюдюхну, чІурудар гагІахъуру. ⁴⁹ Гъаци хъибди гъиямат йигъан: малайикар гъиди ва дурари дугъри касарихъан писдар жара апІиди, ⁵⁰ ва дурар жегъеннемдин цІигъна гагІахъиди. Душваъ зурба ишуб, суза-фигъан абхъди.

⁵¹ Исайи дурарихъан гъерху:

– Гъамдин варибдин гъавриъ ахъунчву?

Дугъаз дурари: «Ав», – гъапи.

⁵² Исайи дурариз гъапи:

– Гъаддиз Аършарин Паччагълугъ агъю гъапІу гъарсар къанунчи, чан сундхиан гъам цІийиб, гъамсана йирсиб адабгъурайи хулан эйсийиз ухшар ву.

*Чан багъри шагъриъ ва хулаъ пайгъамбриз
гъюрмат ади шулдар*

⁵³ Гъаму тахалусар кидитну ккудубкІган, Иса дилин гъушу. ⁵⁴ Чан багъри шагъриз дуфну, дугъу жугъдарин мистаъ халкъдиз агъювалар улупуз хъюгъю. Вари мюгътал духънайи:

– Мугъан мукъан фагъум ва къувват наънан вуйкІан? – кІуйи дурари. – ⁵⁵ Думу харатчийин Бай даринхъа? Дугъан дадайиз Мар’ям кІурдаринхъа, Дугъан чвйирра Якъуб, Юсуф, Симон ва Ягъуда даринхъа? ⁵⁶ Дугъан чйирра вари ухъухъди хъадаринхъа? Дугъан му вари къудрат наънан вуйкІан?

⁵⁷ Дурариз Дугъахъ хъугъуз ккун гъабхъундайи.

Исайи дурариз гъапи:

– Гъюрмат адру пайгъамбар хъуб мумкин дар, хъа чан багъри шагъриъ ва хулаъ пайгъамбриз гъюрмат ади шулдар. ⁵⁸ Исайи душваъ, дурарин хъугъвал адрувализ дилигну, улупуз ккайи гизаф аьламатар улупундайи.

Штуан апІру Ягъ'яйин абжал

14 ¹Гьадму вахтари Галилей уьлкейин гьакимдар Гьироддиз Исайикан хабар шулу. ²Дугъу чан гьуллугъчйириз кІуру:

– Думу кас якьинди штуан апІру Ягъ'я ву. Думу, гьачІихъан, чІиви духъна, гьаддиз дугъхъан гьацдар аьламатар улупузра шула.

³Гьиродди гьаддиз гьамци фикир гьапІнийи: улихънаси дугъу чан чве Филипдин хпир Иродидадин кІуллаан Ягъ'я дидисну, зунжрарихъди йитІну, дустагъдиъ итнийи. ⁴Ягъ'яйи Гьироддиз, яв чвуччвун хпирихъди хъуз хай шулдар, гьапнийи. ⁵Ва Гьироддиз Ягъ'я йикІуз ккун гьабхънийи, амма халкъдихъан гучІбу гьакІундаи, гьаз гьапиш халкъди Ягъ'я пайгьамбар ву кІури гьисаб апІурайи. ⁶Гьирод бабкан гьаши йигъан Иродидадин шуру шадлугъназ дуфнайидарин улихъ ялхъван гьапІнийи, ва Гьироддиз ялхъван къабул гьабхънийи. ⁷Гьирод гьадмукъан рази гьахъни-йики, дугъу шуру фу тІалаб гьапІишра, гьадму кІули адабгъуз ху гьапІнийи. ⁸Шурура, чан дадаи алаъну, гьамци гьапнийи:

– Гьамшвахъ ва гьамусяаьт узуз ленгерийиъди штуан апІру Ягъ'яйин кІул алдабтІну абкъин.

⁹Паччагъди, учв фукъан пашман гьахънушра, хяларин улихъ ху апІбаз лигну, шуран улихъна Ягъ'яйин кІул алдабтІну хуз буйругъ тувру. ¹⁰Ва гьаъдари дустагъдиъ Ягъ'яйин кІул алдабтІуру. ¹¹Дугъан кІул, дубхну, шурахъна тувру, шурура чан дада-йихъна гьабхуру. ¹²Хъасин Ягъ'яйин ученикар дустагъдиз дуфну, дугъан беден гьадабгъну дубхну, накъвдик кивру, хъасин дурари, Исайихъна душну, гьабхъиси вари ктибтуру.

Хъуд агъзур кас тухъ апІуб

¹³Му хабар гьеебхъу Иса, люткейиъ эьну, фужкІа адру саб халват йишваз хъапІну, гьягъюру, хъа мидкан хабар дубхъну, адмийир, чпин шагърар гьитну, Дугъан къяляхъди ликри гьягъюз хъюгъю.

¹⁴Люткейиан удучІву Исайиз аьхючІвеш халкъ уч духънади рябкъюру ва, дурарин язухъ дубхъну, Дугъу уьзрар кайидар сагъ апІуру.

¹⁵Хябяхъ гьабшиган, Исайихъна дуфну, ученикари Дугъаз кІуру:

– Му йишв касра адру йишв ву, вахтра сарун къан дубхъна, халкъар деет, гьит дурари, багарихъ хъайи гьулариз душну, чпиз ипІруб гьадабгъри.

¹⁶ Хъа Исайи дурариз кІуру:

– Дурар наанакІа гъягъюб лазим дар, дурариз ипІруб учву тувай.

¹⁷ Ученикари Дугъаз гъапи:

– Учухъ мушваъ, хъуб уълна къюб балугътІан гъайри, фукІа хъадарчухъ.

¹⁸ Исайи ученикариз, дурар Чахъна аькъин, кІуру. ¹⁹ Ва халкъ-диз майдандиин деуб амур дапІну, гъадму хъуб уълна къюб балугъ гъадагъну, завузди дилигну, Аллагъдин ужувлакк ккахъри, дупну, уълер гъудутІну, ученикарихъна тувру, хъа дурари халкъ-диз тувру. ²⁰ Вари халкъди ипІуру, тухъ шулу ва хъиригъу къацІари йицІикъюб тавра ацІру. ²¹ Уълна балугъ гъипІу жиларин къадар хъуд агъзурихънакъан вуйи. Дурарихъна хъана дишагълийирина бицІидарира гъипІнийи.

Иса гъюлилан гъягъюб

²² Мидин къяляхъ Исайи, Чав сабан халкъ гъаъри имиди, Чан ученикариз люткейиъ эъну, Галилей гъюлин тмуну гъирагъ-дихъна сирнав апІуб амур апІуру. ²³ Халкъ алдабгъиган, Иса, ялгъузди ккарагбан бадали, дагъдиз удучІвуру ва хябяхъдизкъан сарди гъадушваъ гъузру. ²⁴ Хъа лютке гъюлин гъацІкъяларизкъан дурубкънайи ва думу лепйири зарбди ккалабкъурайи, гъаз гъапиш гъаншар микІ хъиврайи. ²⁵ Ахсрар ккиврайи вахтна Иса гъюлилан ликар алдагъури люткейихъна гъюрайи. ²⁶ Хъа ученикариз, Думу гъюл'инди гъюри дяркъну, гъаци гучІ гъабхънийи-ки, Думу гъарантуси гъугъужвну, дурариан гучІбан гъарйир адахъуру. ²⁷ Ва гъадмусяаьт Исайи дурариз гъапи:

– ЮкІв ижми апІинай, му Узу вуза, гучІ мапІанай.

²⁸ Хъа Петри Дугъаз гъапи:

– Я Агъа, эгер дугъриданра Уву вуш, узуз Увухъна штун зиинди гъюз амур апІин.

²⁹ Дугъу гъапи: «Гъач». Ва люткейиан эдеъну, Петр штуинди гъягъюз хъюгъю ва, Исайихъна хъуркърайиган, ³⁰ гужал микІ хъивну гъябкъюрик гучІ кабхъру ва, ккахъуз хъюгърайири, чІигъар апІуру:

– Я Агъа, узу ккахъуз мигъитана.

³¹ Исайи дишла, хил гъачІабккнну, думу дисуру ва дугъаз кІуру:

– Эй Уз'ин бегъем хъугъвал алдрур, уву гъаз шаклу гъахъунва?

³²Дурар люткейиъ учІвган, микІ яваш гъабхьи. ³³Хъа люткейиъ айидари, Дугъаз икрам дапІну, кІуру: «Дугъриданна Уву Аллагъдин Бай вува».

*Геннисаретдиъ ищурайидар
сагъ апІуб*

³⁴Дурар, сирнав апІури, Геннисаретдин ругарихъна гъюру. ³⁵Иса аьгъю духъну, душван агъалйири варишвариъ хабар дебкк-ру ва Дугъахъна вари ищурайидар хуру. ³⁶Дурари Исайикан анжагъ Дугъан ккурттарин канчІарик куркІузкъан гъитуб тІалабар апІуйи. Вари Дугъак куркІурудар сагъ шуйи.

*Абйирлантина гъузнайи
аьдатар*

15 ¹Мидин къяляхъ Исайихъна Ерусалимдиан фарисйирна къанунчйир гъюру, дурари кІуру:

² – Яв ученикари ихъ абйирин аьдатар гъаз кІули гъахурадар? Дурари, уъл ипІруган, хилар жикІурадар!

³Хъа Исайи дурариз жаваб вуди гъапи:

– Учвур, ичв аьдатар уърхбан бадали, Аллагъдин табшуругъар гъаз кІули гъахурадарчва? ⁴Аллагъди табшурмиш гъапІундаринхъа, «адашдизна дадайиз гъюрмат апІинай» ва «адашдизна дадайиз люкънар апІурр аьжализ лайикъ ву», кІури. ⁵Хъа учву фу кІури шулчва? Эгер сари чан дадайиз вая адашдиз «Узу увуз буржлу вуйиб Аллагъдиз бахш дапІназа», гъапиш, ⁶дугъу сарун чан адашдизна дадайиз гъюрмат апІуб лазим дар, кІурачва. Гъамци кІури, Аллагъдин гаф тамам апІурадарчва. ⁷Эй къюб маш гъяйидар! Ишай пайгъамбри ичв гъякънаан хуб ужуди дупна:

⁸ «Гъаму адмийири Узуз гъюрмат ушвниинди апІура, хъа дурарин юкІвар Узхъан ярхла ву.

⁹ Давди дурари Узуз икрам апІура, фицики дурари инсанарин аьдатар уърхюз улупура».

Инсан фти чиркин апІуру

¹⁰Хъасин Исайи, халкъдиз дих дапІну, кІуру:

– Узухъ хъебехъай ва аннамиш апІинай: ¹¹ушвниъ убчІврайибди ваъ, хъа ушвниан удубчІвурайибди инсан чиркин апІуру.

¹² Къандиси Исайиз багахь духъну, ученикари кІуру:

– Фарисйириз Уву гъапибдикан гиран гъабшиб, аьгъяйвуз?

¹³ Исайи жаваб вуди гъапи:

– Чав ктриву гъарсаб рук-кюл Аьршарин Йиз Адашди ччивариан уьчІюбгъиди. ¹⁴ Дуларикан фикир мапІанай. Дулар, улихь гъучІвну, кулар хъади гъягъюрайи кулар ву. Хъа кури кул хъади гъягъруган, дулар кьюридра ичІаь ахъди.

¹⁵ Мидиз жаваб вуди Петри кІуру:

– Учуз тахалусдин мяна ачухь апІина.

¹⁶ Исайи гъапи:

– Учвур гъамцдарин гъавриь ахънаданчва? ¹⁷ Ушвниь уб-чІвуб вари фуниз рубкьрувалин ва дилинтина чІатинди удубчІвну гъябгърувалин гъаз гъавриь ахърадарчва? ¹⁸ Хъа ушвниан удубчІвурайиб кІваанмина гъюра, ва диди инсан чиркин апІура. ¹⁹ Фицики чІуру ниятар, йивбар-йихбар, къяппавалар, аьрбатанвалар, икІ апІбар, кучІлар, футнйир – гъамрар вари кІваан удубчІвурайидар ву. ²⁰ Гъамцдари инсан чиркин апІуру, хъа джрикІ-ру хиларихъди уьл гъипІну кІури, инсан чиркин шлуб дар.

Дишагълийин хъугъувал

²¹ Хъасин дилин удубчІву, Иса Тир ва Сидон шагърарин аьтрафариз гъягъюру. ²² Магъа Хананей уьлкейиан вуйи сар дишагълийи, ишури дуфну, Исайиз кІуру:

– Я Агъа, Давудгъарин Бай, йиз язухь апІина! Йиз риш, жинар кучІвну, ахъю балайикк кка. ²³ Хъа Исайи дугъаз чІалкъан гъапундайи. Ученикари, багахь духъну, Исайикан ккун апІуру:

– Думу дишагъли хъутІуркк, гъаз гъапиш дугъу ихъ къяляхъ чІигъ хъипна. ²⁴ Дугъу жаваб вуди кІуру:

– Узу анжагъ Израилин хъудургнайи чарвйирихъна Гъаьнайир вуза. ²⁵ Хъа дишагълийи, дуфну, дугъаз икрам дапІну, кІуру:

– Я Агъа, узуз кюмек апІин сарун.

²⁶ Хъа Исайи гъапи:

– Баяр-шубарихъан тадабгъну, уьл хуйириз ккипуз хай даршул.

²⁷ Хъа дишагълийи жаваб туву:

– Дюзди кІурава, Агъа, хъа хуйирира чпин эйсийин суфрайилан ахъу уьлин урklar итІуру.

²⁸ Гъадмуган Исайи дугъаз кІуру:

– Эй дишагъли! Яв хьугъувал зурбаб вуяв. Гъит увуз ккуниганси ибшри.

Ва дугъан риш гъадмусяаьт сагъ гъахънийи.

Исайи гизафдар сагъ апІуб

²⁹ Гъадлин гъудучІвну, Иса Галилей гъюлихъна гъюру ва, саб тепейиина за духъну, деъру. ³⁰ Дугъахъна ликудар, дярѣкърайидар, чІал дибиснайидар ва гизаф жара уъзарр кайидарра хъади ахъючІвеъ халкъ уч шулу. Уъзурлуйир Дугъан багахъ дитру, Дугъу дурар сагъ апІуру. ³¹ Ва гъаддиз, чІал дибиснайидар чІалниина дуфну, сакъатлудар сагъ духъну, ликудар рягъятди лицури ва кур духънайидарин уларихъ акв гъибшну гъябкъган, халкъ мюгътал гъахънийи ва Израилин Аллагъдин адар апІуз хъюгънийи.

Исайи юкъуд агъзур кас тухъ апІуб

³² Хъасин Исайи, ученикариз дих дапІну, кІуру:

– Узуз адмийир гъяйиф вузуз. Магъа, дурарин Узухъди хъади шубуд йигъ ву, хъа дурариз ипІруб адар. Мурар рякъюъ зяиф дархъбан бадали, фукІа-мукІа дирипІди, дурар деетидарза.

³³ Ученикари Дугъаз кІуру:

– Гъаму вари халкъ тухъ апІрубкъан уъл му ичІи йишваъ наънан абгуча?

³⁴ Исайи дурариз кІуру:

– Учвухъ швнуб уъл хъачвухъ?

Дурари кІуру:

– Ургуб уълна сакъюдар балугъар.

³⁵ Исайи, халкъдикан жилиин деуб ккун дапІну, ³⁶ гъаму ургуб уълна балугъар гъадагъуру ва, Аллагъдиз чухсагъул кІури ккарагану, уълер гъудутІну – ученикарихъна, хъа ученикари халкъдиз тувру. ³⁷ ДипІну вари ацІру, хъа хъиригъу къацІари ургуб тавра ацІру. ³⁸ Уълна балугъ гъипІу жиларин къадар юкъуд агъзурихънакъан вуйи, дурарихъна хъана дишагълийирира, бицІидарира гъипІнийи. ³⁹ Хъасин Иса, халкъ деетну, Учв люткейиъ эъну, Магдала кІуру юрдназ гъафнийи.

Аьламат улупуб ккун апІуб

16 ¹ Саб арайилан фарисйиринна саддукйири, Исайин багахьна дуфну, думу ахтармиш апІуз ккунди, аьршариан чпиз саб аьламатнан лишан улупуб ккун апІуру. ² Хьа Исайи дурариз жаваб вуди кІуру:

– Ригь алабхьурайиган, учву: „Закур ригь апІиди, гьаз гьапиш зав уьруди а“, – кІуручва. ³ Хьа гьирин ухди: „Гьи селсиб мархь убгьиди, гьаз гьапиш зав уьруди а“, – кІуручва. Эй, кьуб маш гьяйидар! Завуз дилигну, гьава аьгью апІуз шулчвухьан, хьа гьаму шулайи ляхнарин гьавриь ахьуз шуладарчвухьан. ⁴ Хьтругьру ва аьрбатан гьамусдин адмийири аьламатнан лишнар улупуб ккун апІура, хьа дурариз, Юнус пайгьамбрин кІул’ина гьафи аьламатналан гьайри, жара аьламат рябкьидар.

Гьамци дупну, Иса дурарихьан гьудучІвну гьягьюру.

*Фарисйирихьанна саддукйирихьан
ихтият йихьай*

⁵ Дурар гьюлин тмуну гьирагьдихьна ктучІвиган, Дугьан ученикарин уьлер гьадагьуб кІваьлан дубшнади гьабхьну. ⁶ Исайи дурариз кІуру:

– Лигай-гьа, фарисйиринна саддукйирин дунихьан ихтият йихьай. ⁷ Ученикар: «Му учу уьлер гьададагьиган кІурайиб вуйкІан», – кІури, фикрик кахьнийи. ⁸ Дурар фтикан улхураш аьгьяди, Исайи дурариз кІуру:

– Уьлер гьадагьундарча кІури, гьаз фикрарик кахьначва, хьугьвал адрудар. ⁹ Учву гьамусра фтинкІа гьавриь ахьнаданчва? Хьа хьуд агьзур кас тухь гьапІу хьуб уьлкан хьиригьу кьацІари швнуб тавра ацІнуш, кІваьлан гьубшнийичв? ¹⁰ Ясана юкьуд агьзур касдигьна пай гьапІу ургуб уьлкан хьиригьу кьацІари швнуб тавра ацІнуш, учвуз гьархнайин? ¹¹ Учву гьаз гьавриь ахьрадайкІан? Узу уьлкан улхурадарза, хьа фарисйиринна саддукйирин дунихьан ихтият йихьай! кІураза.

¹² Гьадмуган, Дугьу дунихьан ваь, хьа фарисйиринна саддукйирин кучІлин аьгьюваларихьан ихтият йихьай, кІурайивалин дурар гьаври ахьнийи.

Петри, Иса Месигь ву, пуб

¹³Хъа Филипдин Кесария кІуру шагърихъна гъафиган, Исайи Чан ученикарихъан гьерху:

– Адмийири Инсаниятдин Бай фуж ву, кІури, гьисаб апІура?

¹⁴Дурари гьамци кІуру:

– Садари Уву – штун апІру Ягъ’я ву, тмундари – Ил’яс ву, кІура, шубурпидари – Еремия вая жара пайгьамбрарикан сар ву, кІури, гьисаб апІура.

¹⁵Хъа Исайи:

– Хъа учву, Узу фуж ву кІури, гьисаб апІурачва? – пну, гьерху.

¹⁶Петри:

– Уву Месигь, чІиви Аллагъдин Бай вува, – пну, жаваб тувру.

¹⁷Гъадмуган Исайи дугъаз жаваб вуди гъапи:

– Уву бахтавар вува, Юнусдин бай Симон, гъаз гъапиш увуз му, инсанари ваъ, хъа Аършарин Йиз Адашди ачмиш гъапІун-вуз. ¹⁸Хъанара кІуразавузки, уву, гъацира Петр яна Гъарз вува ва гъаму гъарз’ин Узу Йиз хъугънайидарин бин ккабалгидиза, думу сарихъанра дабгъуз хьибдар, гъеле аъжалихъанна. ¹⁹Узу увухъна Аършарин Паччагълугъдин ачар тувдиза, ва уву жилариин фу гъадагъа гъапиш, аършариин гъадму гъадагъа дапІну хьибди, ва уву жилариин фтиз ихтияр тувиш, аършариинра гъаддиз ихтияр тувну хьибди.

²⁰Ва гъадмуган Исайи Чан ученикариз, Учв Месигь вуйиваликан гьич саризра дарпуб ижмишнаан гъадагъа апІуру.

Исайи Чан аъжаликан пуб

²¹Гъадму вахтналан хъюгъну, Исайи ученикариз Учв Ерусалим-диз душну ккуниваликан, душваъ ахъюдари, ахъюну маллийири, къанунчйири Учв гизаф аъзабарикк ккитруваликан ва Учв йивну йикІруваликан, шубудпи йигъан чІиви шлуваликан ктибгуз хъюгънийи. ²²Хъа Петри Иса гъирагъдиз гъадаъну, Дугъан гафар гъадатІуз хъюгъру:

– Аллагъди Увуз рягъим апІри, я Агъа! Яв кІул’ин дицисдар къазйир улулукъри.

²³Исайи, Петрихъинди илдицну, гъапи:

– ГьудубчІв Узхъан, иблис! Уву Узу рякъ’ан адаурава, гъаз гъапиш яв фикрар адмийирин фикрар вуяв, хъа Аллагъдин ваъ.

²⁴Хъасин Исайи Чан ученикариз гъапи:

– Шлиз Узухъди гъюз ккундуш, думу, чан тямгъяр дирчну, чан хач гъадабгъну, Узухъди гъюри. ²⁵Шлиз чан уьмур уьбхюз ккундуш, дугъан думу дубгди. Хъа шли Узу бадали чан уьмур пуч гъапиш, дугъаз думу бихъиди. ²⁶Чан уьмур гьудубгу касдиз, вари дюн’я чаз гъабшишра, фу хайир ахъа? Чан уьмур къяляхъ апІбан бадали, дугъу фициб къимат тувди? ²⁷Фицики Инсаниятдин Бай Чан Адашдин аднаъди, Чан малайикарра хъади гъиди, ва гъадмуган гъарсар касдиз, чан ляхнариз лигну, къимат тувди. ²⁸Дюзди кІуразачвуз: мушв’ин дийигънайидарикан сакъюдариз, чпин аьжал хъубкъайиз, Чан Паччагълугъдиъ учІврайи Инсаниятдин Бай рякъиди.

Исайи Мусайихъдина Ил’ясдихъди сюгъбат апІуб

17 ¹Йирхъуд йигълан Исайи Петр, Якъуб ва дугъан чве Югъан гъадагъну, сарун жарар фужкІара хътарди, ягъли дагъдиина гъягъюру. ²Хъа Иса дурарин улихъ дигиш шулу: Дугъан маш рябкъюри-рябкъюри ригъси нурлу гъабхънийи, хъа палтар – йифси лизи. ³Дурарин улихъна Исайихъди гафар апІурайи Мусана Ил’яс ачмиш шулу. ⁴Гъадмуган Петри Исайиз гъапи:

– Я Агъа! Учуз мушвахъ ужуди вучуз! Увуз ккундуш, мушвахъ шубуб паж апІуча: саб Увуз, саб Мусайиз ва саб Ил’ясдиз.

⁵Дугъу гъамци кІури имиди, зав’ан дурариина аку диф ис шулу, ва сабпну дифрагъян гъамциб сес гъюру:

«Му Йиз масан Бай вуйиз. Узу Мугъ’ин гизаф рази вуза! Гъамгъахъ хъебехъай!»

⁶Му сес гъебхъу ученикариз яманди гучІ гъабхънийи, ва дурар, икрам апІури, жил’ина ахънийи. ⁷Исайи, дурарихъна дүфну, хил кучну, кІуру:

– Гьудужвай, гучІ мапІанай.

⁸Хъа ученикариз, кІулар за дапІну гъилигган, Исайилан гъайри фужкІа гъаркъюндайи. ⁹Хъа дурар дагъдилан гъюруган, Исайи дурариз ижмишнаан гъапи:

– Инсаниятдин Бай, дукІну, чІиви хъайиз, гъаму учвуз гъябкъюбдикан саризра макІанай.

¹⁰ Хъа ученикари Исайихъан гьерхру:

– Къанунчйири, сифте Ил’яс дуфну ккунду, гъаз кІура?

¹¹ Исайи дурариз гъамци жаваб туву:

– Дугъридан Ил’яси, улихъмиди дуфну, вари ккабалгну ккунду; ¹² Хъа кІуразачвузки, Ил’яс гъафну, амма инсанариз думу аьгъю гъахъундар, ва дугъкан дурари чпиз ккуниб гъаІну. Гъаци Инсаниятдин Бализра дурарин хиларилантина аьзабар хъиди.

¹³ Ва гъадмуган ученикар Иса штуан апІру Ягъ’яйикан улху-райивалин гъаври ахънийи.

Жин кубчІвнайи бай сагъ апІуб

¹⁴ Дурар халкъдихъна гъафиган, сар касди, Исайихъна дуфну, Дугъан улихъ къамкъариина ис духъну, ¹⁵ кІуру:

– Я Агъа! Йиз балин язухъ апІина! Думу гъарза шула ва читин аьзабарикк ккахъра, чІур шули, цІиъ ва штуъ урсрира шулу.

¹⁶ Узу думу Яв ученикарихъна хъади гъафунза, амма дурарихъан думу сагъ апІуз гъабхъундар.

¹⁷ – Эй хътругъру инсанар! – кІуру гъадмуган Исайи. – Узу учвухъди филиадизкъан гъузди, кІурачва?! Узу учву филиадиз аьгъ апІуза?! Думу Узухъна аькъинай!

¹⁸ Исайи буйругъ тувну, жин утІубкку, ва бай гъадмусяаьтди сагъ шулу.

¹⁹ Хъасин ученикари сасарди, Исайихъна дуфну, Дугъхъан гьерхру:

– Хъа учхъан думу утІубккуз гъаз гъабхъундайикІан?

²⁰ Исайи дурариз гъапи:

– Учву дериндиан хъугъну адрувалиан, фицики дюзди кІу-разачвуз: эгер учвуъ саб бици дилсибкъан хъугъувал ади гъаб-хъиш, учву гъатму дагъдиз: «Гъамлин гъатинди гъудубчІв», гъа-пиш, думу тинди гъудубчІвур, ва учв’ан удудукъруб фукІа хъиб-дар. [²¹]*

* ^{17:21} Грекарин саспи БикІбарий гъамци кІура: «Му жин анжагъ ушвар дисби-индина ккарагъбииндитІан утІубккуз шлуб дар».

Исайи хъана чан абжаликан пуб

²² Чпи Галилейиъ айи вахтна, Исайи ученикариз гъапи:
 – Инсаниятдин Бай багарихъди инсанарин хилиз тувди. ²³ Ду-
 рари Думу йикИиди, ва шубудпи йигъан Думу чИиви хъиди.
 Дугъу гъаци гъапиган, ученикар гизаф пашман гъахънийи.

*Аллагъдин хулаз вуйи
 налукарин гъякънаан*

²⁴ Дулар Кафернагъумдиз гъафиган, Аллагъдин хулаз налук
 гъюдюбхюрайидари, дуфну, Петриз кІуру:

– Ичв Мялимди Аллагъдин хулаз налук тувдаринхъа?

²⁵ Петри:

– Ав, тувру, – гъапи.

Ва Петри хулаъ учІвну, чан ушв абццайизра, Исайи дугъаз
 суал туву:

– Уву фици фикир апІурава, Симон Петр: гъаму дюн’яйин
 паччгъари шилхъан налукар гъадагъури шулу – чпин баярихъан,
 даршиш миди вуйи инсанарихъан?

²⁶ Петри жаваб туву:

– Миди вуйи инсанарихъан.

Думуган Исайи дугъаз гъапи:

– Гъаци вуйиган, дуларин баяр налукариккан азад ву. ²⁷ Амма
 ухъкантина дулар инжик дархъбан бадали, гъюлихъна душну,
 гъармах ккипну, сифте хъабхъу балугъ гъанзуйихъан хъадабгъ;
 ва дидин ушв абццган, душваъ лазим къадар арсран пул бихъи-
 дивуз; думу балугъин ушвниан адабгъну, Узхъандина увхъанди
 вуйи налукнаанди дуларихъна тув.

*Аллагъдин Паччагълугъдиъ
 вартІан абхюр фуж ву?*

18 ¹ Гъадму вахтна, Исайихъна дуфну, ученикари гъерху:
 – Аършарин Паччагълугъдиъ вартІан абхюр фуж ву?

² Исайи, сар бицІириз дих дапІну, думу дуларин къялаъ деркк-
 ну, ³ кІуру:

– Гъякъ кІуразачвуз, учву ичв юкІвар дигиш дапІну, бицІи
 баярси дархъиш, Аършарин Паччагълугъдиъ учІвидарчва; ⁴ гъаци

вуйиган, фуж гьаму бицИи байси мютЮогъ гьахьиш, гьадму Аьршарин Паччагьлугъдиъ ахьюрра ву. ⁵Ва шли Узу бадали сар гьамцир бицИир къабул гьапиш, дугъу Узу къабул апиура; ⁶хъа шли Узухъ хьугънайи гьаму зяифдарикан саркъан рякъ'ан адаиш, дугъаз, чан гардандиъ рягънин ахал ипну, гьюлизди гатIахъуб ужу шлийи. ⁷Тямягьлу дюн'яйиз бала хьибди. Нефс-тямягъ адарди, дюн'я гьубзурдар, амма нефс-тямягъ арайиз гьюбан тахсиркар ахью балайикк ккахъди. ⁸Эгер яв хили, вая яв ликри уву тямьгнахъна гьахури аш, думу хьадабтIну, ярхлаз гатIабхъ: ккудудубкIру уьмриъ хил хътарди, вая лик ккадарди учIвуб ужу вувуз, жегъеннемдиъ ккудудубкIру цигъ ургури хъайиз. ⁹Яв ули уву тямьгнахъна гьахураш, думу адабгъну, ярхлаз гатIабхъ: увуз, къюб ул ади, жегъеннемдин цигъ ургайиз, саб ул ади, ккудудубкIру уьмриъ учIвуб ужу вувуз.

¹⁰Лигайгъа, бицИидар вара ул'ан миидитанай, фицики дугъриданра дурарин малайикар Аьршарин Йиз Адашдин машнахъ шулу. [11]*

Дудубгнайи марчч

¹²Фици фикир апиурачва? Варж марчч сивариъ айи кас, дурарикан саб гьудубгиш, урчIвцIурна урчIвуб гьитну, гьудубгу сабдихъ лицуз дурушди гьузрин? ¹³Ва эгер думу гьибихъиш, дюзди кIуразачвузки, думу урчIвцIурна урчIвуб дудругдариинтIан, саб гьаддиин артухъди шад хьиди. ¹⁴Гъаци ичв Аьршарин Адашдизра гьаму бицИидарикан саркъан дургну ккундар.

Улдугнайи гьардшиз фици кюмек апиуруш

¹⁵Эгер яв гьардши увуз къаршуди гунагъ шлу ляхин гьапиш, душну, сарна-сарди гаф-чIал дапIну, дугъаз чан тахсир кидибт. Эгер увухъ хъебехъиш, дугъкан увуз хъана гьардаш хьиди. ¹⁶Эгерки дугъу чан тахсир кIул'ин дибрисиш, жвувахъди хъана сар вая къюр кас хъади гъарах, гьадму шагьидари гьарсаб гаф тасдикъ апируганси. ¹⁷Дурарихъра хъебехъиш, мидкан хьугънайидариз йип; хъа хьугънайидарихъра хъебехъиш, сарун думу

* 18:11 Грекарин саспи БикIбарий гьамци кIурира абхъна: «Инсаниятдин Бай вари улдубгнайиб уьбхюз Дуфнайир ву».

аллагьсузсир, ясана налук гьюдюбхрурсир гьисаб апІин. ¹⁸ Дюзди кІуразачвуз: учву жилариин фу гьадагьа гьапиш, аьршариинра гьадму гьадагьа дапІну хьибди; ва учву жилариин фтиз ихтияяр тувиш, аьршариинра гьаддиз ихтияр тувну хьибди. ¹⁹ Гьацира дугьриди кІуразачвузки, эгер жилиин учвкан кьюри сатІиди фу-кІа тІалаб гьапиш, Аьршарин Йиз Адашди думу тамам апІиди. ²⁰ Фицики кьюр вая шубур кас Йиз ччвурнахь уч гьашиш, дура-рин арайиь Узу хьидиза.

²¹ Гьадмуган Петри, Исайихьна дуфну, гьерхру:

– Я Агьа! Узуз кьаршуди йиз гьардши гунгьар апІури гьашиш, швнубан дугьлан хил алдабгьну ккунду? Ургубан?

²² Исайи дугьаз кІуру:

– Увуз «ургубан» кІурадарза, хьа ургцІур ражари ургубан. ²³ Гьаддиз Аьршарин Паччагьлугь чан гьуллугьчийрихьди гьякь-гьисаб апІуз ккун гьабхьи паччагьдиз ухшар ву. ²⁴ Паччагьди гьякь-гьисаб апІуз хьюгьиган, дугьахьна гизаф миллионариинди пул буржлу вуйи сар гьуллугьчи хьади гьюру. ²⁵ Хьа дугьаз бурж кьяляхь апІуз пул адарди хьпаз лигну паччагьди, думура, дугьан хпирра, веледарра ва дугьаз айи-адруб вари масу тувну, бурж ктипуз амур апІуру. ²⁶ Гьуллугьчи дугьан ликарикк дахьну:

«Я паччагь! СацІиб аьх апІин, хьасин вари бурж ктипидиза», кІури, ккарагуз хьюгьру.

²⁷ Паччагьди, рягьим дапІну, дугьаз бурж гьялал дапІну, думу деетуру. ²⁸ Амма думу гьуллугьчийи, дилин удучІвиган, чан юлдарикан чаз варж динар пул буржлу вуйир дагну, думу дидисну:

«Увук кайи йиз бурж ча», кІури, думу бугьмиш апІуз хьюгьнийи.

²⁹ Гьадмуган дугьан юлдаш, дугьан ликарикк ккархьну, «сацІиб сабур апІин, яв бурж туварза», кІури, ккарагуз хьюгью.

³⁰ Амма мугьаз мюгьлет тувуз ккун гьабхьундар ва, душну, бурж тувайизкьан, думу дустагьдиь иту.

³¹ Му ляхин гьябкью дугьан юлдшар гизаф мюгьтал ва пашман шулу ва, дуфну, паччагьдиз вари гьабши-гьабшиси ктибтуру. ³² Гьадмуган паччагьди гьуллугьчийиз дих дапІну, кІуру:

«Эй угьраш лук! Уву миннат апІбаз лигну, увуз яв думу бурж гьялал гьапІнийза. ³³ Узу увуз гьялал гьапІубси, увхьанра яв юлдшиз гьялал апІуз шулдайнухьанхь?»

³⁴ Хъял кубчІву паччагъди думу, вари бурж ктипайизкъан, аьзабар тувуз, жаллатІарихъна тувру.

³⁵ Гъамци Аьршарин Йиз Адашдира, учвкан гъарури чан гунгъар кайи гъаршилан кІвантІан хил алдадабгъиш, учвузра гъаци апІиди.

Хпир гъадагъбакан

19 ¹ Гъаму вари гафар дупну ккудукІхъан, Иса Галилей уьлкейиан удучІвну, Ярдан нирын тлихъан терефнаъ айи Ягъудияйин аьтрафариз гъягъюру. ² Дугъан къяляхъди гизаф инсанар гъюру, ва Дугъу душваъ гизафдар сагъ апІуру. ³ Хъасин Исайихъна фарисйир гъюру, дурари, Думу ахтармиш апІуз ккунди, гьерху:

– Фициб себеб гъабхъишра, Къанундиинди жилириз хпир гъадауз ихтияр айин?

⁴ Дугъура дурариз жаваб вуди кІуру:

– Инсанар халкъ ГъапІури дурар сифтейиан жилирна хпир вуди халкъ гъапІуб Гирами китабарик гъурхунданчвахъа? ⁵ Гъаддиз жилир, адашна дада гъитну, чан хпирик карсди ва дурар къюрисаб беден хъиди. ⁶ Гъаци вуйиган, дурар сарун къюб ваъ, хъа саб беден ву. Гъамци Аллагъди китІдар инсанди жара дапІну ккундар.

⁷ Фарисйири Дугъан жавабназ кІуру:

– Дици вуш Муса пайгъамбри, жара хъпан кагъаз тувну, хпир гъадауз шулу, гъаз дупнахъа?

⁸ Исайи дурариз жаваб тувру:

– Мусайи, ичв гъициркъу юкІвариз дилигну, учвуз ичв хпирхъди жара хъуз ихтияр тувну, хъа сифтейиан дици дайи. ⁹ Амма кІуразачвузки: къяппавал себеб дарди шли чан хпир гъадаъну, жарар гъахиш, гъадгъу чав къяппавал апІура.

¹⁰ Гъадмуган Исайин ученикари дугъаз кІуру:

– Эгер гъамциб гъял вуш, зат хпир дархуб ужу ву.

¹¹ Исайи дурариз гъапну:

– Му гаф варидарихъан къабул апІуз шулдар, думу чпиз удукъувал тувнайи жиларихъантІан къабул апІуз даршул. ¹² Гъацисдар жилар аки, садар бабкан шлуган эвлемиш хъуз даршлудар, садар адмийири хаси апІуру, хъа гъацдарра аки, Аллагъдиз гъуллугъ апІури гъузбан бадали, чиб эвлемиш даршули гъузру. Гъавриъ ахъуз шлур, гъит, гъавриъ ахъри.

Исайи бицИдариз уж'вал ккун апІуб

¹³Хъасин Исайихъна, хилар иливну, дурариз уж'вал ккун апІ-бан бадали бицИдар хуру, хъа ученикари дурар хътІурккури шулу. ¹⁴Амма Исайи гъапи:

– БицИдар узухъна гъюз гъитай, гъадагъа мапІанай, фицики Аършарин Паччагълугъ гъацдаринуб ву.

¹⁵Исайи дурариин хилар иливну, хъасин Думу дилин удучІвну гъягъюру.

Девлетлуйир ва Аллагъдин паччагълугъ

¹⁶Саб ражари, сар живан дуфну, Исайихъан гъерху:

– Я Мялим, узуз ккудудубкІру уьмур рубкъбан бадали, узу фициб ужуб ляхин дапІну ккунду?

¹⁷Исайира дугъаз кІуру:

– Узхъан ужувлакан гъаз гъерхрава? Ужур вуйир анжагъ сар АллагътІан адар. Аллагъди увуз ккудудубкІру уьмур тувну ккундуш, Дугъу Мусайилантина тувнайи табшуругъар вари тамам апІин.

¹⁸– Фу табшуругъар? – гъерхру Дугъхъан живанди.

Исайи кІуру:

– «Адми миликІан», «къяппавал мапІан», «мигъитІибкІан», «кучІлин шагъидвал мапІан», ¹⁹«Адашдизна дадайиз гъюрмат апІин» ва «яв багахъ хъайир жвуваз жвувси ккун апІин».

²⁰Живанди Исайиз кІуру:

– Узу гъамрар вари тамам апІураза, сарун фу ккими узуз?

²¹Исайи дугъаз гъапи:

– Эгер увуз гъуркІу кас хъуз ккундуш, душну, яв айи-адруб масу тув, гъадмуган аършариъ яв девлет хъибдивуз. Хъасин Узухъди гъач.

²²Му гафар гъеерхъу живан пашманди гъудучІвну гъягъюру, гъаз гъапиш думу гизаф девлетлу вуйи. ²³Исайи мушв'ин Чан ученикариз гъапи:

– Дюзди кІуразачвузки, девлетлуйиз Аършарин Паччагълугъдиъ учІвуз читинди алабхъиди. ²⁴Хъанара кІуразачвуз: девлетлуйиз Аършарин Паччагълугъдиъ учІвубтІан девейиз рубдин гъюн'-ан удубчІвуз рягъят ву.

²⁵ Му гафар деерхъну, мюгьтал гъаши ученикари Исайихъан гьерху:

– Дици вуйиган, шилхъан учв уърхюз хьиди?

²⁶ Дурарихъинди дилигну, Исайи гъапи:

– Инсанарихъан му удукъруб дар, хъа Аллагъдихъан удудукъруб адар.

²⁷ Гъадмуган Петри жаваб вуди Дугъаз гъапи:

– Магъа учу, вари гьибтну, Увухъди хъача: хъа учуз фу хьибди?

²⁸ Исайира дурариз гъамци кІуру:

– Дюзди кІуразачвуз: цІийи дюн'яйиь, Инсаниятдин Бай Чан тахтнийн деиган, Узухъди гъафи учвур а йицІикъюб тахтнийн деъну, Израилин йицІикъюб тухмин суд апІидичва. ²⁹ Гъар шли Узу бадали чан хулар, вая чвйир, вая чйир, вая адаш, вая дада, вая чан веледар, вая хутлар дирчиш, дугъу гъадрар вари варж ражари артухъди гъадагъиди, ва дугъаз ккудудубкІуру уьмур рубкьиди. ³⁰ Му ражари гизаф сарпидар думуган ккудукІрудар хьиди, хъа ккудукІрудар – сарпидар.

ТумутІчйирикан тахалус

20 ¹Аършарин Паччагълугъ – гвачІин ухди чан тІумтІин багъдиъ лихуз нежбрар агуз удучІву эйсийиз ухшар ву. ²Дугъу, йигъан саб динар пул тувбан йикърар дапІну, дурар багъдиз лихуз гъаъру. ³ГвачІинин урчІвуб шулади хул'ан удучІвуриз, ляхин дарди, дуфну майдандийн дийигънайи жара касар рякьюру. ⁴Дугъу дураризра кІуру:

– Учвур а йиз тІумтІин багъдиз гъачай, учвур а ичв рубкър гьякъи тувдиза. – Дурарра гьюру.

⁵Хъанара лисунган ва лисхъан сяаьт шубубдихъанна, дугъу гъаци апІуру. ⁶Хъа сяаьт хьубдихъан, жарадар дуфну дийигъну рякьюру. Дугъу дураризра гъапи:

– Ярхи йигъди ляхин дарди гъаз дийигъначва?

⁷Дурари дугъаз кІуру:

– Учу сарира лихуз гьидисундарчу.

Думуган дугъу дурариз кІуру:

– Учвур а йиз тІумтІин багъдиз гъарахай.

⁸Хябяхъ гъабшиган, эйсийи чан мяишатдин гъулугъчийиз кІуру:

– Нежбрариз дих дапІну, аьхиримжи вуди лихуз хьюгьдари-лан ккебгьну, сарпидариина гьяйизкъан, дурариз чпин ляхнин гьякъи тув.

⁹Хябяхьдихьна, сьяаьт хьубари, лихуз хьюгьдариз са-саб динар пул тувру. ¹⁰Садпидарди лихуз хьюгьдари, чпиз артухьди рубкьур дупну, фикир дапІнайи; амма дураризра, йикьрарнаъ айиганси, са-саб динар пултІан тувундайи. ¹¹Чпин гьякъи гьадабгьну, дурар эйсийиз чпин наразивал улупуз хьюгью:

¹²– Гьаму кьяляхьна гьафидар саб сьяаьтнаътІан гьилихундар, хьа уву дурарна ярхи йигьди убцру ригьдикк гьилиху учу саб гьапІунва.

¹³Эйсийи дурарикан сариз кІуру:

– Я дуст кас! Узу увуз гиран ктапІурадарза; уву саб динар пулихъ лихуз рази гьахьундайна? ¹⁴Яв рубкьруб гьадабгьну, гьарах, узуз къанди лихуз хьюгьюризра увузкъануб тувуз ккундузуз. ¹⁵Узуз йиз айибдикан узуз ккуниб апІуз ихтияр адаринхьа? Йиз мердвалиин уву гьаз бахил шулава? ¹⁶Гьамци аьхиримжи вуйидарикан сарпидар, хьа сарпидарикан аьхиримжи вуйидар хьиди, фицики теклиф айидар гизаф ву, хьа кадагьнайидар цІиб.

Шубубни ражари *Исайи Чан аьжаликан нуб*

¹⁷Ерусалимдиз гьагьру рякъюъ Исайи, Чан йицІикьюр ученик гьирагьдиз гьадаъну, дурариз гьапи:

¹⁸– Магьа ухьу Ерусалимдиз гьагьюрахьа. Инсаниятдин Бай ахью маллйиринна къанунчйирин хилиз тувди. Думу карснуну йи-кІуз жаза гьадабтІиди. ¹⁹Хьасин Думу аллагьсузарин хилиз, Дугь'ина аьрвалар хуз, гьирмажарихьди Думу урччвуз ва дариз зигуз тувди.

Дадайин тІалаб

²⁰Гьадму арайиъ Исайихьна, Чан баярра хьади, Зеведейин хпир гьафнийи ва, икрамнаъ ис духьну, дугьу фу-вуш тІалаб гьапІни-йи. ²¹Исайи дугьхьан, фу ккундуш гьерхиган, дугьу гьамци кІуру:

– Гьаму йиз кьюр бализ Яв Паччагьлугьдиъ сар Яв арччул, тмунур гагул терефнаъ деуз гьита.

²²Исайира жаваб вуди гьапи:

– Учву фу тІалаб апІураш, учвуз аьгъдарчвуз. Уз’ина гъюз ккайи аьзабар учвхъан аьх апІуз хьибдин?

Дурари: «Ав, шулчухъан», – гъапнийи.

²³ Исайи дурариз гъапи:

– Дугъриданна, Узу къабул апІуз ккайи аьзабар учвур аьх апІарчва, хъа Йиз арччулна гагул терефарихъинди дитувал Узлан асиллу дар: думу йишвар, Йиз Адашди шлиз улупнаш, гъад-рариндар ву.

²⁴ Му гафар гъеерхъиган, имбу йицІур ученикди гъадму къюр чвуччвкан зарбди хъял апІуру. ²⁵ Хъа Исайи, дурариз вардариз дих дапІну, кІуру:

– Халкъарин гъакимари дурарин зиин агъавал апІурайивал ва аьхюдари дурарин зиин чпин гъюкум улупурайивал учвуз аьгъачвуз. ²⁶ Хъа ичв арайиъ дици дарибшри: шлиз ичв арайиъ кІулинур хъуз ккундуш, гъит думу ичв гъайгъушнаъ ишри. ²⁷ Шлиз ичв арайиъ сарпир хъуз ккундуш, гъит ичв лукІ ишри. ²⁸ Гъаци Инсаниятдин Байра Чаз жарадари гъуллугъ апІбан бадали ваъ, хъа Чав гъуллугъ апІбан бадали ва гизафдарин гунгъарилан хил алдабгъуз кІури Чан уьмур тувбан бадали Дуфнайир ву.

Исайи къюр кур кас сагъ апІуб

²⁹ Иса ва Дугъан ученикар Ерихондиан удучІвурайиган, дурарин къяляхъди гизаф халкъ гъюз хъюгъю. ³⁰ Ва магъа рякъюхъ деънайи къюр кури, чпин багъхъантина Иса гъягъюрайивал аьгъю дубхъну, аьхю сесниинди гъапи:

– Я Давудгъярин Бай! Ич язухъ апІина!

³¹ Халкъди дурариз ккебехъ кІуйи, аммаки дурари хъанара зарбди чІигъар апІуз хъюгъю:

– Я Агъа, Давудгъярин Бай! Ич язухъ апІина!

³² Иса дугъужву ва, дурариз дих дапІну, гъапи:

– Узкан фу ккундучвуз?

³³ Дурари Исайиз кІуру:

– Я Агъа, ич улар сагъ шлуси апІина.

³⁴ Исайи, язухъ дапІну, дурарин уларик хил кучу, ва сабпну дурарин улариз рякъюз хъюгъю, хъа дурарра Дугъахъди гъягъюру.

Иса Ерусалимдиз гъюб

21 ¹Дурар Ерусалимдиз багахь духъну, Елион дагъдиин али Вифания кІуру гъулахъна гъафиган, Исайи гъамциб буйругъ тувну, кьюр ученик гъаъру:

²— Гъатму ичв гъаншарихъ айи гъулаз гъарахай, душваъ, дибтІ-найи дажи ва дидин гъудугъ рякъдичвуз; гъадрар, тудурчну, Узухъна абкъинай. ³Ва нагагъ учвуз шликІа фукІа гъапиш, дурар Агъайиз бакарди ву, Дугъу дурар дишлади къяляхъ апІиди, йипай.

⁴Му мици хъуб пайгъамбри дупнайи исихъайи гафар кІулиз удучІвбан бадали шулайи ляхнар вуйи:

⁵ «Ерусалим шагъриз йипайки,
магъа, яв Паччагъ,
даждиин элеъну гъюра.
Думу учвухъна гъудгъиинди,
Фурс ктарди, гъиди».

⁶Ученикари, душну, Исайи чпиз гъаписи гъапІу. ⁷Дажина гъудугъ хъаъну гъахнийи, ва дурариин чпин палтар илирчнийи. Иса дурарин заълан элеънийи. ⁸Халкъдикан гизафдари чпин палтар, хъа имбудари гъарарин цирклар-кюлерра рякъюкк ккирчуйи. ⁹Исайин улихъдира, къяляхъдира гъюрайи халкъди чІигъар апІури гъахъну:

«Давудгъарин Бализ тяриф!
Агъайин ччвурнахъ Гъюрайириз
уж'вал ибшри!
Аършариз тяриф!»

¹⁰Иса Ерусалимдиъ учІвиган, вари шагъур гъяракатназ гъафи; варди: «Му фуж вуйкІан?» кІури, гъерхуйи. ¹¹Хъа халкъдигъян:

— Му Галилейин Назаретдиан вуйи Иса пайгъамбар ву, — кІури, жаваб тувнийи.

*Исайи алвер апІурайидар
Аллагъдин хул'ан утІуккуб*

¹²Иса Аллагъдин хулан гъяятдиз гъафи. Душваъ ариш-вериш апІурайидар вари утІукку, пул дигиш апІурайидарин устларна луфар масу туврайидарин кусрийир ккитІикІу. ¹³Исайи дурариз гъамци кІурайи:

– Йиз хулаз ккарагру хал пиди», кІури дибикІна, хъа учву дидкан тІарашчйирин мугъара дапІначва.

¹⁴Хъасин Аллагъдин хулаз Исайихъна гизаф куарна ликудар хуру, ва Дугъу дурар сагъ апІуру. ¹⁵Дугъу апІурайи аьламатнан ляхнар ва, «Давудгъарин Бализ тяриф!» кІури, чІигъар апІурайи баяр-шубар дяркъну, аьхюну маллйир, къанунчйир хъюлу ацІру.

¹⁶Ва дурари Дугъаз кІуру:

– Мурари фу кІураш, Увуз ебхъурануз?

Исайира дурариз кІуру:

– Ав, ебхъуразуз. Хъа учву Гирами китабарик: «Мухрихъ хъа-йидарин ва бицІидарин мелзналан Узуз тярифнан гафар пуз гытдива», пну дибикІнайиб гурхундарнучвахъа?

¹⁷Дурар гьадушв'ин илмиди, Иса Вифания кІуру гьулаз гьуш-нийи ва душаваъ йишв адапІнийи.

Инжирин гъебциу гъар

¹⁸ГвачІнин шагъриз хъадакнугъюрайи Исайиз рякъюъ гаш шулу. ¹⁹Ва, рякъюн гъвалахъ инжирин гъар дяркъну, Думу дидин багахъна гъушу, амма кІажарилан гъайри, дидигъ фукІа гъибихъундайи. Исайи, му гъариз сарун асуллагъ бегъер дарибхрива, пну, амур гъапІнийи. Инжирин гъар сабпну гъебцицнийи. ²⁰Му агъвалат гъябкъюу ученикар мюгътал гъахънийи:

– Инжирин гъар мици сабпну фици гъебцицнийкІан? – гъапи дурари.

²¹Исайи дурариз жаваб вуди гъапи:

– Гъякъ кІуразачвуз, эгер учвуз хъугъувал аш ва учву шаклу даршиш, му инжирин гъарин кІул'ина гъафиб гъубзри, учву гъатму дагъдиз: «Яв йишв'лан улдубчІвну, гъюлиъ убс», гъапиш, гъадмура тамам хъибди. ²²Хъугъувал ади учву ккарагури фу ккун гъапІиш, гъадму хъибдичвуз.

Исайин гъюкмикан

²³Хъасин Исайи, Аллагъдин хулан гъятдиз дүфну, агъювалар улупурайиган, Дугъахъна аьхю маллйирна, къанунчйирна аьхюдар гъюру.

Дурари гьерхру:

– Уву му ляхнар фициб гъюкмиинди апІурава? Шли Увуз гъацдар ляхнар апІуз гъюкум тувну?

²⁴ Исайи дурариз жаваб вуди гъапи:

– Узура учвуз саб суал тувдиза. Эгер учву Узуз жаваб тувиш, Узура учвуз, мурар фициб гьюкмиинди апІураш, пидизачвуз.

²⁵ Штуан апІру Ягъ'яйиз штуан апІуз ихтияр шли тувну: Аллагъ-ди, даршиш инсанари?

Дурар, фикрарикк ккахъну, чиб-чпикди гъамци пуз хьюгъру:

– Эгер ухъу «Аллагъдихъан» гъапиш, Дугъу ухъуз: «Дици вуш, дугъахъ гъаз хьугъундарчва?» пиди, ²⁶ хъа «инсанарин терефна-ан» пуз ухъуз халкъдихъан гучІ а, гъаз гъапиш халкъди, Ягъ'я пайгъамбар ву кІури, гъисаб апІура.

²⁷ Гъаддиз дурари Исайиз жаваб вуди гъапи:

– Учуз аьгъдарчуз.

Хъа Исайи дурариз гъапи:

– Ари Узура, Йиз му ляхнар фициб гьюкмиинди апІураш, пидарзачвуз.

Къюр балкан тахалус

²⁸ Учву фици фикир апІурачва? Сар касдиз къюр бай айи. Думу касди, сарпирихъна дуфну, кІуру:

– Жан бай! Душну, гъи ихъ тІумтІин багъдиъ лих.

²⁹ Думу, «Ккундарзуз!» – пну, жаваб тувну, хъасин, швумал духъну, лихуз гъягъюру. ³⁰ Адашди, къюрпи балихъна дуфну, дугъазра кІуру.

– Ибшри, гъягъюрза, – жаваб туву му бали, амма думу гъушундайи.

³¹ Му къюрикан адашдин тІалаб шли тамам гъапІну?

Дурари кІуру: «Сарпири».

Исайи дурариз кІуру:

– Дугъриди кІуразачвуз: налук уч апІрударна чІуру аднан дишагълийир учвутІан ухди Аллагъдин Паччагълугъдиъ учІвди. ³² Фицики штуан апІру Ягъ'я учвухъна дугъривалин рякъюъди гъафну. Учву дугъахъ хьугъундарчва, хъа налук уч апІрударна чІуру аднан дишагълийир хьугъну. Учвуз гъамрар вари гъяркънушра, дугъахъ хьугъну, гунгъар гардандиъ гъиди-сундарчва.

ТумутІчйирикан тахалус

³³Жара тахалусдихъра хъебехъай. Сар касди тІумтІин багъ ибт-ру ва дидлан арчил илтІибкІуру. Душваъ чяхир кчІюбкъру ичІ йибккуру ва паж апІуру хъасин, багъ тІумутІчйирихъна тувну, учв жара йишвариз гъягъюру. ³⁴Хъа тІумтІар хъуркъру вахт улубкъиган, дугъу, тІумтІин багъдикан чан бегъер хуз, лукІар тІумутІчйирихъна гъаъру. ³⁵ТумутІчйири, дугъан гъуллугъчйир дидисну, дурарикан фуж урчвур, фуж йивну йикІуру, шлиина гъван улюбхюру. ³⁶Эйсийи хъанара жара лукІар гъаъру, хъа дураризра гъаци гъапІнийи. ³⁷Аъхирки дугъу «белки дурариз дугъхъан нач шул», кІури, дурарихъна чан бай гъаъру. ³⁸Амма тІумутІчйири, эйсийин бай гъяркъиган, чиб-чпин арайиъ кІуру: «Му эйсийин ирсчи ву; гъачай думу йивну йикІухъа ва дугъан ирс ухъуз гъибтдихъа». ³⁹Думу дидисну, багъдиан адаъну, йивну йикІуру. ⁴⁰Ари гъамус багъдин эйси гъафиган, дугъу тІумутІчйирикан гъапІди?

⁴¹Му пис касар дугъу тІанкъ апІиди, хъа тІумтІин багъ вахт-ниинди чахъна бегъер рубкъру жара тІумутІчйирихъна арендаиз тувди.

⁴²Хъа Исайи, давам апІури, дурариз кІуру:

– Учву Гирами китабарий дидикІнайи гъаму гафар гъурхун-дарнучва:

«Устйири гатІабхъу гъван мурчвануб гъабхъну.

Му ухъуз гъябкъю аьлаамат Агъайи гъапІуб ву».

⁴³Гъаддиз кІуразачвуз, Аършарин Паччагълугъ учвхъан тадаб-гъиди ва думу лайикълудариз тувди. ⁴⁴Хъа фуж гъадму гъвандиина ахъиш, думу парчйир хъиди; хъа шил’ина думу абхъиш, чархъиди.

⁴⁵Дугъан тахалусар гъеерхъу ахъюну маллийрна фарисйир Думу чпикан улхурайивалин гъавриъ ахъу. ⁴⁶Дурариз Думу дисуз ккун шулу, амма халкъдихъан гучІ шулу, гъаз гъапиш халкъди Думу пайгъамбар вуди гъисаб апІурайи.

Сумчрин мяракайикан тахалус

22 ¹Исайи хъанара дурар тахалусариинди гъаврикк ккауб да-вам гъапІнийи.

²Аършарин Паччагълугъ сар гъамшир паччагъдиз ухшар ву. Сар паччагъди, гизафдариз сумчрик дупну, чан балин сумчрин

мярака дюзмиш гъапІнийи. ³Вахт улубкъган, дугъу чан лукІар хялариз теклиф апІуз гъау, амма дурариз гъюз ккун гъабхунда-йи. ⁴Дугъу хъанара дурарихъна чан жара лукІар гъаънийи:

– Магъа, дюрхнайи жердар, якъар дурккуну, хурагарра дапІну, вари гъязурди а, сумчрин демраз гъачай.

⁵Садар, дугъан гафарихъ хъебехъди, чпин хутІлариз, тмундар ариш-вериш апІуз гъушнийи. ⁶Имбудари, дугъан лукІар дидис-ну, дурччвну йихуру. ⁷Мидкан, пис хъял дуфну, паччагъди, чан къушмар гъаъну, дурар тІанкъ апІуру ва дурарин шагърик цІа кипру. ⁸Хъасин паччагъди чан лукІариз кІуру:

– Сумчрин дем гъязурди а, хъа сумчриз теклиф дапІнайидар лайикълу гъахундар. ⁹Гъаддиз, душну, кючйириъ алахъкъандариз варидариз сумчрин демраз дих апІинай.

¹⁰ЛукІарира, душну, кючйириъ чпиз алахъкъандар вари: гъам ужудар, гъамсана харжидар хъади дуфну, сумчрин суфра хялари хъабІру. ¹¹Хяларихъна удучІву паччагъдиз дураригъ сумчриз яра-миш дару палтар али сар кас рякъюру. ¹²Паччагъди дугъаз кІуру:

– Я дуст кас, сумчрин палтар алдарди увхъан мина гъюз фици гъабхунвухъан?

Дугъазра кІуруб гъибихундайи. ¹³Гъадмуган паччагъди лукІа-риз гъапнийи:

– Му, ликар-хилар йитІну, чІатинди мучІушназ, ишуб, гъа-рай-суза, фигъан айишвазди гатІахъай. ¹⁴Фицики теклиф дапІ-найидар гизафдар ву, хъа кадагънайидар – цІиб.

**«Паччагъдиз паччагъдинуб,
хъа Аллагъдиз Аллагъдинуб тувай»**

¹⁵Гъадмуган фарисйири, мушв'ан удучІвну, Исайи фукІа дюз даруб кІайиз ккеуз мясляаѳ апІуру, ¹⁶ва Дугъахъна, Гъироддин терефкрарра хъади, чпин ученикар гъаъру. Дурари Исайиз кІуру:

– Я Мялим! Учуз Уву гъякълу кас вуйивал ва инсанар Аллагъ-дин дугъри рякъюъ тІаърайивал аьгъачуз. Уву инсандин маш-наз, яна гъуллугъназ лигурдарва. ¹⁷Гъаци вуйиган, учуз йип: Римдин паччагъдиз учу налук тувуз хай шулин, даш шулдарин?

¹⁸Исайи, дурарин чІуру ниятар рякъюри, кІуру:

– Къюб маш гъайидар, Узу гъаз ахтармиш апІурачва? ¹⁹Учву налукди туврайи пул Узуз улупай.

Дурари Дугъахъна саб манат хуру.

²⁰ – Мидик шлин шикилна ччвур ка? – пну, гьерху Исайи дурарихъан.

²¹ – Римдин паччагъдин, – жаваб туву дурари.

Гъадмуган Исайи дурариз кІуру:

– Дици вуш, паччагъдинуб паччагъдиз, хъа Аллагъдинуб Аллагъдиз тувай.

²² Му гафар гъеерхъиган, дурар мюгътал шулу ва Дугъхъан гъудучІвну гъягъюру.

ГъачІидар чІиви шлуваликан

²³ Гъадму йигъан Дугъахъна гъачІидар чІиви шуб айиб дар кІурайи саддукйир гъюру, ва дурари Исайихъан гьерхру:

²⁴ – Я Мялим! Муса пайгъамбри дупна: «Эгер фуж чаз велед даршиди гъачІиш, дугъан хпир дугъан чвуччвуз дитри ва чвуччвун тухум давам апІри». ²⁵ Учү ургур чве вуйча, ва сарпир эвлемиш духъну, гъакІну ва, велед хътарди хъпаз лигну, хпир дугъан чвуччвуз дитру. ²⁶ Гъамци кьюрпирра, шубурпирра, та-а-ап ургурпириина гъяйиз, вари йихуру. ²⁷ Аьхирки гъадму хпирра йикІуру. ²⁸ Гъаци гъабшиган, гъяямат йигъан вари чІиви шлуган, думу ургурикан фунурин хпир хъиди? Дурариз вардариз думу швуваз гъушнийи аьхир.

²⁹ Исайи дурариз гъамциб жаваб апІуру:

– Учву, я Гирами китабар, ясана Аллагъдин кьудрат аьгъдарди, улдугурачва. ³⁰ ЧІиви гъахъиган, дурари я швушвар хурдар, я швуваз гъягъюрдар. Дурар аьршариь айи малайикарси хъиди. ³¹ Хъа гъяямат йигъан гъийихдар чІиви хъувалин гъякънаан Аллагъди учвуз гъапи гъаму гафар яраб учву гъурхундайкІан? ³² «Узу Ибрагъимдин Аллагъ вуза, Исакъдин Аллагъ вуза ва Якъубдин Аллагъ вуза». Аллагъ дийихнайидарин ваь, хъа чІивидарин Аллагъ ву.

³³ Му гафар гъеерхъиган, халкъ Исайин аьгъювалар улупбиин мюгътал шуйи.

ВартІан метлебу табшуругъ

³⁴ Исайи саддукйир фици чпин йишв'ин дитнуш, гъеобхъиган, фарисйирна саддукйир, сатІиди уч шулу. ³⁵ Дурарикан сар къанунчийи, Исайи фу кІуруш кІури, Дугъхъан гьерхру:

³⁶ – Мялим! Къанундиъ вартІан метлеблу табшуругъ фунуб ву?

³⁷ Исайира дугъаз кІуру:

– «Яв Агъа Аллагъ, вари юкІв хъипну, вари рюгънаан ва яв вари фагъмиан ккун апІин». ³⁸ Му сабпи ва вартІан метлеблу табшуругъ ву. ³⁹ Къюбпибра гъаддиз барабар ву: «Яв багахъ хъайир жвуваз жвувси ккун апІин». ⁴⁰ Гъаму къюб табшуругъдиин вари Къанун ва пайгъамбрарин БикІбар биналамиш духъна.

Месигъ шлин бай ву?

⁴¹ Саб йишв’ина уч духънайи фарисйирхъан Исайи гьерху:

⁴² – Учву Месигъдин гъакънаан фу фикир апІурачва? Думу шлин Бай ву?

Фарисйири Дугъаз:

– Давудгъярин Бай ву, – кІуру.

⁴³ Исайи дурарихъан хъана гьерхру:

– Дици вуйиган, Рюгъну ацІнайи Давудри Дугъаз Агъа фици кІура? Давудри дупнаки:

⁴⁴ «Агъайи йиз Агъайиз гъапну:

Узу Яв душмнар Яв ликарикк дахъайизкъан,

Йиз арччул гъвалахъ деъ?»

⁴⁵ Гъамци, Давудри Дугъаз Агъа кІурайиган, Думу дугъан Бай фици хъидихъа?

⁴⁶ Сарихъанра Дугъаз жаваб тувуз гъабхъундар. Ва гъадму йигъланмина, Исайиз суалар тувуз кІури, Сарун сарира Исайихъан гъич сабдиканра гьерхуз кІубанвал гъапІундар.

*Къанунчйирхъанна фарисйирхъан
ихтият йихъай*

23 ¹ Хъасин Исайи, халкъдихъна ва Чан ученикарихъна илдицну, гъапнийи:

² – Мусайин Къанундин гъаврикк ккаъри, тахтнийн къанунчйирна фарисйир деъна. ³ Гъаци вуйиган, гъадрари кІурубдихъ хъебехъай ва кІулиз адабгъай, хъа дурари апІурайиганси мапІанай, фицики дурари, фу ккун апІураш, кІура, хъа чпи гъаци апІурадар. ⁴ Читин къайдйир кІули гъахуз гъитри, дурари гъюнарийн гъулайсуз гъагъар иливура, хъа дурар алишвлан ришвбан бадали чпи тІубкъан кучрадар. ⁵ Хъа дурари фукІа апІурашра,

инсанариз рябкъри кІури апІурайиб ву. Гьамци дурари унтІлан-на хиллан илдижру Къанундиан гафар дидикІнайи чпин чІулар ахью апІури шулу ва палтарин цІимцІлар ярхи апІури шулу. ⁶Дураар мажлисар-демариъ ва мистариъ ужусдар йишвар дидис-ну деуз ккунидар ву. ⁷Ва базар-майднариин чпи тебрик апІури ва адмийири чпиз «Мялим! Мялим!» кІури, дих апІури ккунидар ву. ⁸Хъа учвуз гьит мялимар дарипри, фицики гьякъ Мялим сар ву, хъа учву вари гьардшар вучва. ⁹Ва жилариин саризра адаш макІанай, фицики учвуз сар Аършарин АдаштІан адар. ¹⁰Ва учвуз насигьятчйирра дарипри, фицики сар ву учвуз айи Насигьятчи, думура Месигь ву! ¹¹Учвкан варитІан заан вуйирикан, учвуз гьараваш ишри, ¹²фицики, шли учв заанди дисури гьашиш, думу аскан апІиди, хъа шли учв асканди дисури гьашиш, гьадму заан хьиди.

Исайи къанунчйирна фарисйир беабур апІуб

¹³Ичв гьял пис хьибди, къюб маш гьяйи къанунчйирна фарисйир! Гьаз гьапиш адмийирин улихь Аършарин Паччагьлугьдин раккар хьяркьрачва. Душваъ я учву учІврадарчва, я учІврайидар учІвуз гьитрадарчва. [¹⁴]*

¹⁵Ичв гьял пис хьибди, къанунчйирна фарисйир, къюб маш гьяйидар, гьаз гьапиш сар каскъан учвухьинди илтІикІбан бадали, учву гьюлериланна жиларилан илдицури шулучва; ва дицир кас гьидихъган, дугькан учвутІан къюб ражари бешбетер жегьеннемагьли апІуручва.

¹⁶Ичв гьял пис хьибди, рякъ улупурайи курар. Учву: «Аллагьдин хул'инди ху гьапІну пну, баладар, – кІурачва, – хъа Аллагьдин хулаъ айи гьизиинди ху гьапІур чав туву гаф тамам апІуз мажбур ву», – кІурачва. ¹⁷Я курар ва ахмакъар! Фу заан ву: гьизил, дарш гьадму гьизил гирами апІурайи Аллагьдин хал?

¹⁸Хъанара: «Шли Аллагьдиз багьишар апІру йишв'инди ху гьапІнуш, дугьаз, баладар, кІурачва, – хъа гьадина багьиш апІуз

* 23:14 Грекарин саспи БикІбарий гьамци кІура: «Ичв пис гьял хьибди, къюб маш гьяйи къанунчйирна фарисйир, фицики учву ачІни дишагьлийирин хулар хьтитІури, къюб маш гьивну, ярхи гьудгнар апІурачва ва гьаддиз ахью жаза гьадабтІидичвуз».

дубхнайбдиинди ху гьапІур чав туву гаф тамам апІуз мажбур ву», – кІурачва. ¹⁹Эй кур духънайидар! Фу заан ву: багъиш апІуз дубхнайиб, дарш думу гирами апІурайи марцци йишв? ²⁰Гъаци вуйиган, шли Аллагъдиз багъишар апІру йишв’инди ху апІураш, дугъу гьадушв’ин дивру варибдииндира ху апІура. ²¹Аллагъдин хул’инди ху апІурайири, гьам Аллагъдин хул’инди, гьамсана душваъ яшамиш Шулайириинди ху апІура. ²²Зав’инди ху апІурайири Аллагъдин тахтниинди ва дид’ин Деънайириинди ху апІура. ²³Ичв гьал пис хьибди, къанунчйирна фарисйир, фицики учву, Къанунди дупнайибси, шюше, гьашв ва шивит укІарин йицІуб пайнакан саб пай туврачва, хъа Къанундиъ вартІан метлеблуду вуйиб: гьякълувал, рягъимлувал, хъугъвал – гьархрачва; сифте вуди гьамрар дапІну ккунду, хъа тмунубра дарапІди гьибтну ккундар. ²⁴Эй рякъ улупурайи курар! Учву хурагнак кабхъу мизмиз ктабгъурачва, хъа деве хътІюбкъюрачва. ²⁵Ичв гьал пис хьибди, къюб маш гъяйи къанунчйирна фарисйир, гъаз гъапиш учву захна бушгъаб заълан марцц апІури шулучва, хъа дурарин айитІишв угъраш’валинна тямгъкарвалин йимишари абцІри шулучва. ²⁶Эй кур фарисей! Сифте захранна бушгъабан айитІишв марцц апІин, дурарин чІатан терефра марцциб шлуганси. ²⁷Ичв пис гьал хьибди, къюб маш гъяйи къанунчйирна фарисйир, фицики учву, уччвуди рякъюз кІури, чІатанди лизиди дарснайи, хъа айитІишв майтин кІурбарина жюрбежюр чиркишну ацІнайи накъварин гюмбтариз ухшар вучва. ²⁸Гъаци учвура, инсанариз заъланди дугъридарси улупури, айтІанди кучІляхваларина нягьякъвалари ацІначва.

Фарисйирна къанунчйир жазайикк ккуркъбакан

²⁹Ичв гьал пис хьибди, къюб маш гъяйи къанунчйир ва фарисйир! Учву, пайгъамбрариз ва жара марцци касариз гюмбтар диври, дурар кабалгурачва. ³⁰«Эгер учу ич ата-бабйирин девриъ яшамиш шули гъахънийиш, учу дурарихъди пайгъамбрарин ифи удубзбаъ иштирак хьидайча», – кІурачва. ³¹Гъаму гафариинди учву пайгъамбрар гъийихдарин веледар вуйивалин гьякънаан ачухъди шагъидвал апІурачва. ³²Гъаци вуйиган, ичв абйирин тахсрар давам апІинай! ³³Эй битІар, битІран ифи айидар! Учву жегъеннемдин цІигъ гьитру жазайиккан фици гьергдичва? ³⁴Гъаддиз

магъа Узу учвухъна пайгъамбрар, фагъумлуйир ва аьлимар гъаъ-
раза. Учву дурарикан садар йивну йихидичва, хъа тмундар ичв
мистариъ урчвидичва ва шагъриан шагъриз утIуккури хъиди-
чва. ³⁵Гъякълу Авелин ифдилан ккебгъну, Аллагъдиз багъишар
туврвшанна Аллагъдин хулан арайиъ учву йивну гъачIи Вараха-
йин бай Закар'яйин ифдиина гъяйизкъан, жилариин нягъякъди
удубзурайи вари ифдин тахсирра ичвуб хъибди. ³⁶Дюзди кIура-
завуз: гъамусдин адмийириз гъаму варибдин жаза гъадабтIиди.

Ерусалимдиин улубкъруб

³⁷Эй, пайгъамбрар йивну йихру ва чахъна гъау илчйириин
гъван улюбхру Ерусалим! Швнубан Узуз, пеъли чан хлинцца-
риккна шюхъярси, яв халкъ уч апIуз ккун гъабхъунзуз, хъа учву
кIул ккивундарчва! ³⁸Лигай, магъа ичв хал ичIиди гъубзна. ³⁹Ма-
гъа кIуразачвуз: «Агъайин ччвурнахъ Гъюрайир ужувлакк иш-
ри», кIури, учву дих дарапIкъан гагъди, Узу сарун рякъидарчвуз.

Аллагъдин хал дабгъбакан

24 ¹Иса Аллагъдин хул'ан удучIивиган, Дугъан ученикар, Ду-
гъаз Аллагъдин хулан дараматар улупуз кIури, багахъна
гъафи. ²Исайи дурариз кIуру:

– Гъамрар вари рякъюранчвуз? Дугъридан кIуразачвуз, мидин
гъван гъвандиин гъубзидар, вари дабгъиди.

Исайин терефкраниин аьзабар улуркъуб

³Иса Елион дагъдиин деънайиган, Дугъахъна ученикар гъюру
ва жарадар алдру йишв'ин дурари Дугъхъан гьерхру:

– Йип учуз, дици фила хъибди? Уву хъадакнугъюрувал ва гъя-
мат йигъ улубкъруб учуз фицдар лишнариинди аьгъю хъибди?

⁴Исайи дурариз жаваб вуди кIуру:

– Лигайгъа, шликIа учву алдатмиш дарапIбан бадали, ихтият
йихъай. ⁵Фицики гизафдар: «Узу Месигъ вуза» кIури, Йиз ччвур-
наккъди гъиди ва гизаф халкъар алдатмиш апIиди. ⁶Гъацира учвуз
багахъ ва ярхла дявйириккан ебхъидичвуз. Лигайгъа, гучI мапIа-
най, фицики мурар духъну ккуни ляхнар ву, амма му сабан
аьхир дар. ⁷Фицики халкъ халкъдиин, паччагълугъ паччагълугъ-
диин алархъиди. Гаш'валар ахъди, жюрбежюр йишвариъ жилар

тІурчвиди. ⁸ Мурар вари бедбахтваларин, бицІир апІру аьзабар-си, сифте кІулар ву. ⁹ Гьадмуган учвуз аьзабар тувди ва учву йивну йихиди; учву, Йиз ученикар хьпаз лигну, вари халкъариз даккун хьидичва. ¹⁰ Гьадмуган гизафдар хьугъвалихьан ярхла хьиди. Сари-сар масу тувуз хьюгъди, инсанарин арайиь душманвал абхъди. ¹¹ Хьасин хайлин кучІлин пайгьамбрар арайиз удучІвиди ва дурари гизафдар алдатмиш апІиди. ¹² Къайдасузвалар гизаф артухъ хьпаз лигну, гизафдарин сар-сарихьна ккунивал цІиб хьибди. ¹³ Гьамрар вари шли аьхиризкъан аьх гьапІиш, гьадму дюрхну хьиди. ¹⁴ Гьарсаб миллетдиз ебхьруганси, Аьршарин Пачагьлугъдикан Ужувлан хабар вари дюн'яйиь рабгъиди, гьадмуган гьиямат йигъ улубкъиди.

Улукъуз ккайи аьзабар

¹⁵ Гьамци Даниял пайгьамбри улихъ ккимиди дупнайи Гирами йишваь Аллагъ гьясбикк ккадру алчагьвал учвуз гьябкъиган (урхурайир гьит гьавриь ишри), ¹⁶ гьадмуган Ягьудия уьлкейиь айидар дагьлариз гьергри. ¹⁷ Фуж гьадму вахтна гьваин алди гьашиш, чан хулаь айиб фукІа гьадабгьуз душвлан улдудучІври, ¹⁸ фуж хутІлиь ади гьашиш, думу чан палтар гьадагьуз хулаз дурушри. ¹⁹ Гьагъдиь айидаринна нанайихъ бицІидар хъайидарин гьадму йигъари гьял пис хьибди! ²⁰ Гьамрар вари улукъну, учву гьергуз мажбур гьабхьи вахт я къюрд, ясана султ йигъ дарибшри пну, ккарагай, ²¹ фицики гьадмуган дюн'я ккебгьхьанмина дарши ва сарун сабанра даршлусдар зурба бедбахтвалар хьиди. ²² Хьа гьадму йигъар Аллагъди кам гьапІундайиш, сар каскъан ккададархьрийи, амма Чав кадагънайидар бадали Дугъу гьадму йигъар кам апІиди. ²³ Эгер учвуз думуган «Лиг, Месигъ гьамшвахъ хьа» вая «Гьатушвахъ хьа» гьапиш, мухьугъанай, ²⁴ фицики кучІлин месигъар ва кучІлин пайгьамбрар удучІвну, зурба аьламатнан лишнар улупуз хьюгъди. Дурар, чпихьан шулуш, гьелле Аллагъди кадагънайи касарра алдатмиш апІуз чалишмиш хьиди. ²⁵ Магъа, Узу улихьмиди гьапунзачвуз. ²⁶ Гьамци, нагагъ учвуз «Магъа Думу ичІи чюлиь а» гьапишра, дина мягъянай; «Магъа Думу хулариь гьитІикІна» гьапишра, мухьугъанай. ²⁷ Кьюркълин цІа завун му кІулиан тму кІулиз фици кривчуруш, Инсаниятдин Байра гьаци гьиди. ²⁸ Наан майит ади гьабшиш, гьадина люкъяр уч хьиди.

***Инсаниятдин Бай
аършарин гъюбкан***

²⁹ Хъа сабпну гъадму йигъарин къяляхъ «Ригъ ктІубшвиди, вазли акв тувидар, завариан хядар ахъди, завар ккадаршвиди». ³⁰ Гъадмуган зав'ина Инсаниятдин Балин лишан гъибди. Жилин али вари халкъар ишиди, дурариз, Чан къувват ва зурба гъайбат хъади, дифариин алди гъюрайи Инсаниятдин Бай рякъиди. ³¹ Дугъура зурба сес апІру зурна хъади Чан малайикар гъаъди, дурари Дугъу ктагъу касар, жилин саб кІул'ан тмуну кІулиз гъайизкъан, юкъбиб терефарихъанди уч апІиди.

Инжирин гъарин мисал

³² Инжирин гъархъан мисал гъадабгъай: дидин кюлери къюкъяр апІруган ва кІажар адашвруган, хъад багахъ шулайивал аьгъю шулучвуз. ³³ Гъаци учвузра, гъамрар вари гъяркъган, гъадму вахт, ичв раккнихъ хъайиси, багахъ дубхънайивал аьгъю йибхъай. ³⁴ Гъякъ кІуразачвуз: му вари улубкъайиз, гъамусдин насил гъубзди. ³⁵ Заварна жилар ккадахъиди, хъа Йиз гафар дургидар.

***Думу фила шулуш,
саризра аьгъдар***

³⁶ Я аършарин малайикариз, я Бализ – саризра йигъ ва сьаът аьгъдар, хъа сар Адашдиз аьгъа. ³⁷ Нюгъдин йигъари фици гъабхънуш, Инсаниятдин Бай гъювалра гъаци хъибди: ³⁸ жилин шид улубчІвайиз улихъна Нюгъ чан гимдиъ учІву йигъ'ина гъайиз, вари фици ипІури-убхъури, швушвар хури, швуваз гъягъюри гъахънуш ³⁹ ва шид улубчІвайиз фици фтинкІа фикир ктарди гъахънуш, Инсаниятдин Бай гъювалра гъаци хъибди. ⁴⁰ Думу вахтна хутІлиъ къюр нежбер лихури гъахъиш, дурарикан сарнур гъахиди, тмунур гъитди; ⁴¹ хилин рягъарихъ тахил рябгъюрайидар къюр дишагъли гъахъиш, дурарикан сар гъадагъиди, тмунур гъитди. ⁴² Гъаци вуйиган, ул иливну мааханай, гъаз гъапиш ичв Агъа гъюру йигъ учвуз аьгъдарчвуз. ⁴³ Учвуз аьгъю йибхъайки, хулан эйсийиз угъри гъюру вахт аьгъайиш, думу даърахрийи ва чан хулаъ учІвуз гъидритрийи. ⁴⁴ Гъаддиз учвур гъязурди гъузай, фицики учву ккилигури адру сьаътна Инсаниятдин Бай гъиди.

Гьуллугъчийир
вафалудар духъну ккунду

⁴⁵ Агъайин вартІан аькъюллу, вафалу гъараваш фунур ву? Дугъу имбу гъаравшариз ипІруб туврурди дурарин зиин гьуллугъчиди дерккур. ⁴⁶ Хулаз гъафи агъайиз ляхин апІури гъяркъю гьуллугъчи бахтавар ву. ⁴⁷ Гъякъ кІуразачвузки, агъайи думу чан вари хал-йишван аьхюрди дерккди. ⁴⁸ Хъа эгер думу гьуллугъчийи, чан кІваан: «Йиз агъа багаригъди гъидар» пну, ⁴⁹ миди вуйи чавсариз сабра дарди йивури гъахъиш, лутйирихъди ипІуз-убхъуз хъюгъиш, ⁵⁰ агъа, думу ккилигури адру йигъан ва мялум дару сьаьтна хъуркъди ⁵¹ ва дугъу думу гьуллугъчи къюб швур апІиди: дугъкан, къюб маш гъайидарикан апІруб апІиди, душваъ суза-фигъан, зурба ишуб абхъди.

ЙицІур шуркан тахалус

25 ¹ Гъадмуган Аьршарин Паччагълугъ, лампйир гъадагъну, йишвну жамран улихъна гъюрайи йицІур шураз ухшар хъибди. ² Дурарикан хъур аькъюллудар ва хъур абдалдар гъахъну. ³ Абдал шубари, лампйир гъадагъну, дурарихъ хъубзруб гъадабгъундар. ⁴ Аькъюллудари лампйирихъди хъубзрубра гъадабгъуру. ⁵ Жамру къан апІуради хъпаз лигну, дурар вари нивкІуз гъягъюру. ⁶ Хъа гъацІишваринган: «Магъа жам гъюра, улихъна удучІвай», – кІури, сесер утІурччуру.

⁷ Вари шубар, гъудужвну, чпин лампйир акуди кархъуз хъюгъру. ⁸ Абдал шубари аькъюллудариз: «Ичв хъубзрубдикан учузра чавай, даршиш ич лампйир ктІушвур», – кІуру. ⁹ Хъа аькъюллудари: «Хъубзруб учузра, учвузра гъубкІидар. Масу туврайидарихъна душну, учвуз гъадабгъай», – кІуру.

¹⁰ Хъа дурар хъубзруб гъадабгъуз душну имиди, жам гъюру. Гъязурди аийи шубар дугъахъди сумчрин демраз гъягъюру, ва сарун раккар хъяркъру. ¹¹ Хъасин хъубзруб гъадабгъуз гъушу тмуну шубарира дуфну: «Я Агъа, я Агъа! Учуз раккин абца», – кІуру. ¹² Жамру дурариз жаваб вуди: «Дюзди кІуразачвуз, узуз учву зат аьгъюдаркъан дарзуз», – кІуру.

¹³ ГъацИ вуйиган, мааханай, гъаз гъапиш я йигъ, я сьаьт аьгъдарчвуз.

Шубур гьуллугъчийикан тахалус

¹⁴Аьршарин Паччагьлугъ сар гьамцир касдихъ тевуз шул: саб ражари ярхла уьлкйириз гьягьруган, дугъу чан гьуллугъчийириз дих дапІну, чан мяишатдиз лигуз табшурмиш гьапІнийи. ¹⁵Дурарин удукьувалариз лигну, сарихъна хьуд агъзур, тмунурихъна кьюд агъзур, шубурпирихъна сад агъзур манат тувну, учв гьуш-нийи. ¹⁶Хьуд агъзур манат гьибисури, дишлади думу ляхник кипру ва хьуд агъзурсана гъазанмиш апІуру. ¹⁷Гьаци кьюд агъзур гьибисурира кьюд агъзурсан гъазанмиш гьапІнийи. ¹⁸Хъа сад агъзур манат гьибисури, душну, жил деебкккнуну, душвакк ккивнуну, пул жин гьапІну. ¹⁹Саб хайлин вахтналан агъа гьюру ва дурари-хъан арсран гьякъ-гьисаб апІувал ккун апІуру. ²⁰Чахъ хьуд агъзур манат гьибтури, пул дубхнуну, кІуру:

– Агъа! Уву узухъна хьуд агъзур манат тувунва, магъа узу дурариинди хъана хьуд агъзурсан гъазанмиш гьапІунза.

²¹Агъайи дугъаз кІуру:

– Аферин увуз, ужур ва вафалу гьуллугъчи, бицІи ляхниъ узуз вафалу гьахъунва, ахъю ляхнар табшурмиш апІидизавуз; яв агъайин мяракайиз дуфну, дугъахъди шадвал апІин.

²²Гьаци кьюд агъзур манат гьибисурира, дуфну, кІуру:

– Агъа! Уву узухъна кьюд агъзур манат тувунва, магъа дурарин кюмекниинди узу хъана кьюд агъзурсан гъазанмиш гьапІунза.

²³Агъайи дугъаз кІуру:

– Увузра аферин, ужур ва вафалу гьуллугъчи, бицІи ляхниъ узуз вафалу гьахъунва, ахъю ляхин табшурмиш апІидизавуз; йиз мяракайиз дуфну, узухъди йиз шадвал пай апІин.

²⁴Хъасин сад агъзур манат хъайир дуфну, кІуру:

– Агъа! Узуз уву учІру адми вуйиб агъгъайзуз: дурубзру йишв'ан ккадабцІуз ва ктриву йишв'ан бегьер уч апІуз ккунир вува. ²⁵ГучІ кабхъури пул жиликк жин гьапІунза: магъа яв думу гьадабгъ.

²⁶Хъа агъайи дугъаз гьамци кІуру:

– Эй жинжал ва темпел гьуллугъчи, увуз узу дурубзру йишв'-ан ккадабцІурр ва ктриву йишв'ан бегьер уч апІурр вуйиб агъгдайнуз? ²⁷Гьаддиз уву йиз пул ляхник кипну ккундийи, гьафири узу думу артухъ дубхъну гьадабгъидийза. ²⁸Гьаддиз тадабгъай мугъахъ хъайи пул ва тувай йицІуд агъзур хъайирихъна. ²⁹Фицики

гъарсар чаз айи касдиз хъанара тувди ва дугъан разу хъибди, хъа чаз адрурихъан айибра тадабгъиди. ³⁰ Ва башаккадру гъуллугъчи чІатинди мучІушназ гатІахъай. Душваъ суза-фигъан, зурба ишуб хъибди.

Хъасин Исайи кІуру:

– Ебхъуз ибар кайидариз гъаму гафар ерхъри!

Аьхиримжи суд

³¹ Инсаниятдин Бай Чан аднаъди малайикарра хъади гъафиган, Дугъу Чан адлувалин паччагъвал апІиди. ³² Дугъан улихъ вари миллетар уч духъну хъиди, хъа Дугъу, марччлихъни марччар цІигъарихъан фици жара апІури шулуш, гъаци дуарар сар-сарихъан жара апІиди: ³³ марччар Чан арччул, цІигъар гагул терефнаъ дерккди. ³⁴ Гъадмуган Паччагъди Чан арччул терефнаъ айидариз пиди:

– Гъачай йиз адашдин ужувлакк ккахънайидар, дюн’я ккебгъхъанмина учвуз гъазурди дебккнайи Аьршарин Паччагълугъ ирсди къабул апІинай. ³⁵ Узуз гашди айзуз, учву Узуз уъл тувнийчва; Узу штухъ дахаргнайза, учву штухъди тухъ гъапІнийчва; Узу яд жви вуйза, учву Узу къабул гъапІнийчва; ³⁶ гъяцІалди айза, Уз’ин палат алабхънийчва; ищцури айза, учву Узуз гъилигнийчва; дустагъдиъ айза, Узухъна гъафнийчва.

³⁷ Гъадмуган дугъри касари Дугъаз пиди:

– Я Агъа! Уву учуз гашди дяркъну, Увуз фила уъл гъивнийихъа? Вая дахаргну ади, фила шид тувнийихъа? ³⁸ Уву яд жви вуди, учу Уву фила къабул гъапІнийихъа? Вая гъяцІалди дяркъну, учу Ув’ин фила палат алабхънийихъа? ³⁹ Уву кетІерщну ади, ясана дустагъдиъ ади дяркъну, учу Увухъна фила гъафнийихъа?

⁴⁰ Ва Паччагъ вуйи Инсаниятдин Бали дуарариз жаваб вуди пиди:

– Дюзди кІуразачвуз, учву гъаму Йиз бицІи гъардшарикан саризкъан гъаци гъапІнуш, гъадму учву Узуз гъапІу мисал ву.

⁴¹ Гъадмуган Дугъу чан гагул терефнахъ хъайидариз пиди:

– Йиз улариккан дург духъну гъарахай, нянайикк ккайидар, иблисдиз ва дугъан хликк ккайидариз гъазур дапІнайи жегъенемдин цІиз гъарахай. ⁴² Узуз гашди айзуз, учву Узуз уъл тувундайчва; Узу дахаргнайза, шид тувундайчва; ⁴³ Узу яд жви вуди

гъафиган, Узу къабул гъапундайчва; гъяцІалди айиган, Узухъ палат хъабхундайчва; ищурайиган ва дустагъдиъ айиган, Узухъна гъафундайчва.

⁴⁴Гъадмуган дурарира Дугъаз жаваб вуди пиди:

– Я Агъа! Увуз гашди вая дахаргну ади, гъураба вая гъяцІалди ади, кетІерцнади, вая дустагъдиъ ади дяркъну, учу Увуз гъуллугъ дарапІди фила гъитнухъа?

⁴⁵Гъадмуган Дугъу пиди:

– Дюзди кІуразачвузки, учву гъаму Йиз бици гъардшарикан саризкъан гъаци гъапундарш, Узузра гъапундарчва.

⁴⁶Гъамци, нягъякъдар жегъеннемдин ккудудубкІру аъзабнаъ ахъди, хъа гъякълудар ккудудубкІру уьмур хъапІри хъиди.

Иса йикІуз къаст апІуб

26 ¹Вари гъаму гафар дупну ккудукІхъан, Исайи Чан ученикариз кІуру:

²– Учвуз агъячвузки, къюд йигълан Пасхайин машквар хъибди ва Инсаниятдин Бай хачриин дариз зигбан бадали душмарин хилиз тувди.

³Гъадму вахтна ахъю маллійрна ахъудар Каяфа кІуру ахюну маллайн гъятдиъ уч духънайи. ⁴Дурари, аьмалдарвалиинди дидисну, Иса йикІуз йикърар апІуру. ⁵Амма дурари гъамци гъапнийи:

– Анжагъ машквар йигъан ваъ, фицики халкъдик гъалабулугъ кабхъди.

Вифанияйиъ

⁶Иса Вифанияйиъ хамран аъзар кади гъаши Шимондин хулаъ айи вахтна, ⁷Дугъан багахъна, лизи ругдин бетисибдиъди багъа ягъра хъади, сар дишагъли гъюру. Дугъу гутдиз гъюн йивну илдигънайи Исайин кІул’ин ягъ улубзуру. ⁸Му гъябкъю ученикарик, хъял кубчІвру.

Дурари:

– Гъамкъан ищци ниъ хъайи ягъ мугъу гъаз чІур гъапІу? ⁹Му ахъю кыматнахъ масу тувну, пул касибариз пай апІуз шулийда, – кІуйи.

¹⁰Дурарин гъавриъ ахъю Исайи кІуру:

– Дишагълийиз нач шлуси гъаз кІурачва? Узу бадали дугъу ужуб ляхин апІура. ¹¹Касибар гьарган учвухъди хьиди, хъа Узу учвухъди гьарган хьидарза. ¹²Гъаму ягъ Йиз кІулкан ктатбиинди дугъу Йиз беден накъвдик кивбан бадали гъазур апІура. ¹³Гъякъ кІуразачвуз: дюн’яйиъ му Ужувлан хабар наан рабгъури гъабшишра, думу кІваин апІиди ва дугъу гъапІубдикан ктибтиди.

Искарот Ягъудайи

Иса масу тувуб

¹⁴Гъадмуган йицІикъюркан сари – Искариот Ягъуда кІурури, ахъюну маллийрихъна душну, кІуру:

¹⁵ – Иса дисуз учвуз кюмек гъапІиш, узуз фу тувдичва?

Дурари дугъаз, арсран сумчІур манат тувурча, гъапи. ¹⁶Гъадди-хъанмина дугъу Иса масу тувуз гъулай вахт абгури шулу.

Пасхайин машкван суфрайихъ

¹⁷ЛичІван лавшарин машкван садпи йигъан Исайихъна дуф-ну, Дугъан ученикари гьерхнийи:

– Увуз пасхайин хураг учу наан гъазур дапІну ккундувуз?

¹⁸ Исайи дурариз кІуру:

– Шагъриз сар фланурихъна гъарахай ва дугъаз йипай: «Мя-лимди гьерхра: „Узу пасхайин машквар Йиз ученикаarra хъади яв хулаъ апІурза“».

¹⁹ Исайи гъаписи вари дапІну, ученикари пасхайин хураг гъазур гъапІнийи. ²⁰Хябяхъ гъабхъибси, Иса Чан йицІикъюр ученикдихъди гъюн йивну суфрайихъ деънийи. ²¹Дурари ипІуз хъюгъиган, Дугъу кІуру:

– Гъякъ кІуразачвуз: учвкан сари Узу масу тувди.

²² Бегъем дерд дубхъну, гъарури Дугъаз пуз хъюгъю:

– Я Агъа, думу узу дарза аххир?

²³ Дугъура жаваб вуди кІуру:

– Узухъди саб гъабрак уъл кубсрайири Узу масу тувди.

²⁴ Гъамци, Гирами китабариъ улупнайиганси, Инсаниятдин Бай масу тувди, амма шли Инсаниятдин Бай масу тувраш, дугъаз бала хъибди: думу касдиз, учв бабкан гъахъундайиш, ужу шуйи!

²⁵ Иса душмариз масу тувуз рази гъахъи Ягъудайи кІуру:

– Думу узу дарза аьхир, Мялим?

Исайи дугъаз кІуру:

– Гъаци уву кІурава.

ЦІийи йикъарнан ифи

²⁶Дурари хураг ипІурайи вахтна, Исайи уъл гъадабгъуру, ужуб сьаьт ибшри дупну, думу гъудубтІуру ва, ученикарихъна туври, кІуру:

– Ма гъадабгъай, ипІинай: му Йиз беден вуйиз.

²⁷Аллагъдиз чухсагъул дупну, зах гъадабгъуру ва, ученикарихъна тувну, кІуру:

– Мид’ан варидади уьхъай. ²⁸Му цІийи йикъар йитІурайи ва гизафдарихъанди, гунгъарилан хил алдабгъбан бадали, удубзурайи Йиз ифи вуйиз. ²⁹КІуразачвузки, тІумтІарин му чяхир сарун, Йиз Адашдин Паччагълугъдиь учвухъди цІийи чяхир уьхъайизкъан, уьхъидарза.

³⁰Хъасин Аллагъдин тярифназ мяъли дапІну, дурар Елион дагъдиз удучІуру.

Петрин инкар хъуваликан улихъмиди пуб

³¹Дагъдиина удучІвиган, Исайи ученикариз кІуру:

– Учву варидади ахъли Узу гъитдичва, фицики Гирами китабарий дибикІна:

«Марччлихъан йикІидиза,
ва лижраь айи марччар даргъиди!»

³²Хъа Узу чІиви гъашиган, Узу Галилейиз гъягъидиза ва душваь учвуз ккилигури хъидиза.

³³Хъа Петри Исайиз жаваб вуди гъапи:

– Варидади Уву гъитишра, узу гъич саб вахтнара дици дарапАрза.

³⁴Исайи дугъаз гъапи:

– Гъякъ кІуразавуз, ахъли даттли уьйир дапІну ккудубкІайиз, Узу шубубан «аьгъюр дарзуз» пидива.

³⁵Петри Дугъаз кІуру:

– Узу Увухъди йикІуб алабхъурушра, Уву «аьгъюр дарзуз» пидарза.

Имбу ученикарира гъамщдар гафар гъапнийи.

Исайин ккарагуб

³⁶ Хъасин Иса дурарихъди Гефсимания кІуру йишваз гъягъюру ва Дугъу чан ученикариз кІуру:

– Учву гъамшвахъ деай, хъа Узу душну гъатушвахъ ккарагидиза.

³⁷ Чахъди Петрна Зеведейин къюринд баярра гъадагъу. ЮкІв лап пашман дубхъну, Дугъак сикинсузвал кабхъру. ³⁸ Гъадмуган Исайи дурариз гъапи:

– Йиз юкІв яман хажалатнаъ абхънайиз, гъамшвахъ Узухъди гъузай, гъафил махъанай!

³⁹ Циб тинаси душну, машнахъди жил’ина ис духъну, Думу гъамци кІури, ккарагуз хъюгъру:

– Я Аършарин Адаш, эгер шулуш, му аьзаб Уз’ина дяргъруси апІина, вушра, Узуз ккуниси ваъ, хъа Увуз ккуниси ибшри.

⁴⁰ Хъасин ученикарихъна гъафиган, лигуруш, дурар нивкІуз душнади рякъюру. Думуган Дугъу Петриз кІуру:

– Саб сьаьтнакъбан Узухъди даърахди гъузуз шуладарин учвхъан? ⁴¹ Гъафил махъанай. Тямягъвалариф адрахъбан бадали, ккарагай. Рюгъ кІубан ву, хъа беден – зяиф. ⁴² Хъана, гъудучІвну, Думу кьюбпи ражарира ккарагуру:

– Я Адаш, эгер Узу му аьзабнаккан ккадауб мумкин дарш, Яв гаф тамам ибшри.

⁴³ Къяляхъ гъафириз, дурар хъана даахну рякъюру. Дурарин улар гъагъи духънайи. ⁴⁴ Дурар гъитну, хъана тинаси гъудучІвну, Исайи шубубпи ражари гъадму гафар кІури, Чан ккарагуб текрар гъапІинийи. ⁴⁵ Хъасин ученикарихъна дуфну, дурариз кІуру:

– Гъамусра даахну имичва, рягътвал гъадабгъуранчва? Инсаниятдин Бай гунагъкрарин хилиз тувру вахт магъа сарун хъубкъна. ⁴⁶ Гъудужвай, гъягъюрхъа; лигайки, Узу масу туврайир багахъ шула.

Иса дисуб

⁴⁷ Дугъу гъеле гъамци кІури имиди магъа йицикъюринкан сар Ягъуда дуфну хъуркъу. Дугъахъди, ханжларна маргъар хъади, аьхюну маллийрина аьхюдари гъаьнайи адмийирин аьхю гъварчра хъайи.

⁴⁸ Иса масу тувуз дуфнайи Ягьудайи дурариз гьамци дупнайи: салам тувруган, узу шлиз мак гьапИиш гьадму Иса ву, ари Гьадму дисай.

⁴⁹ Дугьу, дишлади Исайихьна дуфну, гьапи:

«Салам Увуз, Мялим!» – ва Дугьаз мак гьапІу.

⁵⁰ Исайи дугьаз кІуру:

– Яв апІуз ккайи ляхин апІин, дусткас.

Дишла, алархьну, эскрари Иса дисуру. ⁵¹ Гьадму арайиъ Исайин ученикарикани сари, сабпну чан ханжал уьчІюбгьну, йивну, аьхю маллайин гьаравшин иб ктабтІуру. ⁵² Гьадмуган Исайи дугьаз кІуру:

– Яв ханжал чан гьашариъ ив, фицики ханжал уьчІюбгью гьарсар ханжалихьан йикІиди. ⁵³ Ваяки Узу Йиз Адашдикан Тла-лаб гьапИиш, Дугьу Узуз гьамусьяаъ малайикарин йицІикьюб кьушумТІан артухъ тутрувур, кІурана? ⁵⁴ Даршиш, гьаму вари гьамци дубхьну ккунду, кІури, Гирами китабариъ дидикІнайидар фици кІулиз удучІвиди?

⁵⁵ Хьасин Исайи халкьдиз кІуру:

– Узу дисуз, гьчагаъ дисурайиганси, ханжларна маргьар хьади дуфначва. Узу гьар йиган Аллагьдин хулаъ аьгьювалар улупури деьну шуйза, хьа думуган Узу гьидисундайчва.

⁵⁶ Вари гьаму ляхнар пайгьамбрарин Китабариъ дибикІнайиб кІули удубчІвуз шулайидар ву.

Гьадмуган вари Дугьан ученикар, Иса гьитну, гьергнийи.

Иса Заан диванханайин улихъ

⁵⁷ Иса гьидисдари Думу аьхюну малла Каяфайихьна гьухнийи, душваъра кьанунчйирна аьхюдар уч духьнайи. ⁵⁸ Петр ярхлаанси Исайихьди Каяфайин гьяятдихьнакьан гьафнийи ва, айтІинди учІвну, аьхир фициб шулуш лигуз кІури, Аллагьдин хулан эскрарихьди деьнийи. ⁵⁹ Аьхюну маллйири, аьхюдари ва вари Диванханайин миди вуйидари, Иса йикІбан кьарар адабгьбан бадали, Дугьаз кьаршуди кучІлин шагьидвалар агурайи. ⁶⁰ КучІлин шагьидвал апІури, гизафдар уч гьахьнушра, дурариз лазим вуйи шагьидвалар гьидихьундайи. Аьхирки кьюр кас багахьнаси гьафи ⁶¹ ва дурари гьапи:

– Мугьу кІурайи: Узхьан Аллагьдин хал рабгьуз ва шубуд йигьан думу цІийи кІултІан тикмиш апІуз шулзухьан.

⁶² Маллийрин аьхюри, гьудужвну, Исайиз гьапи:

– Уву гьаз чІалкъан кІурадарва? Мурари апІурайи шагьидвал дюзиб вуйин?

⁶³ Исайи чІалкъан гьапундаи. Маллийрин аьхюри гьудужвну Исайиз кІуру:

– Узу Аллагьдин улихь Увкан дишди пуб тІалаб апІураза: Аллагьдин Бай Месигь Уву вуна?

⁶⁴ Исайи дугьаз кІуру:

– Уву гьаци кІурава. Дидланна гьайри, Узу кІуразачвуз: гьамусдихъантина Инсаниятдин Бай вари Удукьрурин арччулну гьвалахь деъну ва дифариинди гьюри рякъидичвуз.

⁶⁵ Гьадмуган маллийрин аьхюри, хьял улупури, чаин али палтар дьчІяргьну, кІуру:

– Мугьу Аллагь гьясбикк ккадру гафар кІура! Ухьуз сарун шагьидар гьаз ву? Магьа гьамусьяаьт учвуз варидариз Мугьан Аллагь гьясбикк ккадру гафар гьеерхьунчвуз! ⁶⁶ Учву фици фикир апІурачва?

Дурарира жаваб вуди гьапи:

– Думу тахсиркар ву ва аьжализ лайикь ву.

⁶⁷ Гьадмуган садари Дугьан машнаь тутйир атІу, гьурдар гьиву. Тмундари гарцІлариккан бачІар ккадату ⁶⁸ ва «Увуз шли гьивнуш, йип ари, Уву Месигь вуш?» – кІури, кьалхьри гьаши.

⁶⁹ Хьа Петр чІат гьяятдиь деънайи. Дугьахьна дуфну, сар гьараваш дишагьлийи кІуру:

– Увур Галилейжви Исайихь хьади гьахьунва.

⁷⁰ Амма думу варидарин улихь инкар гьахьи:

– Уву фу кІурашра, аьгьдарзуз.

⁷¹ Петр урнариан удучІвурайиган, думу сар жара гьараваш дишагьлийиз рякъюру, ва душваь айидариз кІуру:

– Гьаму кас Назаретдиан вуйи Исайихь хьади гьахьну.

⁷² Ва дугьу хьанара: «Узуз думу Кас аьгьюркъан дарзуз», – пну, ху апІуру.

⁷³ Саб арайилан гьамшварихь дийигьнайидари, багахьнаси дуфну, Петриз кІуру:

– Дугьриданна увура гьадрарикан сар вува, фицики яв улхбан нугьатнура гьаци вуйиб улупура.

⁷⁴ Думуган Петр:

– Узуз думу Кас гыч аьгьюркьан дарзуз, – кІури, хуйир апІуз хьюгьнийи.

⁷⁵ Гьаму арайиь даттли уь-уь гьапІу. Петрин, Исайи гьапи: «Даттли уьйир дапІну ккудубкІайиз, Узу шубубан „аьгьдарзуз“ пидива», – кІуру гафар кІваина гьюру. Ва гьадлин удучІву Петр, дерд дубхьну, зарбди гьишнийи.

Иса Пилатдихьна хуб

27 ¹ ГвачІин улубкьиган, вари аьхю маллийрина аьхюдари, уч духьну, Иса йикІуз кьарар адабгьнийи. ² Дугьан хилар-лик-кар йитІуз гьитну, Думу духну, Римди Ягьудияйиь гьюкумдар вуди дерккнайи Понтий Пилатдин хилиз тувру. ³ Гьадмуган Иса масу туву Ягьудайи, Думу йикІуз ккайиб аьгью дубхьну, чав гьапІубдиин швумал духьну, сумчІур арсран манат аьхюну маллийрихьна ва аьхюдарихьна кьяляхь тувнийи. ⁴ Дугьу дурариз гьапнийи:

– Тахсирсуз кас масу тувну, гунагь шлу ляхин гьапІунза.

Дурарира гьапнийи:

– Ич дидихь фу хьа? Думу яв гьайгьу ву.

⁵ Ягьуда, арсар Аллагьдин хулаз гатІахьну, душну, чав учв ккирхну йикІуру. ⁶ Аьхюну маллийри, арсран пулар гьадагьну, гьапи:

– Мурар Аллагьдин хулан хазнайиь дивуз хай шулдар, фицики дурар ифдихь туву кьимат ву.

⁷ Мясляаьт дапІну, яд агьалйир кивбан бадали, арсран пуларихь, сар гьабар апІру устайин хутІил гьадабгьнийи. ⁸ Гьаддиз гьадму хутІлиз гьамусра «Ифдин хутІил» кІури ими. ⁹ Гьамци Еремия пайгьамбрин мелзналан гьапи гьаму гафар кІулиз удучІвну:

«Израилин халкьди

Дугьан кьимат вуди дебкку

сумчІур арсран манат гьибиснийи

¹⁰ ва, узуз Агьайи апІин гьапиганси,

сар гьабар апІру устайин

хутІлихь тувнийи».

Иса Пилатдин улихъ

¹¹ Иса гьюкумдрин улихъ деркку, гьюкумдри Исайихъан гьерху:

– Уву «жугъдарин Паччагъ» вуна?

Исайи гъапи:

– Уву гъаци кІурава.

¹² Маллйирина аьхюдари Исайик тахсрар кирчруган, Дугъу дурариз саб жавабра тувундайи. ¹³ Гъадмуган Пилатди Дугъаз кІуру:

– Увуз къаршу вуди фукъан шагъидвалар апІураш, ебхъурардуз?

¹⁴ Исайи саб гафнииндикъан жавабра тувундайи, хъа гьюкумдар мид'ин гизаф мюгътал гъахънийи.

¹⁵ Пасхайин машкварган, гьюкумдри, халкъди тІалаб гъапІган, сар дидиснайир деетру аьдат ади гъабхънийи.

Пилатдин Иса йикІбан къарар

¹⁶ Гъадму вахтна дустагъдиъ Варава кІуру вардин мелзнийин али чІуру кас айи. ¹⁷ Вари уч гъашиган, Пилатди дурарихъан гьерхру:

– Узу фуж деетну ккундучвуз: Варава, дарш Месигъ ву кІурайи Иса?

¹⁸ Пилатдиз дурари Иса бахилвалиан масу тувнайиваликан аьгъяйи.

¹⁹ Пилат суд апІру йишв'ин деънайи вахтна, дугъан хпири дугъаз гъамци пуз гьуллугъчи гъаънийи:

– Гъадму марщци Касдин суд апІбахъан ярхла йихъ, гъаз гъапиш узуз сан Дугъкан гучІ ккапІру нивкІ гъабкъюнзуз.

²⁰ Хъа маллйирина аьхюдари халкъ, Варава ккадаъну, Иса пуч апІуб ккун апІинай, кІури, алауру. ²¹ Гъадмуган Пилатди гьерхру:

– Гъамрарикан узу фуж деетну ккундучвуз?

Дурари: «Варава», – гъапнийи.

²² Пилатди дурарихъан гьерхру:

– Хъа Месигъ ву кІурайи Исайикан гъапІза?

Варидари: «Думу дариз зиг», – кІуру.

²³ – Фу чІуруб гъапІнухъа Мугъу? – кІуру дурариз Пилатди.

Амма дурари имбубсан артухъ чІигъар апІуйи:

– Думу хачрак карс!

²⁴ФтикІа кюмек дарапІрайиб ва халкъдик гълабулугъ кабхъ-райиб дябкъну, Пилатди, шид хуз гъитну, чан хилар дижикІну, кІуру:

– Узу Му марци Касдин ифи удубзбан тахсиркар дарза, учвуз ккуниси апІнай.

²⁵Дугъаз жаваб вуди вари халкъди гъапи:

– Дугъан ифи уч’ин ва ич веледариин гъубзри.

²⁶Гъадмуган Пилатди дурарихъна Варава деетуру. Иса кІуруш, гъирмажарихъди дурчвну, хачрак карсуз эскрарин хилиз тувру.

Эскрарин аьрвалар

²⁷Гъадмуган эскрари Иса гъюкумдрин гъяятдиз гъахуру, Дугъ-лан вари эскрарин десте илтІибшуру. ²⁸Думу гъяцІал дапІну, Дугъ’ин аку-элвен халат алабхъуру. ²⁹Зазарикан тажсиб дапІ-ну, Дугъан кІул’ин улубкІуру ва Дугъан арччул хилиъ маргъ ив-ру, хъа Дугъан улихъ къамкъариина ис духъну, «Яшамиш ишри жугъдарин Паччагъ» кІури, бегъем кълхъюз хъюгъру. ³⁰Хъасин, тутйир алатІури, хил’ан маргъ уьчІюбгъну, Дугъан кІуллан йивуз хъюгънийи. ³¹Исайиина бегъем аьрвалар хублан къяляхъ, Дугъ-хъан халат хъидибтну, Дугъ’ин Чан палтар алахъуру ва хачрак карсуз гъахуру.

³²Шагъриан удучІвурайиган, дурариз Симон кІуру сар Кири-неяжви алахъуру. Думу Иса дариз зигру хачсиб дарагъаж гъаб-хуз мажбур апІуру. ³³«Келле» мяна айи Голгофа кІуру йишв’ина гъафиган, ³⁴Дугъаз убхъуз сиб кипнайи чяхир тувру. Дугъаз, ду-му дадмиш дапІну, убхъуз ккун гъабхъундайи. ³⁵Иса дариз гъи-зигъан, эскрари, тупут ипри, Дугъан палтар чпин арайиъ пай гъапІу. ³⁶Дурар Иса гъаравлиъ уьрхюри деъну, гъузу. ³⁷Исайин кІулихъ, Дугъан тахсир улупнайи гъамциб къул кебху: «Му Иса, жугъдарин паччагъ ву». ³⁸Исайихъди хъана къюр гъачагъра – сар Дугъан арччул, тмунур гагул гъвалхъанди – дариз гъизигнийи. ³⁹⁻⁴⁰Душвхъантина гъудучІвну гъягърудари Дугъаз люкънар апІу-йи, намуссуз кІуруганси кІулар тІурчвуйи ва кІуйи:

– Эй Аллагъдин хал дабгърур ва шубуд йигъан диврур! Уву Аллагъдин Бай вуш, Уву уьрх ва хачракан кудучІв.

⁴¹Гъаму саягъниинди аьхю маллйирира, къанунчйирихъдина аьхюдарихъди сатІиди Исайик кълхъри, кІуйи:

⁴² – Жарадар уърхюйи, гьамус Чахъан Учв уърхюз шуладар! Думу Израилин Паччагь дарин? Гъит гьамус хачракан кудучІври, ва гьадмуган Дугъахъ хъугъархъа! ⁴³ Дугъу Аллагъдик миж кивнайи. «Узу Аллагъдин Бай вуза», – КІурайир, Думу, Аллагъдиз Гирамир вуш, Аллагъди уърхри.

⁴⁴ Гьацира Дугъахъди дариз дизигнайи гъачгъарра Дугъак кялхъюйи. ⁴⁵ Лисунган вари жилар мучІушну ккаъру. Гьамци шубуб сьаьтнаъ гьубзнийи. ⁴⁶ Хъа сьаьт шубубдихъна Исайи зарбди чІигъ апІуру:

– Эли! Эли! Лама савахфани? – яна: «Я Адаш! Я Адаш! Уву Узугъаз гьитунва?»

⁴⁷ Душвахъ хъайидарикан бязидариз му гафар ерхъуру ва кІуру:
– Дугъу Ил’яс пайгъамбриз дих апІура.

⁴⁸ Гьадмусьаьт дурарикан сар, жаргъну дүфну, бамбагсибдиин учІвру чяхир улүбзну, думу маргълиинди, убхъуз кІури, Дугъан ушвнихъна гъаІабккуру. ⁴⁹ Тмундари гъапи:

– Гъит Думу Чан гьялнаъ, гьеле Думу уърхюз Ил’яс гьюруш, лигурхъа.

Исайин аьжал

⁵⁰ Исайи хъанара зарбди чІигъ апІуру, ва Дугъу Чан жан тувру. ⁵¹ Сабпну Аллагъдин хулаъ гьебхнайи перде, зиълан исина дячІябгъну, къюб швур шулу, жилар дутІурччвну, гъарзар-гъванар тІуркІуру. ⁵² Накъвар ачмиш духъну, гизаф марцци касар чІиви шулу.

⁵³ Иса чІиви хъублан къяляхъ, накъвариан удучІву марцци касар Ерусалимдиз гъафнийи ва душваъ дурагъизафдариз гьяркънийи.

⁵⁴ Исайин гъаравлиъ айи юзбашийина дугъахъди хъайи эскрари, жилар тІурччвувал ва мушв’ин гъаши жара гьядисйир гьяркъиган, бегъем гучІ кабхъну, гъапи:

– Му дугъриданра Аллагъдин Бай вуйиштІан.

⁵⁵ Гьацира, Исайиз гьуллугъ апІуз кІури, Дугъахъди Галилеийан дүфнайи гизаф дишагълийирра, ярхлаан лигури, дийигънайи. ⁵⁶ Дурадин арайиъ Магдалайиан вуйи Мар’ям, Якъубдинна Юсуфдин дада вуйи Мар’ям ва Зеведейин хпирра айи. ⁵⁷ Хябяхъ гъабшиган, Исайин ученик Аримафейиан вуйи Юсуф кІуру сар

деветлу кас гъюру. ⁵⁸ Дугъу, Пилатдихъна дүфну, Исайин беден чахъна тувуб тІалаб гъапІу. Пилатдира Думу тувуз амур апІуру. ⁵⁹ Юсуфди Исайин беден кадабгъну, думу марщци ирин кафнигъян гъидиржуру. ⁶⁰ Хъасин гъарзариъ утІубкнайи чан хусуси таза накъвдиъ Дугъан беден ивнийи ва, душваз учІврушвахъ ахъю гъван гъипну, гъушнийи. ⁶¹ Магдалайиан вуйи Мар’ямна тмуну Мар’ям накъвдин гъаншариъ деъну гъузуру.

⁶² Хъайигъан – му султ йигъ вуйи – ахъюну маллийрина фаришири, Пилатдихъна дүфну, ⁶³ гъамци кІуру:

– Ич ахъюр, гъадму КучІляхри, Чав чІивиди имиди: «Узу гъачІихъан шубуд йигълан чІиви хъидиза», – гъапиб кІваина гъафнийич. ⁶⁴ Гъаци вуйиган, шубуд йигъ улдубчІвайиз, накъв ужуди убхюз амур апІин, даршиш Дугъан ученикари беден жин дапІну, хъасин халкъдиз: «Думу гъачІихъан чІиви гъахъну», – пиди, хъа му кучІал сабпибтІан писуб хъибди.

⁶⁵ Пилатди дурариз гъапи:

– Магъа учвуз гъаравлар, учвуз аьгъюганси накъв уьбхъй.

⁶⁶ Дурарира, душну, гъаравлар дерккнийи. Дидихъ хъайи гъван мюгъкам дапІну, дид’ин пичат алабснийи.

Иса чІиви хъуб

28 ¹ Султ йигъ улдубчІвну, гъафтайин садпи, яна элгъет йигъан сигърин ухди, Магдалайиан вуйи Мар’ямна тмуну Мар’ям Исайин накъвдиз лигуз гъюру. ² Сабпну зарбди жилар тІурчвурү, фицики аьршариан Аллагъдин малайик гъюру ва, накъдихъ гъипнайи гъван гъидипну, дид’ин деъру. ³ Дугъан рябкъюб къюркълин цІасиб, палат лизи йифсиб вуйи. ⁴ Дугъхан гучІ гъабхъи гъаравларин жандиъ зиз абхънийи, дурар майтарси гъахънийи. ⁵ Малайикди, чІалниина дүфну, дишагълийириз гъапи:

– ГучІ мапІанай, учву дариз гъизигу Иса агүри дүфнайиб аьгъязуз. ⁶ Амма Думу мушваъ имдар. Думу, Чав гъапиганси, чІиви гъахъну. Багахъ духъну, Думу дитну гъахъи йишваз лигай. ⁷ Тяди душну, Дугъан ученикариз йипай: «Иса гъачІир чІиви гъахъну. Думу учвутІан ухди Галилейиъ хъиди, душваъ Думу рякъидичвуз. Магъа, узу учвуз йиз кІуруб гъапунза».

⁸ Дурар дишлади накъвдихъан гъудучІвну, гучІ кабхъну ва къадар адрукъан шадра духъну, ученикариз цІийи чІал апІуз,

жаргъури гъушу. ⁹ Сабпну Иса Учв дурарин улихъна гъудучІуру, салам тувру. Дурарра, Исайиз багахъ духъну, Дугъан ликар хаблан дапІну, Дугъаз икрамнаъ дахъу. ¹⁰ Гъадмуган Исайи дурариз кІуру:

– ГучІ мапІанай. Душну, Йиз гъардшариз, Галилейиз гъарай, кІуру хабар тувай, душваъ дурариз Узу рьякъиди.

Гъаравлариз гъабхъиб

¹¹ Дишагълийир рьякъюъ имиди, гъаравларикан бязидари шагъриз дуфну, варибдикан ахъюну маллийриз ктибтнийи. ¹² Мура-рира, ахъюдарихъди сатІиди мясляаъ дапІну, эскрариз бегъемди пул тувру ва кІуру:

¹³ – Варидариз йипайки: «Йишвну, учу даахну имиди, Дугъан ученикар дуфну, Думу жин дапІну гъурхну». ¹⁴ Нагагъ му хабар гъюкумдрихъна хъубкъиш, учу учвуз гаф дяргъруганси апІидича.

¹⁵ Дурари, пул гъадабгъну, чпиз гъапибси гъапІнийи. Хъа гъаму аваза жугъдарин арайиъ гъира дарабгъну ими.

Ученикариз вуйи Исайин табшуругъ

¹⁶ Хъа йицІисар ученик Галилейиз Исайи гъарахай гъапи дагъдиина гъафнийи. ¹⁷ Думу гъяркъиган, дурар икрамнаъ дахънийи, амма сакъюдар шаклу гъахънийи. ¹⁸ Багахъна дуфну, Исайи дурариз гъапи:

– Узуз завариин ва жилариин вари гъюкум тувназуз. ¹⁹ Гъаци вуйиган, душну, Адашдин, Балин ва Гирами Рюгънан ччвурнахъан шуван апІури, вари миллетарикан Йиз ученикар апІинай. ²⁰ Дурариз Узу учвуз табшурмиш гъапІкъандар вари кІули гъахуз улупай. Хъа Узу, гъиямат йигъ хъайизкъан, гъаммишан учвухъди хъидиза.